

8.-luokkalaisten ja liikunnanopettajien näkemyksiä liikuntatuntien ryhmäjaottelusta

Saana Isoaho

Tekijä Saana Isoaho	
Koulutusohjelma Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi 8.luokkalaisten ja liikunnanopettajien näkemyksiä liikuntatuntien ryhmäjaottelusta	Sivu- ja liitesivumäärä 53 + 35
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää erään pirkanmaalaisen koulun 8.-luokkalaisten mielipiteitä liikuntatuntien ryhmäjaottelusta. Lisäksi selvitettiin pirkanmaalaisen liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia ryhmittelytavoista. Saatujen tulosten perusteella tavoitteena oli tarkastella, ilmeneekö liikuntatuntien ryhmäjaottelussa kehittämistarpeita.</p> <p>Tutkimusmenetelminä käytettiin sähköistä kyselyä ja ryhmähaastattelua. Sekä oppilaille että opettajille lähetettiin sähköinen kysely, joka sisälsi erilaisiin ryhmäjaotteluihin, ryhmien hyviin ja huonoihin puoliin sekä tuntiviihtyvyyteen liittyviä kysymyksiä. Ryhmähaastatteluihin osallistui vapaaehtoisia oppilaita 3–4 henkilön ryhmissä. Haastatteluissa kysyttiin mielipiteitä liikunnan unelma- ja painajaisryhmästä.</p> <p>Tutkimuksessa kävi ilmi, että suurin osa oppilaista ja opettajista on tyytyväisiä liikuntaryhmien sukupuolen mukaiseen jaotteluun. Kuitenkin osa kannatti sekaryhmiä tai taitojen mukaan jaoteltuja ryhmiä. Liikuntatunneilla viihtymistä lisäävinä tekijöinä pidettiin kannustavaa ja hyväksyvää ilmapiiriä, kavereiden läsnäoloa, mielekkäitä tuntisisältöjä pitäen sisällään valinnanvapauden sekä opettajan roolin. Liikuntanumerolla tai valinnaiseen liikuntaan osallistumisella ei ollut merkittävää vaikutusta mielipiteisiin, vaan ne mukailivat kaikkien oppilaiden näkemyksiä ryhmäjaottelusta.</p> <p>Vaikka suurin osa kannatti tyttöjen ja poikien erillisryhmiä, niin oppilaiden yksilöllisten mieltymysten huomioiminen olisi tärkeää ryhmien muodostamisessa. Oppilaiden mielipidettä siitä, mihin ryhmään haluaisi osallistua, voisi kysyä ennen ryhmäjaottelua. Tällöin oppilaat voitaisiin jaotella heidän toiveidensa mukaisesti, mikä mahdollisesti vahvistaisi oppitunneilla viihtymistä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tyttöjen ja poikien ryhmien opettajien olisi hyvä miettiä mahdollisuutta yhdistää erillisryhmät, mikäli se olisi toiminnan kannalta mielekkästä. Tällöin voitaisiin tehdä erilaisia joustavia ryhmäjaotteluja, joiden avulla voitaisiin huomioida erilaisten oppilaiden mieltymyksiä ja tarpeita. Ryhmäjaottelussa on kuitenkin tärkeää muistaa, että ryhmän tulisi tukea liikuntatunnilla viihtymistä.</p>	
Asiasanat koululiikunta, opetusryhmät, sukupuoli	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Nuorten liikunta	3
2.1	Motorinen kehitys	3
2.2	Liikuntakäyttäytyminen	5
2.3	Tyttöjen ja poikien liikkuminen	7
2.4	Koettu liikunnan merkitys	8
3	Koululiikunta	10
3.1	Liikunta peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa	10
3.2	Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	12
4	Ryhmä	14
4.1	Ryhmän käsite	14
4.2	Motivaation merkitys ryhmässä	16
4.3	Sukupuoli ryhmäjoittelussa	18
5	Tavoite	22
6	Tutkimusmenetelmät ja toteutus	23
6.1	Kohderyhmä	23
6.2	Forms-kysely	24
6.3	Haastattelu	24
6.4	Forms-kyselyiden ja haastatteluiden toteutus	25
7	Tulokset	27
7.1	Oppilaiden vastaukset	27
7.1.1	Oppilaiden mielipiteet perusliikunnan ryhmäjoittelusta	27
7.1.2	Oppilaiden mielipiteet valinnaisliikunnan ryhmäjoittelusta	29
7.1.3	Erillisryhmien perustelut	30
7.1.4	Sekaryhmien perustelut	32
7.1.5	Viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät	34
7.1.6	Liikunnan arvosanan vaikutus oppilaiden mielipiteisiin	34
7.1.7	Valinnaisliikuntaan osallistumisen vaikutus oppilaiden mielipiteisiin	36
7.2	Oppilaiden haastattelut	37
7.3	Opettajien vastaukset	38
7.3.1	Opettajien näkemykset erillisryhmäopetuksesta	39
7.3.2	Opettajien näkemykset sekaryhmäopetuksesta	41
7.3.3	Opettajien näkemykset viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä	42
8	Pohdinta	43
8.1	Johtopäätökset	43
8.2	Luotettavuus	49
8.3	Kehitysideat	51

Lähteet	54
Liitteet.....	60
Liite 1. Oppilaiden sähköinen kysely.....	60
Liite 2. Liikunnanopettajien sähköinen kysely	64
Liite 3. Ryhmähaastattelukysymykset.....	68
Liite 4. Oppilaiden kyselyn tulokset.....	69
Liite 5. Oppilaiden haastattelut	81
Liite 6. Liikunnanopettajien kyselyn tulokset.....	89

1 Johdanto

Peruskoulun velvollisuuksiin kuuluu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, jota edistetään esimerkiksi kohtaamalla oppilaat yksilöinä huomioiden heidän ikänsä ja kehityksensä. Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja yhteisöllisyyden edistäminen on määritelty liikunnan oppiaineen tehtävissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Opetussuunnitelman perusteissa painotetaan oppilaiden yksilöllistä oppimista ja eriyttämistä oppilaiden yksilölliset tarpeet huomioon ottaen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 15–16, 29–31.)

Yläkouluikäisten liikunnanopetuksessa on keskeistä tarjota oppilaille positiivisia kokemuksia, kehittää psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä vahvistaa oppilaan myönteistä suhtautumista itseensä. Opetussuunnitelman perusteissa ei määrätä yläkoululaisten liikunnanopetuksen järjestämistavoista, mutta yleisesti käytetty jaottelu on tyttö- ja poikaryhmiin oppivelvollisuuteen kuuluvilla liikuntatunneilla. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 433–435.) Vuosiluokilla 1-6 oppilaat ovat pääsääntöisesti ”sekaryhmissä”, missä sukupuoli ei määrää ryhmäjaottelua. Sukupuolen, tyttö ja poika, määräämään jaotteluun siirrytään pääsääntöisesti 7. vuosiluokalla.

Tämän tutkimuksen tavoite on selvittää yläkouluikäisten oppilaiden käsityksiä siitä, miten liikuntatuntien ryhmät tulisi muodostaa. Yläkouluikäisten mielipiteiden perusteella voidaan tarkastella, onko ryhmäjakoperusteita tarpeellista päivittää ja kokevatko oppilaat tarvetta muutokselle. Tärkeää on oppilaan viihtyminen koulun liikuntatunnilla ja mahdollisuus saada myönteisiä liikunnallisia ja sosiaalisia kokemuksia. Oppilaiden näkemysten lisäksi selvitetään yläkoulun liikunnanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia, jolloin käsitykseen ryhmäjaottelusta tulee sekä nuoren näkökulma että opettajan ammatillinen näkemys.

Opinnäytetyön tekijä on koulutukseltaan matematiikanopettaja ja hän on aiemmin opettanut matemaattisia aineita, joiden ryhmäjaottelu on perustunut muihin tekijöihin kuin sukupuoleen. Vuoden 2019 lopulla tekijä aloitti liikunnanopettajan työn, minkä vuoksi opinnäytetyön aihe on tekijälleen merkityksellinen. Liikunnanopettajana tekijä siirtyi opettamaan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta vain toista sukupuolta. Työssä nousi esille yksittäisiä tapauksia, joissa oppilas oli siirtynyt omasta tahdostaan liikuntaryhmään, jossa enemmistö oppilaista oli toista sukupuolta kuin oppilas itse. Tutkimuksen avulla koulu pystyy paremmin huomioimaan oppilaiden mieltymyksiä ja siten tukemaan nuoren kasvua sekä oman identiteetin vahvistumista. Tavoitteena on, että koulu pystyy hyödyntämään tutkimusta jatkossa siten, että vältetään oppilaiden kokemilta ikäviltä tilanteilta, jotka liitty-

vät liikuntatuntien ryhmien muodostamiseen. Tällä hetkellä ryhmän vaihtaminen vaatii erilisen päätöksen, mitä usein edeltää keskustelu koulun henkilökuntaan kuuluvien aikuisten, esimerkiksi opettajan, rehtorin ja kuraattorin, kanssa. Oppilaan ei tulisi joutua kokemaan olevansa erilainen tai tulla leimatuksi. Täten tutkimuksen avulla voidaan tarkastella, vaatiiko liikuntatuntien ryhmäjaottelu kehittämistä oppilaita palvelevampaan suuntaan.

2 Nuorten liikunta

Lapsen motorinen kehitys on jatkuva prosessi, jossa on havaittavissa eri kehitysvaiheita. Motoristen taitojen oppiminen kuuluu tärkeänä osana motoriseen kehittymiseen, johon vaikuttaa sekä ympäristötekijät että geenit. Murrosikä tuo muutoksia nuorten motoriikkaan ja eroja sukupuolten välille. (Kauranen 2011, 291, 346–349, 354–355; Sääkslahti 2015, 51.)

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden on havaittu vähentyvän iän myötä. Fyysisen aktiivisuuden vähentymiseen vaikuttavat esimerkiksi erilaisten laitteiden ääressä vietetyn ajan lisääntyminen ja liikuntaan liittyvien kokemusten merkityksellisyyden vähentyminen. Liikunta-aktiivisuuden ylläpidossa on tärkeää liikuntaan kannustaminen ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. (Aira, Kannas, Tynjälä, Villberg & Kokko 2013, 26–28; Harkimo & Paajanen 2013, 9; Husu, Jussila, Tokola, Vähä-Ypyä & Vasankari 2019, 31–39; Kokko, Martin, Villberg, Ng & Mehtälä 2019, 18–25; Koski & Hirvensalo 2019, 70–73, 73; Lou 2014, 2–5.)

2.1 Motorinen kehitys

Motorinen kehitys on jatkuva kehitysprosessi, jonka aikana opitaan motorisia taitoja fyysisen kehittymisen ja hermo-lihasjärjestelmän kypsyessä. Kun motoriikkaa ja taitoa vaativiin suorituksiin tulee pysyviä muutoksia harjoittelun ja kokemusten seurauksena aiheuttaen joukon sisäisiä prosesseja, puhutaan motorisesta oppimisesta. Motoristen taitojen oppiminen ja kehittyminen on tärkeää lapsen kasvun ja kehittymisen kannalta. (Kauranen 2011, 291; Sääkslahti 2015, 51.)

Motoriseen kehitykseen vaikuttavat yleinen fyysinen kehitys, hermostollinen kypsyminen, motorinen oppiminen ja elinympäristö, joiden hallitsemisvoimakkuus vaihtelee eri ikävaiheissa. Etenkin geenien ja elinympäristön yhteisvaikutuksella on suuri merkitys lapsen motoriselle kehitykselle ja oppimiselle. Lapsuudessa geenien merkitys kehityksessä vähenee ja ympäristötekijöiden kasvaa. Ympäristötekijöitä ovat esimerkiksi tarjolla olevat liikuntamahdollisuudet, ympäristön virikkeellisyys, lapsen liikunta-aktiivisuus sekä liikuntatottumukset ja -kokemukset, jotka säätelevät lapsen motorista toimintaa ja liikkumista. Ympäristötekijöillä on suuri vaikutus myöhemmälle motoriselle suorituskyvylle etenkin ikävaiheissa 5–8 ja 9–12. Ikävaiheissa 5–8 lapsi oppii koko kehoa hyödyntäviä liikkeitä, kuten juoksu ja heittäminen. Ympäristötekijöiden avulla voi tukea ikävaiheille suositeltua monipuolista liikuntaa, joka kehittää tasapainoa, ketteryyttä, liikkuvuutta ja nopeutta. Ikävaiheissa 9–12 lapsen fyysinen kehitys on nopeaa, motoriset taidot vakiintuvat ja uusia taitoja

kokeillaan. Tämän ikävaiheen kehitystä voi tukea virikkeellisellä ympäristöllä ja tarjoamalla lapsille liikuntamahdollisuuksia. (Kauranen 2011, 346–349.)

Lapsen ja nuoren motorisen kehitys voidaan jakaa viiteen eri vaiheeseen, joita ovat heijaste- eli refleksitoimintojen vaihe 0–1-vuotiaana, alkeellisten taitojen omaksumisen vaihe 1–2-vuotiaana, perustaitojen oppimisen vaihe 3–7-vuotiaana, erikoistuneiden taitojen ja liikkeiden oppimisen vaihe 8–14-vuotiaana ja opittujen taitojen hyödyntämisen vaihe 15-vuotiaasta lähtien. (Kauranen 2011, 349.)

Yleisesti vaiheet etenevät tietyssä järjestyksessä ja tietyllä nopeudella, mutta kehityksessä on yksilöllisiä eroja. Kehitysvaiheiden järjestys saattaa vaihdella lapsen mukaan ja jokin vaihe jäädä kokonaan pois. Vaikka kehitys on jatkuva prosessi, niin se voi olla välillä tasaista tai paikallaan pysyvää. Seuraavaan vaiheeseen siirtyminen vaatii jonkin asteista edellisten kehitysvaiheiden hallintaa. Mikäli taito jää oppimatta tyypillisessä vaiheessa, niin sen oppiminen voi vaatia enemmän työtä myöhemmin. (Kauranen 2011, 346–347; Sääkslahti 2015, 51.)

Vastasyntyneellä vauvalla liikkuminen ja toiminta eivät ole tahdonalaista, niitä hallitsevat primitiiviheijasteet. Primitiiviheijasteita eli -refleksejä ovat esimerkiksi imemisheijaste, tarttumishheijaste, ojennushheijaste, moro- eli säpsähdyshheijaste, ja automaattinen kävelyheijaste. Alkeellisten taitojen omaksumisen vaiheessa lapselle on tyypillistä oppia kävelemään tuen avulla ja itsenäisesti, potkaisemaan ja heittämään palloa lähelle sekä pinsettiotteen hallitseminen. (Kauranen 2011, 338–341, 349–353; Sääkslahti 2015, 51–52.)

3–7-vuotiaana lapsi oppii motorisia perustaitoja, joita tarvitaan arjessa selviytymisessä. Motorisia perustaitoja ovat käveleminen, juokseminen, potkaiseminen, hyppääminen, lyöntiliike, heittäminen ja kiinniottaminen. Motoriset taidot voidaan luokitella kolmeen ryhmään, tasapaino-, liikkumis- ja käsittelytaitoihin. Tasapainotaitoja ovat esimerkiksi koukistus, ojennus ja kääntyminen, liikkumistaitoja kiipeäminen, käveleminen ja hyppiminen ja käsittelytaitoja heittäminen, kiinniottaminen ja lyöminen. (Kauranen 2011, 349; Sääkslahti 2015, 51, 54–56.)

Erikoistuneiden taitojen ja liikkeiden oppimisen vaiheessa 8–14-vuotiaana oppiminen on melko helppoa, perusliikkeiden suorittamiseen tulee varmuutta ja vakiintuneiden perusliikkeiden rinnalla opitaan uusia erityisiä lajitaitoja. Uusien taitojen oppimiskyky on suurinta 8–12-vuotiaana, mikä johtuu enimmäkseen hermostollisesta kehityksestä lihasvoiman kehittymisen ollessa vielä vajaatehoista. Tyttöjen voimakkain pituuskasvu tapahtuu noin 12-vuotiaana ja poikien noin 13–15-vuotiaana. Kasvupyrähdys aiheuttaa muutoksia kehon

mittasuhteissa, mikä vaikuttaa nuoren motoriikkaan. Liikkumiseen voi tulla haasteita esimerkiksi heikentyneen koordinaatiokyvyn takia tai liikkumisesta voi tulla kömpelöä ennen kuin nuori oppii hallitsemaan muuttunutta kehoaan. (Kauranen 2011, 354–355.)

Murrosiässä sukupuolierot alkavat näkyä liikuntasuorituksissa. Pojilla voimaominaisuudet kehittyvät lihaksiston kasvamisen seurauksena, mikä johtuu testosteronin erityksen lisääntymisestä. Tyttöillä elimistön rasvamäärä alkaa lisääntyä, mikä on havaittavissa esimerkiksi lantion levenemisenä ja rintojen kasvuna. Murrosiässä sukupuolierot näkyvät etenkin voimaa, tasapainoa, liikkuvuutta ja notkeutta vaativissa suorituksissa. Pojat pärjäävät tytöjä huomattavasti paremmin yläraajan voimaa vaativissa tehtävissä, mutta tytöt pärjäävät yleisesti paremmin tasapainoa, liikkuvuutta ja notkeutta vaativissa tehtävissä. (Kauranen 2011, 354–355.)

Nuoren motorisen kehityksen viimeisessä vaiheessa, opittujen taitojen hyödyntämisen vaiheessa, nuoren on mahdollista saavuttaa fyysisen suorituskyvyn huippu. Tässä vaiheessa lihasvoima ja kestävyysominaisuudet ovat lisääntyneet sekä motoriset taidot vakiintuneet ja kehittyneet. Motorinen kehitys alkaa vähentyä noin 20-vuotiaana, jolloin fyysiset ominaisuudet alkavat heikentyä ilman niiden ylläpitoa ja harjoittelua. (Kauranen 2011, 355.)

2.2 Liikuntakäyttäytyminen

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta, liikuntakäyttäytymistä ja passiivista ajanviettoa ja niihin liittyviä tekijöitä on tutkittu Suomessa LIITU-tutkimuksessa, jonka tulokset julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2014 (Kokko ym. 2019, 9). Tutkimuksen kohderyhmän, 7–15-vuotiaiden lasten ja nuorten, tulisi liikuntasuositusten mukaan liikkua 1–2 tuntia päivässä (Heinonen ym. 2008, 18–19). Vuoden 2018 LIITU-tutkimuksessa lasten ja nuorten itse raportoitujen tietojen perusteella suositusten mukaisesti liikkuvien määrä oli 38 prosenttia, mikä on hieman suurempi kuin vuoden 2016 osuus 32 prosenttia. Kuitenkin vähän liikkuvien osuus oli pysynyt samana. Koska liikunta-aktiivisuuden on todettu vähentyvän ja paikallaan olon lisääntyvän iän myötä, niin liikunnallisen elämäntavan tukeminen on tärkeää nuoruusiässä. (Kokko ym. 2019, 18–22, 24; Husu ym. 2019, 31–39.)

Nuorten liikunta-aktiivisuuden lisäämiseen ja passiivisuuden vähentämiseen murrosiässä ei ole yhtä ainoata ratkaisua. Tärkeää on ottaa huomioon heidän mielipiteensä, kiinnostuksen kohteensa ja tarpeensa, jotka ovat saattaneet muuttua murrosikäen tultaessa. Nuorille tulisi tarjota erilaisia liikkumispolkuja, sekä tavoitteellista liikuntaa että matalan kynnyksen toimintaa, johon voisi osallistua ilman kilpailuvelvoitteita. Passiivisuutta voidaan vähentää yksinkertaisilla toimenpiteillä, kuten seisomaan nousuilla kesken istumisen

ja tarjoamalla liikuntavälineitä koululaisten välitunneille. Koska lapset ja nuoret viettävät paljon aikaa koulussa ja usealle koulussa tapahtuva liikunta saattaa olla ainoa kosketus liikuntaan, niin koulut ovat tärkeässä roolissa niin motoristen taitojen kuin liikunnallisen elämäntavan opettamisessa ja tukemisessa. Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen mukaan lapset viettävät aikaa paikallaan 6 tuntia päivässä ja nuoret 8 tuntia päivässä, johon on huomioitu sekä koulupäivän aikainen että vapaa-ajan paikallaan olo. Esimerkiksi istumisessa, tietokoneen ääressä työskennellessä ja videopelejä pelatessa nuori on melko paikallaan eivätkä ne kerrytä suositusten mukaista päivän fyysisen aktiivisuuden määrää. Vaikka liikunta-aktiivisuuden on huomattu vähenevän murrosiässä, niin lasten liikunta-aktiivisuutta tulee tukea jo alakoulussa. Liikuntaan tähtäviä toimenpiteitä voi kohdentaa esimerkiksi liikunta-aktiivisuuden, sukupuolen tai iän mukaan. Kohdennusta voisi tapahtua vähän liikkuville, paljon ruutujen ääressä viihtyvälle tai ylipainoisille lapsille ja nuorille. (Aira ym. 2013, 26–28; Harkimo & Paajanen 2013, 9; Lou 2014, 2, 5.)

Erilaisten laitteiden ääressä vietetty ruutu-aika vaikuttaa osaltaan liikunta-aktiivisuuteen. Suositusten mukaisen kahden tunnin ruutuajan ylittävien lasten ja nuorten määrä on kasvanut. Ruutu-aika on lisääntynyt voimakkaimmin 15-vuotiailla, jotka kuuluvat ko. tutkimuksen kohderyhmään. Kasvaneesta ruutuajasta huolimatta paikallaan olossa ei kuitenkaan tapahtunut suuria muutoksia LIITU-tutkimusten välillä. Lasten ja nuorten kasvavan ruutuajan seurauksena teknologian hyödyntämisellä liikunnassa voisi olla myönteistä vaikutusta liikuntakäyttäytymiseen. (Kokko ym. 2019, 22–25.)

Ruutuajan lisääntynyt määrä ei ole vain suomalaisten nuorten keskuudessa esiintyvä ilmiö. Esimerkiksi Yhdysvalloissa paikallaan olo on lisääntynyt lasten ja nuorten keskuudessa ja suurin osa ei liiku 60 minuuttia päivässä kohtalaisen tai hyvin rasittavasti. Paikallaan olevilla elintavoilla on havaittu olevan yhteys lasten ja nuorten riskiin tulla ylipainoiseksi. Yhdysvalloissa tehdyssä 232 tutkimuksen meta-analyysissä riski tulla ylipainoiseksi lisääntyi 5–17-vuotiailla lapsilla ja nuorilla, jotka katsoivat televisiota yli kaksi tuntia päivässä. Lisäksi on havaittu, että television katseluajan lisääntymisellä on yhteys epäterveellinen kehonkoostumuksen ja suuren painoindeksin muodostumiseen. Ylipainon riskiin vaikuttaa puolestaan ravinto, jonka on havaittu olevan epäterveellisempää paljon television ääressä aikaa viettävillä kuin vähän televisiota katsovilla. Täten runsas television katsominen lapsuus- ja nuoruusiässä voi vaikuttaa tulevaisuuden syömistapoihin ja myöhemmän riskiin tulla ylipainokseksi. (Lou 2014, 2–4.)

2.3 Tyttöjen ja poikien liikkuminen

Vuoden 2018 LIITU-tutkimuksen mukaan liikuntasuosituksen mukaisesti liikkuvien suomalaisten 9- ja 15-vuotiaiden poikien osuus oli suurempi kuin tyttöjen, mutta muissa ikäluokissa ei ollut suuria eroja sukupuolten välillä. Tyttöjen liikunta-aktiivisuus oli tasaista 13-vuoden ikään, jolloin aktiivisuus alkoi vähentyä. Pojilla liikunta-aktiivisuus lisääntyi 7-ikävuodesta 9-ikävuoteen, jonka jälkeen aktiivisuus väheni 11 ikävuodesta 15 ikävuoteen asti. Vuoden 2016 ja 2018 Liitu-tutkimuksien tulosten perusteella sekä poikien että tyttöjen liikunta-aktiivisuus lisääntyi näiden kahden vuoden aikana. Liikuntasuosituksen mukaisesti liikkuvien poikien osuus nousi vuoden 2016 ja 2018 välillä 37 prosentista 42 prosenttiin. Tyttöjen vastaava osuus nousi 28 prosentista 34 prosenttiin. Vuonna 2016 poikien liikunta-aktiivisuus oli suurempi melkein kaikissa ikäluokissa, mutta vuonna 2018 erot olivat pienentyneet tyttöjen ja poikien välillä. Vuonna 2018 pojat olivat merkittävästi aktiivisempia kuin tytöt enää 9- ja 15-vuotiaiden ikäryhmissä. (Kokko ym. 2019, 18–21.)

Nuorten fyysistä aktiivisuutta tarkastelevan tutkimuksen mukaan liikunta-aktiivisuuden vähentyminen on havaittu maailmanlaajuisesti. Tutkimuksen toteuttivat maailman terveysjärjestön WHO:n tutkijat ja se perustui vuosina 2001–2016 298 koulussa tehtyihin tutkimuksiin. Tutkimuksiin oli osallistunut 1,6 miljoonaa 11–17-vuotiaiden opiskelijaa 146 eri maassa. Tutkimuksen mukaan yli 80prosenttia nuorista ei ollut fyysisesti tarpeeksi aktiivisia vuonna 2016. Poikien ja tyttöjen fyysisessä aktiivisuudessa oli eroja, sillä tytöt olivat fyysisesti vähemmän aktiivisia kuin pojat. Pojista 22,4 prosenttia oli riittävän aktiivisia ja tyttöjen vastaava osuus oli 15,3 prosenttia. Poikien, jotka eivät olleet riittävän aktiivisia fyysisesti, osuus oli pienentynyt vuosien 2001–2016 välillä 80,1 prosentista 77,6 prosenttiin. Täten suomalaisten poikien liikunta-aktiivisuuden lisääntyminen vuosien 2016 ja 2018 välillä mukaili poikien aktiivisuuden suuntaa maailmanlaajuisesti tarkasteltuna. Tyttöjen joukossa, jossa ei oltu tarpeeksi aktiivisia, ei ollut tapahtunut merkittävää muutosta, sillä vuonna 2001 osuus oli 85,1 prosenttia ja vuonna 2016 84,7 prosenttia. Tämä erosi suomalaisten tyttöjen liikunta-aktiivisuuden muuttumisesta vuosien 2016–2018 välillä, jolloin tyttöjen liikunta-aktiivisuus lisääntyi. Vaikka suomalaisten tyttöjen ja poikien erot liikunta-aktiivisuudessa olivat pienentyneet vuosien 2016 ja 2018 välillä, niin maailmanlaajuisessa vertailussa tyttöjen ja poikien välillä on noin 10 prosenttiyksikön ero ja sukupuolten välisen fyysisen aktiivisuuden erojen ennustetaan suurenevan. (Guthold, Stevens, Riley & Bull 2019, 23, 26, 27, 31; Kokko ym. 2019, 18–21.)

Liikunnan oppimistulosten seuranta-arviointi perusopetuksessa 2010 -raportin mukaan tyttöjen ja poikien erot fyysisessä aktiivisuudessa olivat pienentyneet vuoden 2003 vastaaviin tuloksiin verrattuna. Suurin ero oli organisoidussa liikunnassa, kuten urheiluseuran,

harrastusryhmän tai kuntokeskuksen järjestämässä liikunnassa. Organisoituun liikuntaan osallistui aktiivisesti tai erittäin aktiivisesti pojista 46 prosenttia ja tytöistä 38 prosenttia, ja organisoituun liikuntaan erittäin vähän osallistui tytöistä 37 prosenttia ja pojista 35 prosenttia. Puolestaan omatoimista liikuntaa erittäin vähän harrastaneiden tyttöjen osuus on 12 prosenttia ja poikien 16 prosenttia. Aktiivisten tai erittäin aktiivisten poikien prosenttiosuus sekä organisoidussa että omatoimisessa liikunnassa oli 28 prosenttia ja vastaava tyttöjen prosenttiosuus oli 19 prosenttia. Organisoitusti ja omatoimisesti erittäin vähän liikuvia oli pojista 18 prosenttia ja tytöistä 16 prosenttia. Lähes kokonaan liikkumattomien osuus oli pojilla 10 prosenttia ja tytöillä 7 prosenttia. Vuoden 2010 ja 2003 tulosten perusteella tyttöjen liikkuminen sekä organisoidusti että omatoimisesti oli lisääntynyt, mikä selittää sukupuolten fyysisten aktiivisuuserojen kaventumista. (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2010, 54–56, 60.)

2.4 Koettu liikunnan merkitys

Liitu 2018 tulosten perusteella yli 60 prosenttia 11–15-vuotiaat nuorista piti liikunnassa tärkeänä tai erittäin tärkeänä parhaansa yrittämistä, iloa ja hyvän olon saamista. Uusien taitojen oppiminen ja kehittäminen, terveellisyys, yhdessäolo, kunnon kohottaminen, onnistumisen elämykset, lihasvoiman kasvattaminen ja ahkeruus sai kukin yli 50 prosentin kannatuksen ja 21 prosenttia piti liikunnassa kilpailua tärkeänä tai erittäin tärkeänä. (Koski & Hirvensalo 2019, 68–69.)

Liikuntaan liittyvien merkitysten kokeminen tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi vähenee nuoruusiän edetessä. Merkitykset ovat vähentyneet myös vuoden 2014 Liitu -tutkimukseen verrattuna, sillä vuonna 2014 vastaajat olivat valinneet tärkeitä merkityksiä 16 ja vastaava luku vuonna 2018 oli 14. Samoin suurimmassa osassa yksittäisiä merkityksiä valintojen osuus oli pienentynyt. (Koski & Hirvensalo 2019, 72–73.)

Merkitysten vähentyessä Liitu 2018 tulosten perusteella, lapset ja nuoret kokivat enemmän esteitä liikkumiselle Liitu 2014 tutkimustuloksiin verrattuna. Liitu 2018 tutkimuksessa reilu 20 prosenttia piti liikuntaa hyödyttömänä ja tytöt raportoivat enemmän liikkumisen esteitä kuin pojat. Poikien yleisimmät esteet olivat kiinnostavan lajin ohjauksen puute kodin lähellä, ajan kuluminen muiden harrastusten parissa, ajanpuute tai viitseliäisyyden puute lähteä liikkumaan. Tytöillä yleisimmät esteet olivat kiinnostavan lajin ohjauksen ja liikunta- paikkojen puute kodin lähellä, liikunnan kalleus tai koululiikunnan innostamattomuus. Pojilla kaveripiirin merkitys ja liikunnan arvot kieltävät esteet olivat yleisempiä kuin tytöillä. Nuoruusiässä kavereiden merkitys lisääntyy ja vaikutus korostuu kodin vaikutukseen ver-

rattuna, jolloin kavereiden kannustus ja käytösmallit vaikuttavat osaltaan nuoren liikuntasuhteen kehittymiseen. Täten kaverit vaikuttavat nuoren vapaa-ajan liikkumiseen, joten vertaistuen hyödyntäminen liikkumisen edistämistyössä voisi lisätä nuorten fyysistä aktiivisuutta. (Koski & Hirvensalo 2019, 70–71, 73; Likes 2018, 36; Vanttaja, Tähtinen, Zacheus & Koski 2017; 23–24.)

Tärkeäksi koetut liikuntamerkitykset vahvistavat liikuntasuhdetta ja siten vaikuttavat myönteisesti liikunta-aktiivisuuteen. Aiempien tutkimusten perusteella tiedetään, että tärkeiden merkitysten määrä kertoo liikuntasuhteen vahvuudesta, joka myös näyttäytyy liikunnallisenä aktiivisuutena. (Koski & Hirvensalo 2019, 70–71, 73.)

3 Koululiikunta

Liikunnan oppiainetta ohjaa peruskoulun opetussuunnitelman perusteet, joissa on määritelty eri oppiaineiden opetus, sisällöt ja tavoitteet. Opetussuunnitelmassa on keskeistä liikunnan vaikutus oppilaan hyvinvointiin ja terveyttä edistävän elämäntavan omaksumiseen. Liikuntatuntien tärkeitä tehtäviä ovat myönteisten liikuntakokemusten tarjoaminen sekä vuorovaikutustaitojen ja yhteisöllisyyden edistäminen hyväksyvässä ilmapiirissä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 28, 433–437.)

3.1 Liikunta peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa

Suomalaisen perusopetuksen toimintaa ohjaa ohjausjärjestelmä, jonka muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Valtiohallinnon tasolla valmistellut valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet määrittelevät opetuksen sekä oppiaineiden sisältöjen ja pedagogiikan keskeiset tavoitteet, minkä perusteella paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan. Opetussuunnitelman perusteiden perustana on Suomen valtion perusarvot, kuten ihmisoikeuksien kunnioittaminen, tasa-arvo, demokratia ja monikulttuurisuus. Tämän päivän opetussuunnitelman taustalla oleva peruskoulun opetussuunnitelman perusteet otettiin käyttöön ensimmäisen kerran vuonna 1985. Perusteita uudistetaan noin kymmenen vuoden välein ja viimeisin opetussuunnitelmaa, OPS 2016, otettiin käyttöön asteittain syyslukukaudesta 2016 lähtien. (Kouluhallitus 1985, 7–8; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 9–15.)

Jo ensimmäisessä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa vuodelta 1985 liikunnan oppiaineen sisällöissä tuodaan esille liikuntakasvatuksen merkitys oppilaan kehityksessä. Liikunnasta saaduilla tiedoilla ja taidoilla katsottiin olevan tärkeä tehtävä liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen, toimintakyvyn ylläpitämiseen, hyvinvoinnin edistämiseen ja kaiken oppimisen tukemiseen. Vuoden 1985 perusteissa liikunnan tehtävänä pidetään myös myönteisten elämysten tarjoamista ja persoonanallisten osa-alueiden kehittämistä. (Kouluhallitus 1985, 175.)

Uusimmassa, käytössä olevissa opetussuunnitelman perusteissa vuosiluokkien 7–9 liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaan fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä. Fyysisellä toimintakyvyllä tarkoitetaan elimistön toiminnallista kykyä suoriutua erilaisista fyysisyyttä vaativista motorisista tehtävistä. Fyysistä toimintakykyä kehitetään monipuolisilla tehtävillä erilaisissa oppimisympäristöistä. Tarkkoja lajeja ei ole kirjattu liikunnan sisältöihin toisin kuin vuoden 1985 opetussuunnitelman perusteissa, jossa liikunnan sisällöt kuvattiin lajien avulla. Uusimmissa opetussuunnitelman perusteissa lajilähtöisyydestä

pyritään irrottautumaan ja yksittäisten lajien sijasta liikunnan keskeisissä sisällöissä mainitaan esimerkiksi tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot sekä palloilu, voimistelu, jää-, musiikki-, perus-, luonto- ja tanssiliikunta. (Kouluhallitus 1985, 176–186; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 434–433.)

Liikunnan avulla pyritään kehittämään oppilaiden sosiaalista toimintakykyä, kuten ryhmässä toimimista, vuorovaikutustaitoja, toisten huomioonottamista ja vastuunottoa. Tavoitteena on sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittyminen. Psykkisellä toimintakyvyllä tarkoitetaan esimerkiksi elämänhallintaan, mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä asioita. Tavoitteena on vastuunottamisen kehittyminen, pätevyyden kokemusten saaminen ja minäkuvan vahvistuminen. (Opetushallitus 2020a; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 433–435.)

Liikunnan arvioinnin pääpaino on oppimisessa ja työskentelyssä, ei fyysisen kunnan mittaamisessa. Oppilaiden suorituksia ei tule vertailla keskenään eikä siihen saa vaikuttaa oppilaan persoona, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet. Arvioinnin tulee olla kannustavaa ja monipuolista, minkä avulla tuetaan oppilaan kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla. Nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa liikunnan sisältöihin tuotiin Move! -seuranta- ja palautejärjestelmä, joka on kehitetty arvioimaan fyysistä toimintakykyä. Move! -järjestelmään kuuluu fyysistä toimintakykyä arvioivia osioita, jotka suoritetaan sekä viidennellä että kahdeksannella luokalla. Suorituksista saatava palaute annetaan oppilaalle, huoltajalle sekä kouluterveydenhoitajalle ja se sisältyy viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla tehtäviin terveystarkastuksiin. Move! -mittausten tulokset eivät saa olla oppilaan liikunnan arvioinnin perusteina. (Opetushallitus 2020b; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 435–436.)

Kuten vuoden 1985 opetussuunnitelman perusteissa, viimeisimmissäkin perusteissa nostetaan esille liikunnan vaikutus oppilaan hyvinvointiin. Liikuntatunneilla on läsnä fyysinen aktiivisuus, kehollisuus ja ryhmässä tekeminen, mikä on huomioitu vuosiluokkien 7–9 liikunnan tehtävissä. Tavoitteena on tukea myönteistä suhtautumista omaan kehoon ja toisiin oppilaisiin sekä edistää yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja. Tärkeäksi nostetaan liikuntatuntien tuomat myönteiset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen, mitkä kannustaisivat omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaiden on tarkoitus kasvaa liikkumaan ja kasvaa liikunnan avulla sekä saada valmiuksia terveytensä edistämiseen. (Kouluhallitus 1985, 175; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 433–434.)

Viimeisimmässä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistuksessa liikunnan vuosiviikkotuntimäärää on lisätty kahdella. Täten peruskoulussa liikuntaa on vähintään 20 vuosiviikkotuntia, joista valtioneuvoston asetuksen mukaan liikunnan oppiainetta tulee olla vuosiluokilla 7–9 yhteensä seitsemän viikkotuntia (VN 2012). Kaikille yhteisen liikuntatuntien lisäksi liikuntaa voi olla tarjolla taito- ja taideaineisiin kuuluvana valinnaisaineena, joita on määrätty vuosiluokille 7–9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 95).

3.2 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden perusteella oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhdenvertaisuuslain mukaan kaikki syrjintä on kielletty. Täten ketään ei saa syrjiä esimerkiksi iän, alkuperän, uskonnon, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden tai seksuaalisen suuntautumisen takia. Sukupuolen ilmaisuun tai sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän estäminen on myös yksi tasa-arvolain tarkoituksista. Lisäksi tasa-arvolaille pyritään edistämään naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Oppivassa yhteisössä jokainen tulee kohdatuksi ja kohdelluksi samanarvoisesti, jolloin perusoikeudet ja osallistuminen tulee mahdollistaa kaikille. Opetuksen tulee edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja olla sukupuolitietoista, jolloin esimerkiksi käyttämällä erilaisia työtapoja huomioidaan sukupuolittuneet asenteet ja käytänteet ja pyritään niiden muuttamiseen. Tärkeää on myös yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609, 1§; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 16, 28, 30; Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 1§, 8§.)

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on huomioitu liikunnan tehtävissä oppiainekohtaisissa perusteissa. Vuoden 1985 opetussuunnitelman perusteiden tavoitteisissa sukupuolten välistä tasa-arvoa pyritään edistämään ottamalla huomioon tyttöjen ja poikien erilaiset kiinnostuksen kohteet ja sekä kehityksen erilaisuus. Liikunnan sisällöt harjoitteineen ja lajeineen oli kirjattu erikseen tytöille ja pojille Käytössä olevissa peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa tavoitteita, sisältöjä tai osaamista ei ole eritelty sukupuolen mukaan. (Kouluhallitus 1985, 175–186; Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 433–437.)

Liikunnan opetuksen tulee huomioida oppilaiden yksilöllisyys sekä vahvistaa pystyvyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kokemuksia. Liikuntatunneilla on tärkeää kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 434–435.) Perusopetuslaissa määrätään, että opetus, oppimateriaalit ja työvälineet on oltava maksutto-

mia oppilaalle (Perusopetuslaki 21.8.1998/628, 31§). Täten sekä kaikille kuuluville että valinnaisten liikuntatuntien sisältöjen tulee olla maksuttomia, jolloin oppilaan päätökseen valita valinnainen liikunta ei vaikuta oppilaan tai oppilaan huoltajien taloudellinen tilanne.

Tasa-arvo nousee esille myös liikuntalaissa, joka lain nojalla velvoittaa myös koululiikuntaa. Liikuntalain tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa, väestön hyvinvointia ja terveyttä, fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista, lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, liikunnan kansalaistoimintaa, mukaan lukien seuratoiminta, huippu-urheilua, liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Tavoitteeseen pyrkimisen lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat, ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys. (Liikuntalaki 390/2015, 2§.)

4 Ryhmä

Oppilaan sosiaalisen toimintakyvyn kehittämiseen kuuluu ryhmässä toimiminen. Ryhmän toimintaan vaikuttavat erilaiset suhdejärjestelmät. Avoin vuorovaikutus- ja toimintatavat, tasa-arvoiset valtasuhteet ja salliva ilmapiiri edesauttavat sujuvaa yhteistyötä ja luottamuksen vahvistumista ryhmän jäsenten välillä. Ryhmän toimintaan vaikuttavat myös oppilaiden motivaatio ja ryhmän motivaatioilmasto. Lisäksi oppilaan kokemaan motivaatioon ja kokemukseen motivaatioilmastosta vaikuttavat ryhmän sosiaalinen ympäristö ja ilmapiiri, minkä vuoksi ryhmällä on tärkeä merkitys oppilaan suhtautumiseen ja osallistumiseen liikuntaan. (Cohen & Lotan 2014, 2–3, 6; Liukkonen & Jaakkola 2017a, 134; Liukkonen & Jaakkola 2017b, 290–291, 295; Palomäki, Heikinaro-Johansson & Lyyra 2019, 89, 93; Rovio 2007, 171–172, 177–181; Ryan, Williams, Patrick & Deci, 2009, 114–115; Vasalampi 2017, 59–60.)

4.1 Ryhmän käsite

Ryhmä on kahden tai useamman henkilön muodostama joukko, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ryhmän jäsenet ovat tietoisia toisistaan ja yhteenkuuluvuudestaan, jolloin jäsenet luovat suhteet toisiinsa. Ryhmän vuorovaikutus vaihtelee jäsenten elämäntilanteen, ympäristön, persoonallisuuden ja käyttäytymisen mukaan, joten ryhmädynamiikka on jatkuvassa muutoksessa. Ryhmän jäsenillä on yhteinen tehtävä tai päämäärä, jota kohti he pyrkivät ja jokainen ryhmän jäsen pystyy osallistumaan työskentelyyn. Jäsenillä voi olla omat vastuut ja toimintatavat yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja ryhmän toiminta etenee ilman ohjaajan tai opettajan jatkuvaa neuvomista ja läsnäoloa. Ryhmälle muodostuu sääntöjä ja jäsenten välille työnjakoa, rooleja ja valtasuhteita. (Cohen & Lotan 2014, 1; Koppinen & Pollari 1993, 28; Rovio 2007, 171–172.)

Ryhmätilanteet muodostavat ryhmän toimintaa ohjaavia suhdejärjestelmiä, joita ovat kommunikaatio-, tunne-, valta-, normi- ja roolisuhdejärjestelmä. Suhdejärjestelmät voivat olla määriteltyjä tai määrittelemättömiä ja niillä on vaikutusta ryhmädynamiikkaan. Esimerkiksi ryhmään on voitu valita johtaja, jolloin suhde on määritelty. Toisaalta voi olla havainnoitavissa, että joku on voinut ottaa pelissä johtajan roolin ilman yhteistä päätöstä. Tällöin on kyse määrittelemättömästä suhteesta. (Rovio 2007, 171–172.)

Oppilasryhmän erilaiset roolit jakautuvat oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sekä muissa suhdejärjestelmissä toimimisen ja sijoittumisen perusteella. Rooli ja asema voivat olla sekä itse hankittuja että toisten antamia, jolloin roolin vaihtaminen vaatii sekä omaa että toisten jäsenten osallistumista. Erilaiset roolit ja niihin kohdistetut odotukset tulee ottaa huomioon oppilaiden ryhmittelyssä. Sijoittuminen aina tiettyyn rooliin liikuntatunnilla

saattaa alkaa vaikuttaa oppilaan käsitykseen itsestään liikkujana – joko myönteisesti tai kielteisesti. Liikuntatunneilla oppilas saattaa vertailla itseään ja tarkastella omaa toimintaansa muiden ryhmän oppilaiden suorituksiin ja käyttäytymiseen. Liikuntatuntien vaihtelevalla ja monipuolisella ryhmittelyllä voitaisiin vaikuttaa ryhmän toimintaan. (Rovio 2007, 177–178; Vanttaja ym. 2017; 23–24.)

Normisuhteet eli toimintasäännöt voivat olla sekä virallisesti ilmaistuja että epävirallisesti hyväksytyjä. Virallisia ovat esimerkiksi liikuntatunnin turvallisuusohjeet sekä tunnin kesto ja epävirallisia tottumukset ja tavat, jotka ohjaavat toimintaa. Oppilaiden yhdenmukaista toimintaa ohjaavat toimintasäännöt muuttuvat ja muotoutuvat ryhmän sisällä jatkuvasti. Ryhmän toimintaa edesauttaa, mikäli toimintasäännöt ovat avoimia ja kaikkien tiedossa. (Rovio 2007, 178–179.)

Ryhmän oppilaiden välille syntyy valtasuhteita, joissa jollain tai joillain oppilailla on valtaa enemmän suhteessa toisiin oppilaisiin. Valtasuhteet määrittelevät ryhmän toimintaa, minkä vuoksi niiden tiedostaminen on tärkeää. Vallan tasainen jakautuminen oppilaille edesauttaa ryhmän sujuvaa toimintaa ja esimerkiksi erilaiset vastuutehtävät jakavat valtaa jäsenten kesken. Mikäli valtasuhteet ovat epätasapainossa, ne voivat johtaa sisäisiin valtataisteluihin, jotka heikentävät ryhmän vuorovaikutusta ja toimintaa sekä tunneilla viihtymistä. Jos ryhmässä on selkeä johtaja, niin muiden ryhmän jäsenten välinen kommunikointi voi vähentyä. (Cohen & Lotan 2014, 2; Rovio 2007, 179–180.)

Kommunikointisuhteet ovat tärkeitä ryhmän toiminnan kannalta, sillä avoin kommunikaatio edistää toimintakykyä. Ryhmän jäsenet tarvitsevat toisiaan, jotta annetusta tehtävästä suoriudutaan tai toiminta etenee kohti haluttua tavoitetta. Kommunikointi voi olla verbaalista, kuten kysymysten esittämistä, selittämistä, ehdotusten tekemistä, kuuntelemista ja eroavien mielipiteiden esittämistä. Kommunikaatiossa on oleellisena osana myös sanaton viestintä, kuten nyökkäily, kehon avulla näyttäminen ja otsan rypistäminen. Ryhmän viihtyvyyttä lisää, kun kaikki oppilaat kommunikoivat keskenään kaikkien kanssa. Tällaisella verkkomaisella kommunikaatiolla edistetään myös kaikkien osallistumista toimintaan ja runsas vuorovaikutus auttaa tunteiden selventämisessä. Avoin kommunikaatio auttaa ristiriitatilanteiden käsittelyssä sekä oman ja muiden käyttäytymisen analysoinnissa. (Cohen & Lotan 2014, 2–3; Rovio 2007, 180–181.)

Tunnesuhteet vaikuttavat oppilaiden kykyyn tehdä yhteistyötä ja koko ryhmän ilmapiiriin. Oppilaat voivat ryhmittyä erilaisten tunteiden perusteella. Hyväksyttäviin oppilaisiin liitytään ja kiinnytään, kun puolestaan torjuttuja oppilaita vältellään ja heitä saatetaan pitää

vastenmielisinä. Ryhmässä tulisi pyrkiä hyväksyvään ilmapiiriin, jossa oppilaat tulisivat hyväksytyiksi ja yhteistyö olisi mahdollista mahdollisimman monen oppilaan välillä. Ryhmätyöskentelyllä voidaan kehittää ryhmän jäsenten suhteita ja parantaa luottamusta sekä ystävyyssuhteita. Ryhmässä toimiminen voi myös vaikuttaa auttavaisen ja yhteistyökykyisen käytöksen lisääntymisen (Cohen & Lotan 2014, 6,18; Rovio 2007, 180–181.)

4.2 Motivaation merkitys ryhmässä

Richard Ryanin ja Edward Decin luoma itsemääräämisteoria on teoria ihmisen motivaatiosta, kehittämisestä ja hyvinvoinnista. Motivaatio kuvaa sitä, miten ihminen suhtautuu tiettyyn asiaan tai toimintaan. Motivaatio vaikuttaa ihmisen käyttäytymiseen ja tekemiseen saamalla henkilön toimimaan tietyllä tavalla ja tiettyyn suuntaan. Motivaatio voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen motivaatioon sen perusteella, mikä vaikuttaa ihmisen toiminnan aloittamiseen ja suorittamiseen. Ulkoisesti motivoitunut ihminen toimii ja pyrkii kohti tavoitetta ulkoisen tekijän, esimerkiksi rangaistuksen pelossa, palkkion vuoksi tai välttääkseen kielteisiä tunteita, kuten häpeää. Sisäisesti motivoitunut puolestaan toimii omasta vapaasta tahdostaan. Tällöin henkilö kokee toiminnan omien arvojensa mukaiseksi, kiinnostavaksi ja mielihyvää tuottavaksi. Sisäinen motivaatio auttaa oppimista, sillä se edesauttaa myönteisten tunteiden syntymistä oppimista kohtaan. Teorian mukaan motivaation määrää tärkeämpää on motivaation laatu, sisäinen vai ulkoinen motivaatiotyyppi, kun ennustetaan ihmisen toiminnan tulosta. (Deci & Ryan 2008, 182; Liukkonen & Jaakkola 2017a, 130–131; Vasalampi 2017, 9, 54–55, 58.)

Itsemääräämisteorian perusteella henkilön tulee kokea toiminnassaan tiettyjä psykologisia tarpeita, jotta henkilö olisi optimaalisesti motivoitunut ja kokisi tekemisestä hyvinvointia. Itsemääräämisteorian mukaan motivaatioon vaikuttaa kolme universaalia psykologista perustarvetta, tarve autonomiaan, tarve pystyvyyden tunteeseen ja tarve kokea yhteenkuuluvuutta. Näiden kolmen perustarpeen tukeminen edistää sisäistä motivaatiota ja kun tarpeet tyydyttyvät, niin sisäisen motivaation syntyminen on mahdollista. Mikäli perustarpeiden tyydyttymistä estetään, niin henkilön motivaatio vähenee ja hän ei todennäköisesti jaksa jatkaa kyseessä olevaa tekemistä. (Liukkonen & Jaakkola 2017b, 291; Ryan ym. 2009, 114–115; Vasalampi 2017, 59–61.)

Autonomia on sisäinen tunne, joka voi vaihdella ihmisellä kontrolloidusta itsesäädelyyn. Ihmisen autonomian tarve tyydyttyä, kun hän kokee pystyvänsä vaikuttamaan, valitsemaan ja päättämään eri asioista. Tällöin ihminen myös kokee toimintansa hyväksytyksi muiden keskuudessa. Esimerkiksi oppilaille annetulla mahdollisuudella vaikuttaa liikunta-

tuntien ryhmäkokoontamisiin voi lisätä oppilaan sisäistä motivaatiota liikuntatuntien osallistamiseen. Sosiaalinen ympäristö vaikuttaa kykyyn toimia autonomisesti. Kontrollioiva tai pakottava ilmapiiri saattaa vähentää autonomian tunnetta, kun puolestaan kannustava ilmapiiri tyydyttää autonomian tarvetta. (Ryan ym. 2009, 115; Vasalampi 2017, 59.)

Pystyvyyden tarpeen tyydyttyessä ihminen kokee pätevyyttä ja pystyvyyttä suoriutua tehtävistä ja haasteista. Pystyvyyden lisäksi ihminen tarvitsee jonkin verran tehokkuutta ja itseluottamusta, jotta tekeminen alkaisi. Pystyvyyden tunteeseen vaikuttavat henkilön aiemmat kokemukset kyseisestä tekemisestä tai tilanteesta, taidot ja sosiaalinen ympäristö. Esimerkiksi muiden ihmisten myönteinen palaute voi vahvistaa pystyvyyden tunnetta ja siten lisätä motivaatiota. Myös erilaiset oppilaat huomioivalla ryhmäjoittelulla voi eriyttää opetusta ja siten mahdollisimman moni oppilas voi kokea pystyvyyden tunteita. (Ryan ym. 2009, 114; Vasalampi 2017, 59.)

Kolmas psykologinen perustarve, yhteenkuuluvuuden tunne, on tärkeää ihmisen hyvinvoinnille. Yhteenkuuluvuuden tunteessa ihminen kokee tarvetta kuulua ryhmään ja tulla hyväksytyksi ryhmässä. Sosiaalinen ympäristö voi olla motivaatiota edistävä tai estävä. Liikuntamotivaatiota edistävässä ryhmässä oppilas kokee yhteenkuuluvuuden tunnetta muiden oppilaiden kanssa ja tarvetta kuulua ryhmään. Tällöin oppilas tuntee olevansa hyväksytty, mikä edesauttaa myönteisten liikuntakokemusten saamisessa. (Liukkonen & Jaakkola 2017b, 291; Ryan ym. 2009, 115; Vasalampi 2017, 59.)

Uusimmat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet nostavat esille osallistamisen, jolla voidaan vaikuttaa kolmen psykologisen perustarpeen tyydyttämiseen. Perusteissa painotetaan oppilaiden aktiivista osallistamista ja osallistamisen merkitystä oppimisprosessissa. Opetussuunnitelman tavoitteiksi on asetettu oppilaiden mahdollisuus osallistua oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, mikä vahvistaa osallisuutta. Osallistamisen todetaan opettavan oppilaille näkemysten ilmaisua, vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Tärkeänä osana osallistamista on myös vuorovaikutus- ja neuvottelutaitojen kehittyminen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 24; Vasalampi, 59.)

Viime vuosina mediassa on uutisoitu suomalaisnuorten kouluvihiytyys. Suomen peruskoulua arvostetaan maailmanlaajuisesti ja suomalaisnuoret pärjäävät kansainvälisissä oppimisvertailuissa, esimerkiksi PISA-tutkimuksissa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019). Vaikka oppimistulokset ovat hyviä, niin vertailuissa käy ilmi suomalaisnuorten huono viihtyminen koulussa (Harinen & Halme 2012, 12–16). Oppilaiden osallistamisella ja osalli-

suuden kokemuksella on havaittu olevan myönteinen vaikutus kouluhyvinvointiin ja -viihtyvyyteen (Harinen & Halme 2012, 44–46). Yhdessä tekeminen voi lisätä oppilaan tunnetta kuulua ryhmään ja oppilaan mahdollisuus vaikuttaa ja päättää asioista voi vahvistaa pysyvyyden sekä autonomian tunteita (Vasalampi 2017, 59, 61).

Henkilön motivaatioon vaikuttaa sosiaalinen ympäristö, jossa hän toimii. Sosiaalisen ympäristön voi muodostaa esimerkiksi perhe, kaverit, työyhteisö tai opettajat. Motivaation sisäistymiselle on tärkeää, että sosiaalinen ympäristö mahdollistaa psykologisten perustarpeiden tyydyttymisen. Mikäli sosiaalinen ympäristö ei tue psykologisia perustarpeita, niin se ei myöskään tue sisäistä motivaatiota. Tällöin ihminen jää motivoitumatta tai hänen ulkoinen motivaationsa lisääntyy. (Vasalampi 2017, 59.)

Sosiaalinen ympäristö ja ilmapiiri vaikuttavat yksilön motivaatioon ja kokemukseen motivaatioilmastosta. Liikunnan motivaatioilmasto on yksilön kokemus sosioemotionaalisesta ilmapiiristä oppimisen, viihtymisen, psyykkisen hyvinvoinnin ja sisäisen motivaation edistämisen kannalta. Liitu 2018 tutkimuksen mukaan lapset ja nuoret pitivät koululiikunnassa tärkeimpänä sosioemotionaalisia taitoja, kuten yhteistyö ja vuorovaikutustaitoja. Tärkeiksi nousivat erityisesti se, että tunnilla on hyvä ilmapiiri ja hauskaa tekemistä. Itsemääräämisteorian mukaan koululiikunnan motivaatioilmasto voi tyydyttää tai vähentää näitä kolmea psykologista perustarvetta. Tarpeiden tyydyttyessä oppilaan itsemäärääminen muotoutuu myönteiseksi, mikä edesauttaa oppilaan omaa tahtoa osallistua toimintaan. (Liukkonen & Jaakkola 2017b, 290–291; Palomäki ym. 2019, 89, 93; Vasalampi 2017, 59–60.)

Liikuntatuntien motivaatioilmastoon voi vaikuttaa ryhmäjaottelulla. Myönteisen motivaatioilmaston muodostumista edesauttaa ryhmien erilaiset jaottelut riippumatta esimerkiksi oppilaiden taidoista, koosta tai sukupuolesta. Ryhmäjaotteluilla pyritään vähentämään oppilaiden keskinäistä vertailua ja lisäämään yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka lisää oppilaiden yrittämistä liikuntatunneilla. Kykyjen mukaan ryhmittely esimerkiksi ”hyviin” ja heikkoihin” saattaa vaikuttaa heikentävästi oppilaiden motivaatioon. Erilaisten oppijoiden yhteistyö voi puolestaan lisätä toisilta oppimista ja vapauttaa tietyistä rooleista. (Liukkonen & Jaakkola 2017a, 134; Liukkonen & Jaakkola 2017b, 295; Uusikylä & Atjonen 2007, 111.)

4.3 Sukupuoli ryhmäjaottelussa

Perusopetuslain mukaan oppilasryhmät tulee muodostaa siten, että opetussuunnitelman tavoitteet ovat saavutettavissa. Lisäksi laissa määrätään opetuksen järjestäminen oppilai-

den ikäkauden ja edellytysten mukaisesti tervettä kasvua ja kehitystä edistäen. (Perusopetuslaki 21.8.1998/628, 3§, 30§.) Täten opetusryhmien muodostaminen on opetuksen järjestäjän toimivallassa ja velvoittavana ehtona on opetussuunnitelman tavoitteiden huomiointi ja niiden saavuttamisen mahdollisuus muodostetuissa opetusryhmissä.

Suomessa liikunnanopetus järjestetään pääasiassa tyttöjen ja poikien erillisryhmissä ja harvemmin tyttöjen ja poikien yhteisissä ryhmissä eli sekaryhmissä. Tyttöjen ja poikien erilliset liikuntaryhmät voivat vähentää sukupuolten välistä vuorovaikutusta. Toisaalta sukupuolittunut erottelu voi tulla esille myös sekaryhmätunneilla esimerkiksi joukkuepeleissä ”tytöt vastaa pojat” -asetelmissa tai paritansseissa. Oppilaiden jaotteluun sukupuolen mukaan on kuitenkin perusteita, kuten esimerkiksi tyttöjen ja poikien suhtautumis- ja mieltymyserot liikuntaan ja liikuntatuntien sisältöihin. (Berg 2010, 114, 116–117, 129; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 120.)

Vuonna 2010 liikunnan oppimistulosten seuranta-arvioinnin oppilaskyselyn avulla selvitettiin oppilaiden tietoja liikunnasta, fyysistä aktiivisuutta ja liikuntaharrastusta, liikunnan harrastamisen motiiveja, koulumatkaliikuntaa sekä koululiikunta-asenteita ja käsityksiä. Oppilaskyselyyn vastasi yhteensä 1619 yhdeksännen luokan oppilasta, joista 819 oli poikia ja 800 tyttöjä. Liikunnan oppimistulosten seuranta-arviointi perusopetuksessa 2010 -raportin tulosten perusteella suurin osa oppilaista suhtautuu koululiikuntaan myönteisesti poikien suhtautumisen olevan hieman myönteisempää kuin tyttöjen. Pojat ovat kiinnostuneempia pelaamisesta, kilpailusta ja fyysisesti rasittavista tunteista tyttöihin verrattuna, jotka pitävät tärkeämpinä liikuntatuntien terveydellisiä vaikutuksia, opettajan kannustusta ja mahdollisuutta päästä itse vaikuttamaan tunnin sisältöön ja valitsemaan toiminta. Pojat luottivat omaan osaamiseensa tyttöjä enemmän, jotka olivat poikia enemmän alltiita keskinäiselle vertailulle. Tytöt myös pitävät joukkuejakotilanteita ja kuntotestejä epämiellyttävämpinä kuin pojat. (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 31, 119–120.)

Liikuntatuntien sisällöt vaikuttavat oppilaiden viihtymiseen ja liikunnasta kiinnostumiseen. Pojat ovat tyttöjä kiinnostuneempia joukkuepeleistä, vaikka ne ovat molemmille sukupuolille mieluisia. Tytöt puolestaan pitävät poikia enemmän esimerkiksi tanssi- ja musiikkiliikunnasta. Täten poikien liikuntatunneilla tanssi ja muu ilmaisullinen liikunta saattavat jäädä vähäiselle huomiolle, jolloin tanssia harrastava poika ei hyödy harrastuksestaan liikuntatunneilla yhtä paljon kuin joukkuepeleitä, esimerkiksi jalkapalloa, harrastava poika. Eri laisten liikuntalajien avulla voidaan kehittää oppilaan motorisia perustaitoja ja eri lajien perusteita, mikä antaa oppilaalle valmiuksia liikunnan harrastamiseen ja toimintakykynsä yl-

läpitoon. Liikuntatuntien lajisisällöissä tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, kansallinen liikuntaperinne sekä ajan mukana tuomat uudet suuntaukset ja lajit. (Berg 2010, 129, 131; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81, 119.)

Murrosiässä sukupuolten voimaerot kasvavat ja siten korostuvat, mikä voi aiheuttaa vaaratilanteita tyttöjen ja poikien yhteispeleissä. Sekaryhmissä on myös vaaransa siihen, että etenkin arat ja heikot liikuntataidot omaavat tytöt joutuvat syrjään ja syrjityiksi. Osa opettajista myös kokee, että sekaryhmien heterogeenisyys tuo lisää haastetta opettamiseen. Tyttöjen ja poikien erillisillä opetusryhmillä voidaan huomioida tyttöjen ja poikien opetuksen erityispiirteitä. Jokaisen tulisi pystyä osallistumaan oman taito- ja kehitystasonsa mukaisesti, jotta oppilaiden tasa-arvoisuus voit toteutua. (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81, 119.)

Liikunnan opetuksen tulee olla turvallista ja oppilasta ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja ilmapiiriin, mikä tulee ottaa huomioon ryhmien muodostamisessa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen opetukseen ja opetuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma, joka suojaaa oppilaita väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Ryhmäjaottelu sukupuolen perusteella ei huomio sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia oppilaita, jotka saattavat kokea liikkuvansa väärässä ryhmässä ja kokea mahdollisesti kiusaamista tai syrjintää. Oppilas joutuu osallistumaan liikuntatunneille ryhmässä, johon ei koe kuuluvansa. Vaihtoehtoisesti oppilaalle saatetaan tehdä liikunnan opiainetta koskeva henkilökohtainen suunnitelma, jolloin oppilas suorittaa liikunnan oppimäärää itsenäisesti. Tällöin myönteiset kokemukset liikuntatunneilta tai koululiikuntamuisot saattavat jäädä vähäisiksi. (Kokkonen 2017, 467; Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 2014, 30, 433, 435; Perusopetuslaki 21.8.1998/628, 29§.)

Myös ryhmäkoolla on vaikutusta oppilaan hyvinvointiin ja oppimiseen sekä opetusryhmän ilmapiiriin. Mikäli oppilasmäärä on pieni, niin muodostamisen sekaryhmän toteuttaminen voi olla käytännöllisempää kuin erillisten tyttöjen ja poikien ryhmien. Toisaalta suuret erot tyttöjen ja poikien määrissä saadaan tasattua sekaryhmien avulla, jolloin oppilaiden lukumäärä eri ryhmissä on melko sama. (Kurppa 2011, 22.)

Peruskoulun opetuksen tulee olla sukupuolitietoista ja opiskeluun tulee voida sitoutua ilman sukupuoleen liitettyjä roolimalleja. Sukupuolistavana tekijänä pidetään tyttöjen ja poikien erillisryhmiä. Liikuntatuntien pitäminen erilaisissa ryhmittelyissä, kuten sekaryhmissä nais- ja miesopettajan samanaikaisopetuksessa, vähentäisi sukupuolen mukaista segregaatiota. Samanaikaisopetuksen avulla voi myös mahdollisesti säädellä ryhmäkokoja tarpeen mukaan ja huomioida paremmin oppilaan yksilöllisiä tarpeita. Sekaryhmäopetuksella

voidaan myös kehittää tyttöjen ja poikien yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. (Kokkonen 2017, 467; Kupiainen & Hienonen 2016, 104; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 39; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 120; Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 2014, 30.)

Liikunnan oppimistulosten seuranta-arviointi perusopetuksessa 2010 -tutkimukseen osallistuneista oppilaista 71 prosenttia halusi liikunnanopetuksen järjestettävän erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä. Liikunnanopetuksen toivottiin järjestettävän pääsääntöisesti erikseen, mutta joissakin lajeissa sekaryhmissä. Pojista suurempi osa ilmoitti viihtyvänsä sekaryhmässä kuin tytöistä. Tutkimukseen osallistuneista pojista 82 prosenttia opiskeli liikuntatunneilla poikaryhmässä ja tytöistä 87 prosenttia tyttöryhmässä. Kaikista oppilaista 15 prosenttia osallistui liikunnan sekaryhmäopetukseen. (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81–82, 123.)

5 Tavoite

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää erään pirkanmaalaisen koulun 8.-luokkalaisten ja pirkanmaalaisten liikunnanopettajien näkemyksiä liikunnanopetuksen ryhmäjaottelusta. Oppilaiden näkemysten selvittämisellä ryhmäjaosta saadaan tietoa, onko tarpeellista päivittää ryhmäjakoperusteita ja kokevatko oppilaat tarvetta muutokselle. Tärkeää on oppilaan viihtyminen koulun liikuntatunnilla ja myönteisten liikunnallisten ja sosiaalisten kokemusten saaminen, mihin voidaan mahdollisesti vaikuttaa ryhmäjaottelulla. Lisäksi tarkastellaan yläkoulun liikunnanopettajien näkemyksiä, joiden avulla saadaan tietoa ammatillisesta näkökulmasta, Liikunnanopettajien näkemysten perusteena on mahdollisesti pidempiaikainen kokemus erilaisten ryhmien opettamisesta. Oppilaiden ja opettajien näkemysten tarkastelun jälkeen on tarkoitus verrata oppilaiden ja opettajien näkemyksiä keskenään ja selvittää, onko näkemyksissä eroja.

Tulosten perusteella voidaan arvioida ja päivittää ryhmäjaotteluperusteita. Tarkoitus on saada selville, onko liikunnanopetuksen ryhmäjaottelua tarpeen muuttaa oppilaiden tai opettajien näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää liikunnanopetuksen ryhmäjaottelua oppilaiden ja opettajien näkemyksiä vastaavaksi ja hyödyntää niitä koulun liikuntatuntien suunnittelussa.

Tutkimustulosten avulla pyritään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- *Miten 8.-luokkalaisten haluaisivat jaotella yläkoulun liikunnanopetuksen ryhmät?*
- *Mitkä seikat vaikuttavat oppilaiden mielipiteisiin?*
- *Mitkä asiat vaikuttavat liikuntatuntien viihtyvyyteen oppilaiden mielestä?*
- *Onko liikunnan arvosanalla vaikutusta mielipiteisiin?*
- *Onko valinnaiseen liikuntaan osallistumisella vaikutusta mielipiteisiin?*
- *Miten liikunnanopettajat haluaisivat jaotella yläkoulun liikunnanopetuksen ryhmät?*
- *Mitkä asiat vaikuttavat liikuntatuntien viihtyvyyteen opettajien mielestä?*

6 Tutkimusmenetelmät ja toteutus

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat erään pirkanmaalaisen koulun 8.-luokkalaiset ja pirkanmaalaiset liikunnanopettajat. Tutkimus toteutettiin kahdella menetelmällä, sähköisellä kyselyllä ja ryhmähaastattelulla. Kyselyihin osallistui sekä oppilaat että opettajat, mutta ryhmähaastattelut pidettiin vain pienelle määrälle oppilaita.

6.1 Kohderyhmä

Tutkimuskohteena ovat erään pirkanmaalaisen koulun 8.-luokkalaiset ja liikunnanopettajat Pirkanmaan alueella. Kyseisessä kaupungissa liikunnanopetus järjestetään 1.-6. luokilla sekaryhmissä ja 7.-9.-luokkalaiset opiskelevat oppivelvollisuuteen kuuluvan liikunnanoppiaineen erillisryhmissä eli tyttö- tai poikaryhmissä. Kohderyhmäksi valikoitui 8.-luokkalaiset, sillä he ovat jo saaneet kokemusta tyttö- ja poikaryhmiin jaottelusta 7.luokalta alkaen, mutta 1.-6. luokkien sekaryhmäjaottelusta on vain vajaa kaksi vuotta aikaa. Lisäksi 8. luokan syksyllä oppilailla ovat alkaneet valinnaisaineet ja osa liikunnan valinnaisaineeksi valinneista opiskelevat valinnaisliikunnassa sekaryhmissä.

Tutkimuksen toisena kohderyhmänä on pirkanmaalaiset liikunnanopettajat, jotka toimivat yläkouluikäisten liikunnanopettajina. Liikunnanopettajat olisi voitu valita toiseltakin alueelta, mutta Pirkanmaa valikoitui rajausalueeksi tutkimuksen toisen kohderyhmän, 8.-luokkalaisten, koulun sijaitessa Pirkanmaalla.

Tutkimuskohteena olevien 8.-luokkalaisten koulussa liikuntatunnit jakautuvat siten, että 7. luokalla on kaksi viikkotuntia, 8. luokkalaisilla kolme viikkotuntia ja 9. luokkalaisilla kaksi viikkotuntia (Peda.net). Lisäksi 8.luokan oppilaille on tarjolla pitkiä kahden viikkotunnin ja lyhyitä yhden viikkotunnin valinnaisen liikunnan kursseja. Tutkimusajankohtana oli käynnissä kolme koko lukuvuoden kestävästä pitkästä kurssista ja syyslukukaudella oli järjestetty kaksi lyhytkurssin ryhmää.

Tutkimuksen otantajoukkona oli yhteensä 126 kahdeksannen luokan oppilasta ja 117 liikunnanopettajaa, joten tutkimusmenetelmiksi valikoitui suuret vastausmäärät mahdollistava kysely. Kyselyn avulla pyrittiin saamaan tarkkaa tietoa yksiselitteisten kysymysten avulla. Toisena tutkimusmenetelmänä oli ryhmähaastattelu, jonka avulla oli tarkoitus saada täydentävää tietoa kyselystä saatavien tietojen lisäksi.

6.2 Forms-kysely

Forms-työkalu kuuluu Microsoft Office 365 palveluun ja sillä saa tehtyä sähköisiä kyselyjä, tietovisoja ja äänestyksiä. Forms-kyselyyn on valittavissa erilaisia kysymysvaihtoehtoja, kuten monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä sekä luokittelu- ja asteikkovalintoja. Kyselyyn pääsee erillisellä linkillä tai qr-koodilla ja vastaaminen on mahdollista myös mobiililaitteella. Lopuksi Forms-työkalu kokoaa kyselyn vastaukset. Kyselyn teettämisessä voi valita vaatiiko vastaaminen kirjautumisen O365-palveluun vai onko kysely avoin kaikille, joilla on linkki kyselyyn. Forms-kysely mahdollistaa suuret vastaajamäärät, joten sen käyttö soveltuu hyvin tutkimukseeni. (Microsoft Office 2020.)

Kyselytutkimus mahdollistaa suuret vastaajamäärät ja tulosten helpon käsittelyn, mikäli kysymykset on laadittu monivalinta- tai vaihtoehtomuotoisiksi. Ennen kyselyn laadintaa tulee määrittää, mitä tutkimuksella halutaan selvittää. Täten tutkimusongelman tulee olla selkeä, jotta kysytyt asiat ovat tutkimuksen kannalta oleellisia ja antavat merkityksellistä tietoa tutkimusongelmasta. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä ja vastaamisen helppoa, sillä monitulkintaiset kysymykset voivat antaa virheellisiä tuloksia vastaajien erilaisen tulkinnan vuoksi. Kysymysten loogisella etenemisellä ja numeroinnilla voidaan lisätä kyselyn selkeyttä ja helpottaa vastaamista. Myös kyselyn pituudella on vaikutusta kyselyn onnistumiseen. Pitkissä kyselyissä vastaajan keskittyminen tai mielenkiinto kyselyä kohtaan saattaa vähentyä, jolloin kysymyksiin ei jakseta vastata tai kysymyksissä halutaan päästä nopeasti eteenpäin. Liian lyhyt kysely puolestaan saattaa antaa puutteellista tietoa, jolloin tutkittavan asian monipuolinen tarkastelu vähenee. (Heikkilä 2014, Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.)

6.3 Haastattelu

Haastattelu on tutkimusmenetelmä, jossa haastattelijalla on vuorovaikutuksessa osallistujien kanssa. Haastattelun avulla saadaan tutkimustietoa, joka on mahdollisesti jäänyt selvittämättä kyselyissä. Haastattelussa on mahdollista saada monipuolista ja arvokasta tietoa. Kyseessä on kuitenkin ihmisen antama kertomus, jolloin sillä on merkitystä vain, jos se on totuudenmukaista. Luottamuksellisen ilmapiirin rakentamisella haastattelijan ja haastateltavan välille, haastattelijan käytöksellä, ilmeillä ja eleillä sekä haastattelun hyvällä suunnitellulla voidaan edesauttaa haastattelun sujumista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.)

Haastattelutapoja voidaan luokitella tämän vuorovaikutussuhteen perusteella. Avoimessa haastattelussa (strukturoidumattomassa) haastattelutilanne muistuttaa tutkijan ja haasta-

teltavan välistä keskustelua tietyn aihepiirin ympärillä. Avoimessa haastattelussa keskustelun kulkua ei rajoiteta tarkasti, vaan keskustelu etenee vapaasti pääosin haastateltavan ehdoilla. Tutkijan rooli on olla kuunteleva keskustelukumppani, joka tarvittaessa ohjailee keskustelua kyseessä olevaan aihepiiriin ja mahdollisesti esittää tarkentavia kysymyksiä haastateltavalle. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa on valmiit kysymykset, jotka esitetään jokaiselle haastateltavalle. Kysymysten järjestys voi kuitenkin vaihdella ja haastattelija voi esittää tarkentavia kysymyksiä tilanteen mukaan. Strukturoidussa haastattelussa on kyselylomake, jonka kysymykset esitetään haastateltaville samassa järjestyksessä. Haastateltavalle voidaan esittää avoimia kysymyksiä tai antaa valmiita vastausvaihtoehtoja, jotka kirjataan kyselylomakkeeseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006f.)

Ryhmähaastattelussa yhden henkilön sijasta aihepiiristä on keskustelemassa kaksi tai useampi henkilö. Haastattelija voi esittää kysymyksiä koko ryhmälle yhteisesti tai yksittäiselle ryhmän jäsenelle. Ryhmähaastattelun avulla voidaan saada tietoa usean eri henkilön näkemyksistä samanaikaisesti, mutta ryhmän ilmapiirillä on vaikutusta siihen, uskaltavatko haastateltavat kertoa asioita muiden ryhmäläisten läsnä ollessa, kuka johtaa puhetta, ottaa puheenvuoroja ja mistä puhutaan. Haastattelijan tulee rohkaista hiljaa olevia ja tarkkailla ryhmädynamiikkaa. (Saarana-Kauppinen & Puusniekka 2006e.)

6.4 Forms-kyselyiden ja haastatteluiden toteutus

Sähköinen Forms- kysely toteutettiin sekä 8.luokkalaisille että yläkoulun liikunnanopettajille (liitteet 1 ja 2). Linkki kyselyyn lähetettiin maaliskuun alkupuolella kaikille koulun 8.luokkien oppilaille käytössä olevan Wilma-järjestelmän (Vista 2020) kautta viestillä. Liikunnanopettajien kysely lähetettiin heidän pirkanmaalaisten liikunnanopettajien työsähköposteihin, joiden yhteystiedot olivat löydettävissä koulujen internet-sivuilta. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja siihen vastattiin nimettömänä. Vastausaikaa oli kolme viikkoa, jonka aikana oppilaille lähetettiin kaksi muistutusviestiä. Liikunnanopettajille ei lähetetty muistutusviestiä, mikä oli harkittu ratkaisu. Kyselyn teettäminen osui ajankohtaan, jolloin peruskoulun vuosiluokat 4.–9. siirtyivät etäopetukseen koronaviruksen takia. Opettajien viestimäärää ei haluttu lisätä muutenkin erilaisessa ja kuormittavassa työtilanteessa. Täten arvioitiin, että muistutusviesti ei luultavasti olisi lisännyt vastausten määrää, sillä kyseisenä ajankohtana opettajilla oli niin ammattinsa puolesta kuin yksityishenkilöinä haastavassa tilanteessa monta tärkeämpää asiaa kuin kyselyyn vastaaminen.

Haastattelu toteutettiin oppilaille ryhmähaastatteluina. Haastatteluun kysyttiin vapaaehtoisia oppilaita liikuntatuntien yhteydessä ja oppilaat saivat itse muodostaa 3–4 henkilön haastatteluryhmät. Haastatteluita järjestettiin yhteensä seitsemän kahtena eri päivänä, joista ensimmäisenä pidettiin kaksi haastattelua ja toisena päivänä viisi haastattelua. Kun oppilaat tulivat haastatteluun, niin he olivat jo vastanneet sähköiseen Forms-kyselyyn. Haastattelut pidettiin koulupäivän aikana siten, ettei niistä aiheutunut häiriötä opiskeluun. Haastattelutilanteessa olivat läsnä vain kyseiseen haastatteluun osallistuvat oppilaat ja haastattelija, jotka istuivat saman pöydän ääressä haastattelua tehtäessä.

Ryhmähaastatteluissa esitettiin kaksi eri pääkysymystä (liite 3), joista haastateltavat saivat keskustella vapaasti. Haastateltavan rooli oli esittää havainnoida, tehdä muistiinpanoja ja esittää tarkentavia kysymyksiä, mikäli keskustelu tyrehtyi tai ajautui liian kauaksi aiheesta. Ensimmäisessä pääkysymyksessä tiedusteltiin, millainen oli unelmaliikuntaryhmä, ja toisessa, mikä olisi painajaisliikuntaryhmä. Pääkysymysten tueksi oli mietitty valmiit tukikysymykset keskustelun eteenpäin viemiseksi ja tietojen tarkentamiseksi (liite 3).

7 Tulokset

Kyselyssä tiedusteltiin oppilaiden ja opettajien mielipiteitä ja perusteluja perus- ja valinnaisliikunnan ryhmäjaottelusta sekä liikuntatuntien viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä. Suurin osa sekä oppilaista että opettajista kannatti erillisryhmäopetusta kaikille oppilaille pakollisilla perusliikunnan tunneilla. Valinnaisliikunnassa myös muut jaotteluvaihtoehdot, kuten sekaryhmä tai taitojen mukaan jaoteltu ryhmä, saivat hieman enemmän kannatusta kuin perusliikunnan ryhmäjaottelussa. Oppilaan liikunnan arvosanalla ja osallistumisella valinnaisliikuntaan ei ollut merkittäviä vaikutuksia mielipiteisiin. Tärkeimmät viihtyvyyteen vaikuttava tekijät sekä opettajien että oppilaiden mielestä olivat ilmapiiri ja asenteet, tunti-sisällöt sekä opettaja.

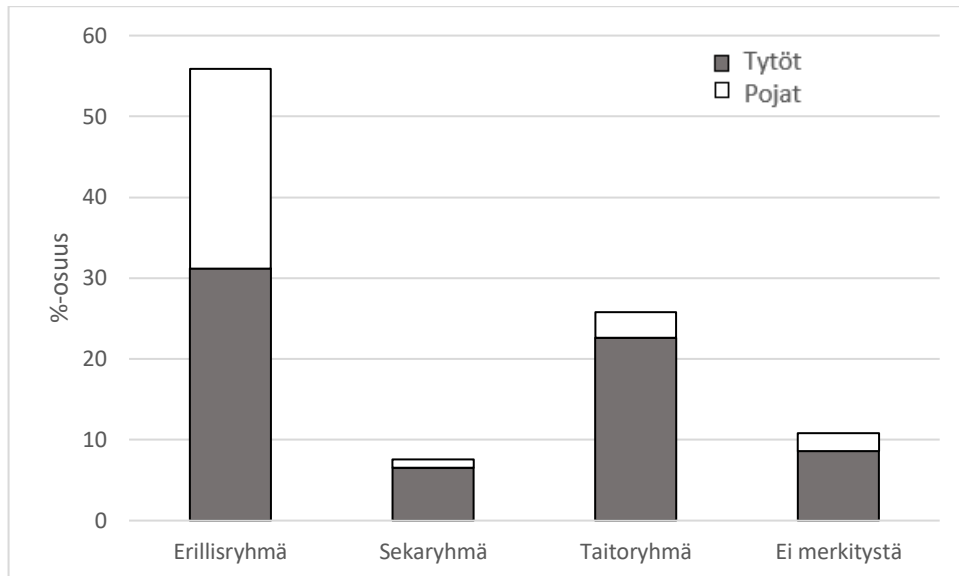
7.1 Oppilaiden vastaukset

Sähköinen Forms-kysely lähetettiin kaikille koulun 8.luokkien 126 oppilaalle, joista 53 prosenttia on tyttöjä ja 47 prosenttia on poikia. Yhteensä 93 oppilasta vastasi kyselyyn, joten oppilaiden vastausprosentti oli 74. Vastanneista 69 prosenttia oli tyttöjä (64 oppilasta) ja 31 prosenttia poikia (29 oppilasta). (Liite 4.)

7.1.1 Oppilaiden mielipiteet perusliikunnan ryhmäjaottelusta

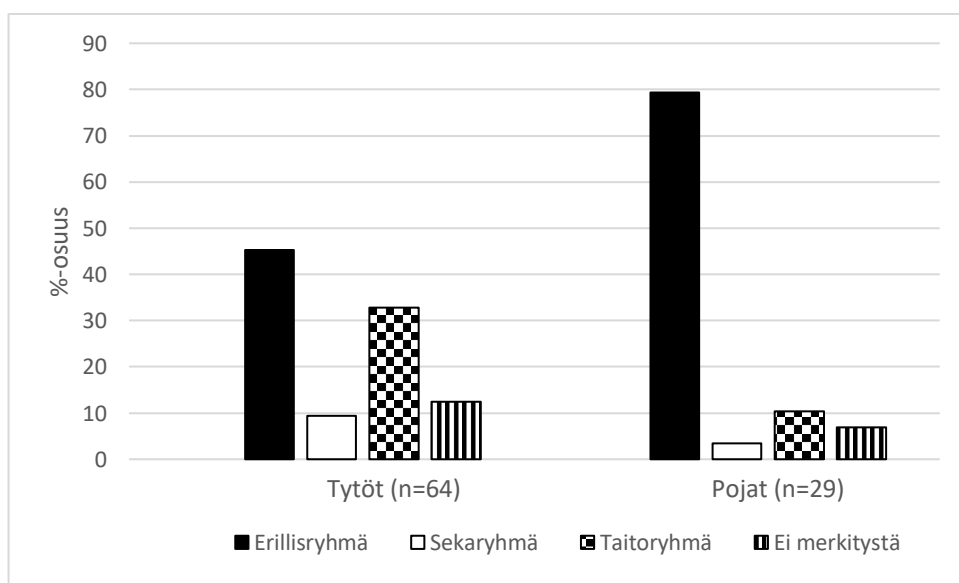
Oppilaat osallistuivat perusliikunnassa sukupuolensa mukaisesti jaoteltuihin ryhmiin lukuun ottamatta yhtä poikaoppilasta, joka osallistui vastakkaisen sukupuolen erillisryhmään. Lisäksi kaksi tyttöä vastasi opiskelevansa liikuntaa itsenäisesti (Liite 4.)

Yli puolet oppilaista (56%) halusi osallistua perusliikuntaan sukupuolen mukaan jaotelluissa erillisryhmissä. Noin kolmasosa tytöistä (31%) ja neljäsosa (25%) pojista kannatti sukupuolen mukaan jaoteltuja ryhmiä. Seuraavaksi eniten kannatusta sai taitoryhmät eli taitojen mukaan jaotellut ryhmät. Noin neljäsosa (26%) oppilaista halusi opiskella taitoryhmissä, jossa tyttöjen osuus oli vajaa neljännes (23%) ja poikien muutama prosentti (3%). Oppilaista 11 prosenttia vastasi, ettei liikuntaryhmän muodostamistavalla ollut merkitystä koulun liikunnassa. Sekaryhmässä halusi opiskella 8 prosenttia. (Kuvio 1; liite 4.)

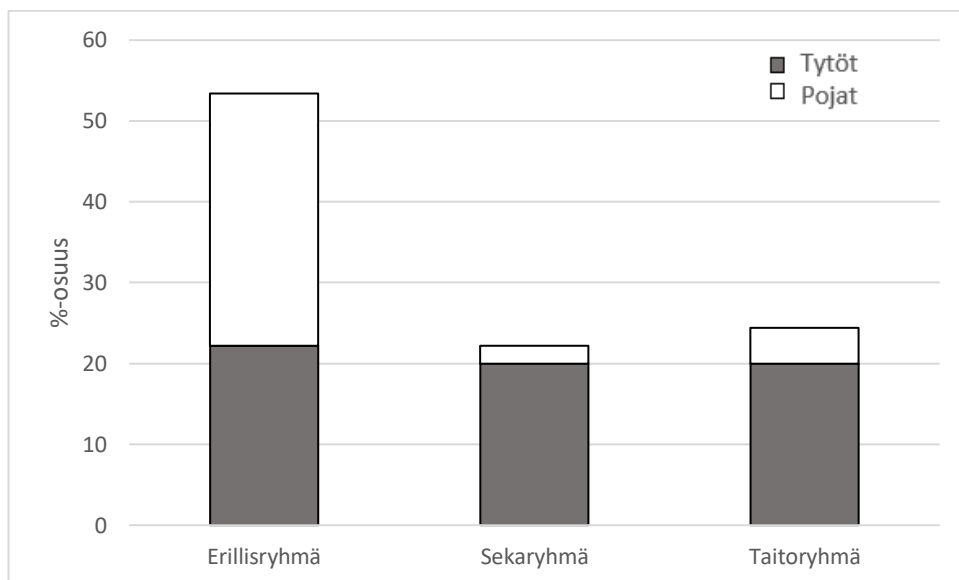
Kuvio 1. Oppilaiden toiveet perusliikunnan ryhmäjaottelusta (n=93)

Tytöistä hieman alle puolet (45%) ja pojista lähes 80 prosenttia halusi opiskella perusliikuntaa oman sukupuolensa mukaisessa erillisryhmässä. Sekaryhmäopetusta kannatti 9 prosenttia tytöistä ja 4 prosenttia pojista. Taitoryhmän mukaan jaotellussa ryhmässä halusi opiskella 33 prosenttia tytöistä ja 10 prosenttia pojista. Taitojen mukaan jaotellut erillis- tai sekaryhmät sekä vain sekaryhmät saivat kumpikin kannatusta 9 prosenttia tyttöjen joukossa. Taitojen mukaan jaotellussa tyttöjen ryhmässä halusi opiskella 14 prosenttia tytöistä. Pojista 7 prosenttia halusi opiskella taitojen mukaisesti jaotellussa erillisryhmässä ja 3 prosenttia taitoryhmässä riippumatta siitä, oliko kyseessä erillis- vai sekaryhmä. Kukaan pojista ei halunnut osallistua taitojen mukaisesti jaoteltuun sekaryhmään. Tytöistä 13 prosenttia ja pojista 7 prosenttia oli sitä mieltä, ettei liikuntaryhmän koostumuksella ollut väliä. (Kuvio 2; liite 4.)

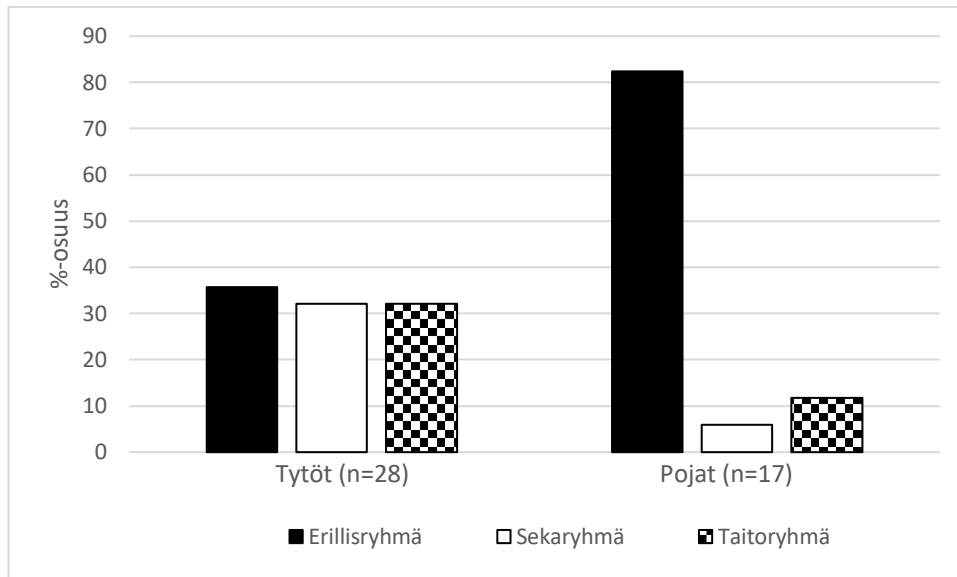
7.1.2 Oppilaiden mielipiteet valinnaisliikunnan ryhmäjaottelusta

Valinnaiseen liikuntaan osallistui yhteensä 24 oppilasta, joka oli 26 prosenttia kyselyyn vastanneista oppilaista. Vajaa puolet (48%) kaikista oppilaista vastasi haluavansa osallistua valinnaiseen liikuntaan. Valinnaiseen liikuntaan haluavista oppilaista oli tyttöjä noin kolmannes (30%), mikä oli 44 prosenttia kaikista tytöistä. Valinnaiseen liikuntaan haluavista oppilaista oli poikia vajaa viidesosa (18%), mikä oli 59 prosenttia kaikista pojista. Valinnaisliikuntaa haluavista oppilaista hieman yli puolet (53%) kannatti valinnaisliikunnan opetusta erillisryhmissä. Tyttöjen osuus erillisryhmäopetusta tahtovista oli 22 prosenttia ja poikien 31 prosenttia. Valinnaisliikunnan sekaryhmiä kannatti 22 prosenttia ja taitoryhmiä 24 prosenttia valinnaisliikuntaan tahtovista oppilaista. Tyttöjen osuus sekä sekaryhmiä että taitoryhmiä kannattavista oli 20 prosenttia. Poikien vastaavat osuudet olivat 2 prosenttia ja 4 prosenttia. (Kuvio 3; liite 4.)

Kuvio 3. Valinnaisliikuntaan haluavien oppilaiden toiveet valinnaisliikunnan ryhmäjaottelusta (n=45)

Valinnaisliikuntaan haluavista tytöistä 36 prosenttia kannatti erillisryhmiä, 32 prosenttia sekaryhmiä ja 32 prosenttia taitojen mukaan jaoteltuja ryhmiä. Taitojen mukaan jaoteltuihin tyttöjen ryhmiin halusi 7 prosenttia tytöistä, sekaryhmiin 11 prosenttia ja 14 prosenttia vastasi, ettei ollut väliä, oliko taitoryhmät erillis- vai sekaryhmä. Valinnaisliikuntaa haluavista pojista 82 prosenttia tahtoi valinnaisliikunnan oman sukupuolensa mukaiseen erillisryhmään, 6 prosenttia sekaryhmään ja 12 prosenttia taitojen mukaan jaoteltuun ryhmään. Pojista 6 prosenttia kannatti taitojen mukaan jaoteltuja poikien ryhmiä ja 6 prosenttia taitoryhmiä, joissa jakoperusteena ei ole käytetty sukupuolta. (Kuvio 4; liite 4.)

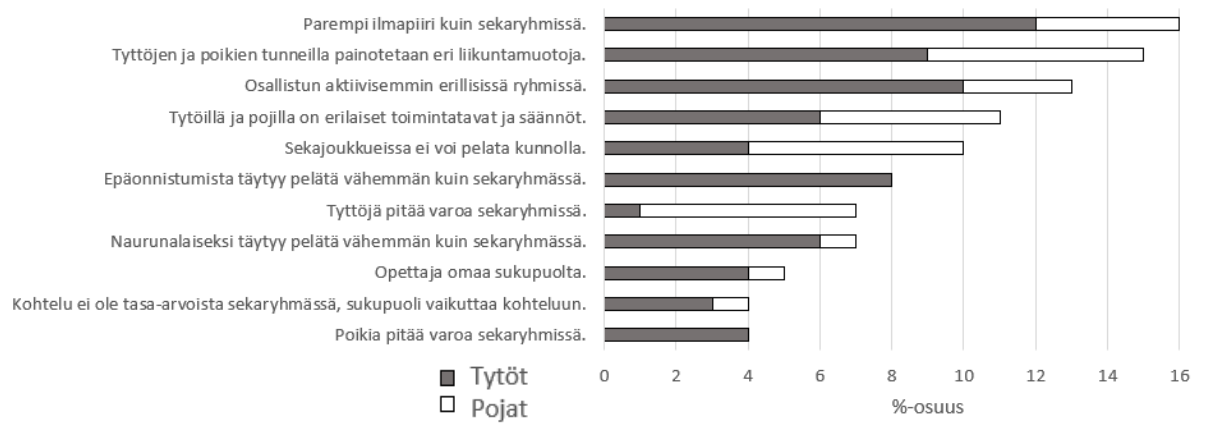

Kuvio 4. Oppilaiden kannatusosuuksien jakautuminen, valinnaisliikunnan ryhmät

7.1.3 Erillisryhmien perustelut

Kysymyksessä seitsemän kysyttiin oppilaiden tärkeimpiä perusteluja erillisryhmien kannattamiselle. Oppilaista 28 prosenttia vastasi, ettei kannattanut erillisryhmiä ja loput 72 prosenttia oppilaista valitsi tärkeimpiä perusteluja erillisryhmille. Tytöistä perusteluja antoi vajaa puolet (47%) ja pojista neljäsosa (25%).

Kolme tärkeintä oppilaiden perustelua erillisryhmien kannattamiselle olivat erillisryhmien parempi ilmapiiri (16% perusteluista), eri liikuntamuotojen painottaminen tyttöjen ja poikien ryhmissä (15% perusteluista) sekä oppilaiden kokemus siitä, että osallistuvat aktiivisemmin erillisryhmissä kuin sekaryhmissä (13% perusteluista). Seuraavaksi tärkeimpiä perusteluja olivat oppilaiden kokemus siitä, että tytöillä ja pojilla on erilaiset toimintatavat ja säännöt sekä ettei sekajoukkueissa voi pelata kunnolla. Epäonnistumisen pelkääminen nousi esille 8 prosentissa perusteluissa ja naurunalaiseksi joutuminen 7 prosentissa. Tyttöjen ja poikien varominen sekaryhmissä oli perusteluna yhteensä 11 prosentissa vastauksissa. Vastauksista 4 prosenttia kannatti perustelua, jossa esitettiin kohtelun olevan epätasa-arvoista sekaryhmässä. Viidelle prosentille opettajan sama sukupuoli itsensä kanssa oli tärkeä perustelu erillisryhmien kannattamiseen. (Kuvio 5; liite 4.)

Kuvio 5. Oppilaiden erillisryhmien perustelut

Kyselyn kysymyksissä seitsemän ja kahdeksan kysyttiin mitä hyvää ja huonoa on liikunnan erillisryhmissä (liite 1). Oppilailta tuli yhteensä 133 kommenttia, joista 103 (77%) oli tytöiltä ja 30 (23%) pojilta. Viidessä kommentissa (4%) ei nähty erillisryhmissä mitään hyvää ja vastaavasti 24 (18%) kommentissa erillisryhmissä ei nähty mitään huonoa. Vastauksissa oli ilmapiiriin, asenteisiin, sukupuoleen, tuntisisältöihin, fyysisyyteen, taitoihin, osallistumiseen, ryhmäkokoon ja opettajaan liittyviä kommentteja. (Liite 4.)

Eniten kommentteja tuli ilmapiiristä ja asenteista. Erillisryhmien hyvänä puolena pidettiin sitä, että saman sukupuolta olevien kanssa sopeutui paremmin ja ilmapiiri on parempi kuin sekaryhmässä. Tyttöjen kommentteissa nousi esille, ettei erillisryhmässä tarvinnut pelätä epäonnistumisia ja erillisryhmässä on parempi ilmapiiri kuin sekaryhmässä. Huonoina asioina erillisryhmissä pidettiin ilmapiiriin kannalta sitä, ettei voinut liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa ja tasa-arvo ei toteudu sukupuolen mukaan jaotelluissa ryhmissä. Erillisryhmien huonona puolena pidettiin kahdessa kommentissa sitä, että erillisryhmissä ei synny yhteishenkeä. (Liite 4.)

Erillisryhmien hyviä ja huonoja puolia sisältäneissä kommentteissa 11 (11%) ilmeni tuntisisältöihin liittyviä asioita. Hyvänä pidettiin sitä, että erillisryhmissä on eri liikuntamuotoja ryhmän sukupuolen mukaan. Yhtä moni piti sukupuolen mukaisesti valikoituvia lajeja tai liikkumista huonona asiana. (Liite 4.)

Oppilaat pitivät erillisryhmissä hyvänä asiana, että niissä oli mahdollista huomioida fyysisiä eroja tyttöjen ja poikien välillä, esimerkiksi mainittiin poikien kovempi pelitapa. Kommentteissa nousi myös esille, että sukupuoli ei määrittänyt fyysisyyttä ja siten erillisryhmät nähtiin huonona asiana. Tytöt pitivät erillisryhmiä hyvänä, koska kokivat poikien olevan parempia liikuntalajeissa, esimerkiksi pallopeleissä. Erillisryhmissä tytöt kokivat voivansa

osallistua paremmin ja aktiivisemmin kuin sekaryhmissä. Osassa tyttöjen antamissa kommenteista pidettiin huonona sitä, että tytöt eivät ota pelaamista tosissaan tai ovat heikompiteosaisia kuin pojat, jolloin ei voi pelata ja osallistua kunnolla. Kahdessa kommentissa nähtiin hyvänä asiana se, että opettaja on omaa sukupuolta. Erillisryhmän pienempää kokoa verrattuna sekaryhmään pidettiin hyvänä puolena kahdessa kommentissa ja huonona puolena neljässä kommentissa. (Liite 4.)

7.1.4 Sekaryhmien perustelut

Kysymyksessä kymmenen 67 prosenttia oppilaista (34 tyttöä ja 28 poikaa) vastasi, ettei halua opiskella liikuntaa sekaryhmissä. Loput 33 prosenttia perustelivat sekaryhmien kannatustaan, missä tyttöjen osuus oli 32% ja poikien 1%. Ainoan pojan, joka halusi osallistua sekaryhmiin, perustelu oli se, että sekaryhmissä voi liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa. Myös tyttöjen vastauksissa mahdollisuus liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa oli toinen eniten valintoja saaneista perusteluista sekaryhmien kannattamiseen (21%) ja toinen suosituin perustelu oli se, että tunnit ovat sisällöltään monipuolisempia kuin erillisryhmissä. Kolmanneksi tärkein perustelu oli tasa-arvoinen kohtelu ilman, että sukupuoli vaikuttaa kohteluun. Kymmenen prosenttia piti sekaryhmäopiskelussa tärkeänä sitä, että sekajoukkueissa pystyy pelaamaan paremmin kuin sukupuolen mukaan luokitelluissa joukkueissa. Saman 10 prosentin kannatuksen sai perustelu, jossa sekaryhmäopetuksessa opettaja ei määräydy oman sukupuolen mukaan. Viisi prosenttia perusteli sekaryhmien kannattamista aktiivisemmalla osallistumisella sekaryhmässä kuin erillisryhmässä ja neljä prosenttia piti tärkeän perusteluna kaikkia koskevat yhteiset säännöt sukupuolesta riippumatta. (Kuvio 6: liite 4.)

Kuvio 6. Oppilaiden sekaryhmien perustelut

Sekaryhmien hyviä ja huonoja puolia mainitsevia kommentteja tuli yhteensä 130, joista tyttöjen antamien kommenttien osuus oli 75 prosenttia ja poikien 25 prosenttia. Kommenteista 11 prosentissa todettiin, ettei sekaryhmissä ole mitään huonoa ja vastaavasti 14 prosentissa todettiin, ettei sekaryhmissä ole mitään hyvää. Kommenteissa esiintyi ilmapiiriin, asenteisiin, sukupuoleen, tuntisisältöihin, fyysisyyteen, taitoihin, osallistumiseen ja ryhmäkokoon liittyviä asioita. (Liite 4.)

Ilmapiiri ja asenteet nousivat esille noin kolmasosassa (34%) kommenteista, joista 20 prosenttia käsitteli hyviä puolia ja 14 prosenttia huonoja puolia. Hyvänä asiana pidettiin mahdollisuutta päästä toimimaan vastakkaisen sukupuolen, sekä uusien tuttavuuksien että kavereiden, kanssa. Lisäksi hyvää oli oppilaiden välisen tasa-arvon toteutuminen ja yhteishengen paraneminen liitettiin sekaryhmän eduiksi. Huonoina puolina koettiin suurempaan epäonnistumisen ja naurunalaiseksi joutumisen pelkoa ja suurempia suorituspaineita kuin erillisryhmissä. Osa koki myös ilmapiirin huonommaksi sekaryhmissä kuin erillisryhmissä. (Liite 4.)

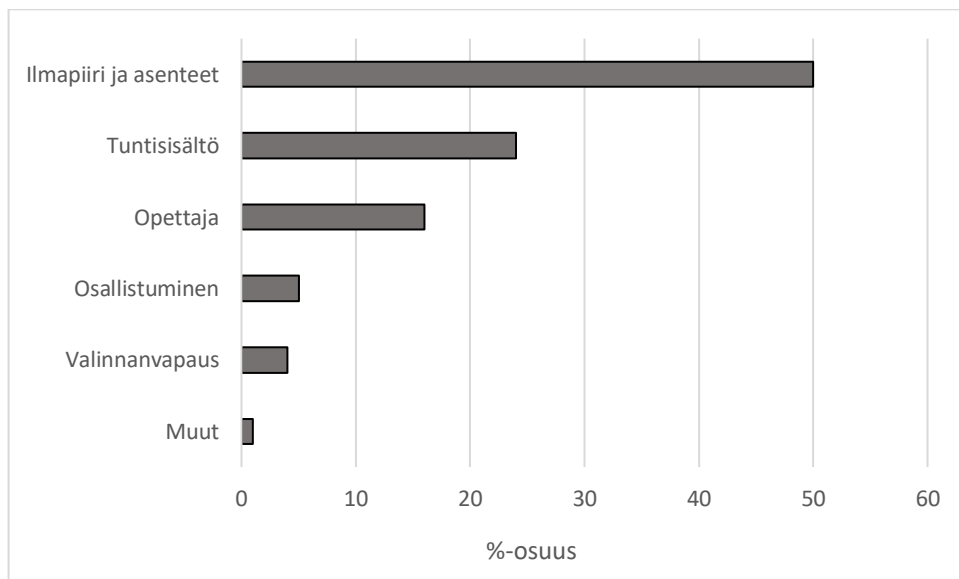
Sekaryhmätuntien hyvänä puolena nähtiin monipuolisuus lajeissa ja toiminnassa. Huonona puolena pidettiin sukupuolten eri kiinnostuksen kohteet, minkä voi huomioida paremmin erillisryhmissä. Tytöt näkivät sukupuolten fyysiset erot sekä sekaryhmän hyvänä että huonona puolena. Myönteisesti suhtautuneissa kommenteissa poikien fyysisempi liikkuminen nähtiin mahdollisuutena tytöille pelata myös kovempaa ja enemmän tosissaan kuin tyttöjen erillisryhmässä. Joissakin kommenteissa poikien kova peliote pidettiin hieman pelottavana tai tapaturmille altistavana tekijänä, jolloin fyysiset erot nähtiin sekaryhmien huonona puolena. Hyvänä pidettiin sitä, että sekaryhmissä oppilas pääsee pelaamaan oman tasoistensa kanssa riippumatta sukupuolesta. Vastaavasti sekaryhmissä olevat tasoerot nousivat esille sekaryhmien huonona puolena erillisryhmiin verrattuna. (Liite 4.)

Kolme tyttöä piti hyvänä puolena sitä, että sekaryhmissä voi osallistua tosissaan, kun poikia on mukana peleissä. Sekä poikien että tyttöjen kommenteissa sekaryhmiä pidettiin osallistumista rajoittavana tekijänä. Pojat olivat sitä mieltä, että tyttöjä täytyy varoa ja pelaaminen ei onnistu kunnolla. Vastaavasti tytöt kokivat, etteivät voi osallistua kunnolla poikien kanssa, koska eivät esimerkiksi uskalla tai pojat eivät pelaa yhteistyössä tyttöjen kanssa. Kommenteissa nousi esille, että sekaryhmässä olisi enemmän oppilaita kuin erillisryhmässä. Suuri oppilasmäärä nähtiin hyvänä puolena paljon osallistujia vaativissa aktiviteeteissa, mutta vastaavasti suurta oppilasmäärää pidettiin huonona asiana. (Liite 4.)

7.1.5 Viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät

Oppilaat antoivat yhteensä 127 mielipidettä liikuntatuntien viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä. Tyttöjen antamien vastausten osuus oli 77 prosenttia ja poikien 23 prosenttia. Vastauksista erottui kuusi eri teemaa, joiden alle mielipiteet voitiin luokitella. Viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät teemoittain olivat ilmapiiri ja asenteet, tuntisisällöt, opettaja, osallistuminen, valinnanvapaus ja muut tekijät. (Liite 4.)

Tärkein viihtyvyyteen liittyvä tekijä oli hyvä ja kannustava ilmapiiri, ryhmän yhteishenki sekä muiden oppilaiden asenne ja hyväksyvä suhtautuminen toisiin oppilaisiin. Viihtyvyyden kannalta seuraavaksi tärkeimpänä pidettiin sitä, mitä tunneilla tehdään. Opettajan merkitys liikuntatunnilla viihtymisessä nousi esille 16 prosentissa vastauksista. Hyvää ja kivaa opettajaa pidettiin tärkeänä asiana. Opettajan opetustavat, suhtautuminen oppilaisiin ja opetukseen vaikuttavat oppilaiden mielestä viihtyvyyteen. Yksittäisissä kommentissa todettiin, että opettajan tekemä arvioinnilla ja erilaisten oppilaiden huomioimisella opetuksessaan on merkitystä tunnilla viihtymiseen. Oppilaan vaikuttamismahdollisuus liikuntatuntien toimintaan nousi esille tyttöjen mielipiteissä. Lisäksi yksittäisinä perusteluina todettiin liikuntapaikan vaikuttaminen viihtyvyyteen ja liikuntatuntien loppuminen aikaisemmin verrattuna reaaliaineiden oppitunteihin. (Kuvio 7; liite 4.)

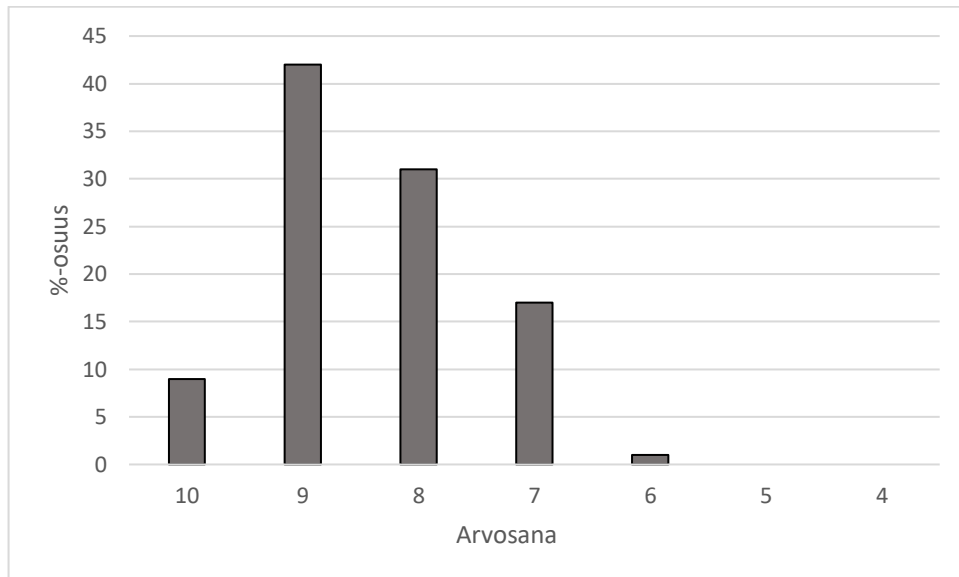

Kuvio 7. Liikuntatuntien viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät, oppilaiden mielipiteet

7.1.6 Liikunnan arvosanan vaikutus oppilaiden mielipiteisiin

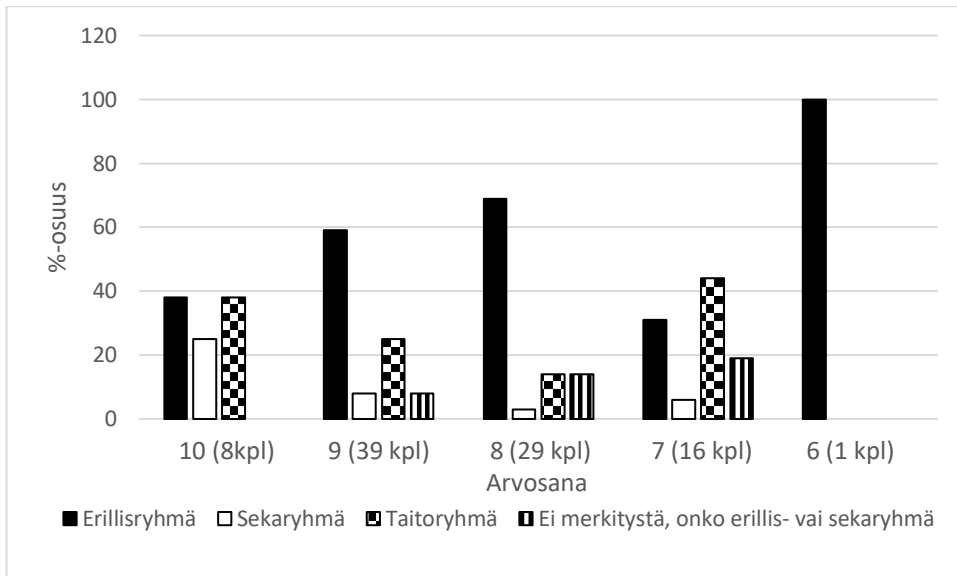
Kaikilla kyselyyn vastanneilla oppilailla oli tiedossa viimeisin liikunnan arvosanansa, jotka vaihtelivat arvosanasta kuusi arvosanaan kymmenen. Suurimmalla osalla oppilaista (42%) oli liikunnasta arvosana yhdeksän jakautuen siten, että poikien osuus oli 14 prosenttia ja

tyttöjen 28 prosenttia. Toiseksi yleisin oli arvosana kahdeksan (31%) ja kolmanneksi yleisin oli arvosana seitsemän (17%). Yksi oppilas oli saanut arvosanan kuusi ja kahdeksalla oppilaalla (9%) oli arvosana kymmenen. (Kuvio 8; liite 4.)

Kuvio 8. Viimeisin liikunnan arvosana (n=93)

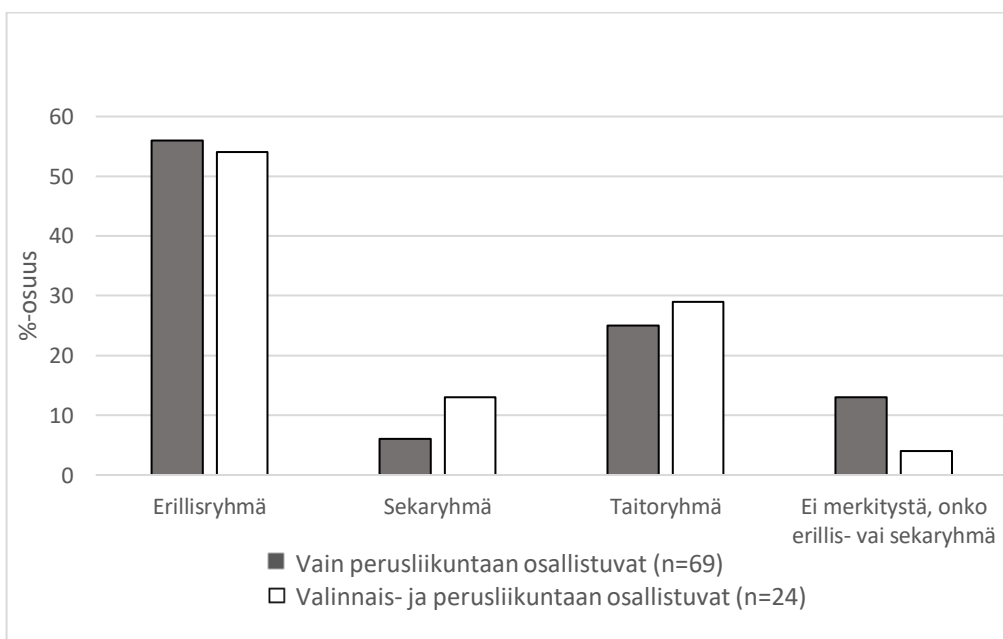
Arvosanan kymmenen saaneista oppilaista yhtä moni halusi opiskella perusliikuntaa erillis- ja taitoryhmissä, jossa kumpikin sai 38 prosentin kannatuksen. Loput 25 prosenttia halusi taitojen mukaan jaoteltuja perusliikuntaryhmiä. Oppilaista, joiden liikunnan arvosana oli kuusi, kahdeksan tai yhdeksän, enemmistö kannatti erillisryhmiä. Ryhmien jaottelu taitojen mukaan sai toiseksi eniten kannatusta arvosanan yhdeksän saaneiden oppilaiden keskuudessa ja loput kannattivat joko sekaryhmiä tai kokivat, ettei jaottelulla erillis- tai sekaryhmiin ole merkitystä. Arvosanan kahdeksan saaneista oppilaista 69 prosenttia kannatuksen saaneen erillisryhmien jälkeen seuraavaksi suosituimpia vaihtoehto oli taitoryhmä 14 prosentin kannatuksella. Saman verran (14%) arvosanan kahdeksan saaneista oppilaista oli sitä mieltä, ettei ryhmän jäsenten sukupuolella ole merkitystä. Kolme prosenttia arvosanan kahdeksan saaneista kannatti sekaryhmiä. Taitoryhmät saivat eniten kannatusta (44%) arvosanan seitsemän saaneiden oppilaiden joukosta ja toiseksi eniten erillisryhmät (31%). Arvosanan seitsemän saaneista 19 prosentille ei ollut merkitystä, onko ryhmä erillis- vai sekaryhmä ja kuusi prosenttia kannatti sekaryhmää. Liikunnan arvosanan kuusi saanut yksi oppilas kannatti erillisryhmäopetusta. (Kuvio 9; liite 4.)

Kuvio 9. Ryhmien kannatuksen jakautuminen arvosanoittain

7.1.7 Valinnaisliikuntaan osallistumisen vaikutus oppilaiden mielipiteisiin

Yli puolet sekä valinnaisliikuntaan että vain perusliikuntaan osallistuvista oppilaislaista halusi osallistua perusliikunnan tunneille erillisryhmissä. Taitojen mukaan jaoteltuja ryhmiä kannatti 29 prosenttia ja sekaryhmiä 13 prosenttia valinnaisliikuntaan osallistuvista. Taito- ja sekaryhmien kannatusosuudet olivat 25 prosenttia ja 6 prosenttia vain perusliikuntaan osallistuneiden oppilaiden joukossa. Neljä prosenttia valinnaisen liikunnan oppilaista oli sitä mieltä, ettei ryhmän jaottelulla erillis- tai sekaryhmiin ollut merkitystä. Vastaava osuus vain perusliikuntaan osallistuvien joukossa oli 13 prosenttia. (Kuvio 10; liite 4.)

Kuvio 10. Perus- ja valinnaisliikuntaan osallistuvien oppilaiden mielipiteiden jakautuminen

7.2 Oppilaiden haastattelut

Haastatteluihin osallistui yhteensä 22 oppilasta, joka oli vajaa viidesosa (17%) kaikista 8.luokan oppilaista. Haastateltavista tyttöjä oli 13 ja poikia 9. Täten tyttöjen osuus haastatelluista oppilaista oli 59 prosenttia ja poikien 41 prosenttia. Ryhmähaastatteluja oli yhteensä seitsemän, joista neljä oli kolmen oppilaan tyttöryhmiä, kaksi kolmen ja neljän oppilaan poikaryhmiä ja yksi yhden tytön ja kahden pojan muodostama ryhmä. Kaikki haastatellut oppilaat osallistuivat perusliikuntaan oman sukupuolensa mukaisessa ryhmässä. Valinnaiseen liikuntaan osallistuneita oppilaita oli seitsemän, joista kaksi tyttöä ja kaksi poikaa osallistui sukupuolensa mukaisessa ryhmässä ja yksi tyttö sekä kaksi poikaa valinnaisliikunnan sekaryhmässä. (Liite 5.)

Haastatteluissa oppilailta kysyttiin, millainen olisi liikunnan unelmaryhmä ja painajaisryhmä. Vastaukset luokiteltiin sisältönsä perusteella 11 teemaan, jotka olivat ryhmä, luokka-aste, erillisryhmä, sekaryhmä, taitoryhmä, koko, opettaja, toiminta, ilmapiiri, paikka ja muut tekijät. (Liite 5.)

Enemmistö oppilaista toivoi, että unelmien liikuntaryhmässä oppilaat olisivat samalta luokka-asteelta, mutta muutamalle oppilaalle luokka-astetta tärkeämpää oli uusiin oppilaisiin tutustuminen ja se, että oppilaat tulisivat toimeen keskenään ja heidän ajatusmaailmansa olisivat samanlaiset. Tärkeää oli myös, että ryhmässä olisi kavereita. Osalle oppilaita, sekä tytöille että pojille, unelmien liikuntaryhmä olisi erillisryhmä ja osalle sekaryhmä. Pojista kahden unelmaryhmässä oppilaita ei olisi jaettu taitojen mukaan ja loput seitsemän poikaa unelmoi taitojen mukaan jaotelluista ryhmistä. Tytöistä yksi halusi taitoryhmiä ja loput kokivat eritasoisten oppilaiden luokittelun huonoksi tavaksi muodostaa ryhmät. Unelmaryhmässä olisi oppilaiden mukaan noin 15–20 oppilasta. Pojille oli tärkeää, että oppilaista saisi muodostettua sopivan kokoiset joukkueet. Tyttöjen yksittäisessä kommentissa nousi esille, että oppilaita tulisi olla parillinen määrä, jotta pariharjoituksissa ei aina sama oppilas jäisi ilman paria tai joutuisi kolmanneksi jonkin parin kanssa. Samoin kyseiset oppilaat halusivat opettajan päättävän parit ja joukkueet tuntien toiminnoissa, jottei samat oppilaat jäisi aina ilman paria. (Liite 5.)

Kaikki oppilaat halusivat, että liikuntatunnilla on opettaja. Suurimmalle osalle oppilaita ei ollut merkitystä, onko opettaja mies vai nainen. Tytöt halusivat opettajalta enemmän opettavaa roolia kuin pojat, jotka ajattelivat opettajan roolin olevan enemmän valvova kuin tarkkoja ohjeita antava. Kaksi haastatteluryhmää toivoi, että tunneilla olisi kaksi opettajaa, mies- ja naisopettaja. Unelmien oppilaat saivat itse vaikuttaa tai päättää, mitä tunneilla

tehdään. Ilmapiiriin tulisi olla myönteinen ja kannustava, jossa ei syyllistettäisi epäonnistumisesta. Muutama oppilas toivoi kisailua ja muutamille oli tärkeää vain hauskanpito ja pelailu ilman kilpailua. Oppilaat toivoivat liikuntatuntien pitämistä välillä muualla kuin koulun tiloissa, mutta paikka ei ollut keskeinen unelmien liikuntaryhmään vaikuttava tekijä. Mikäli kyseessä olisi unelmien liikuntaryhmä kolme oppilaista haluaisi lukujärjestykseensä joka päivä liikuntaa ja kuusi oppilasta neljä tuntia viikossa. (Liite 5.)

Oppilaiden vastausten perusteella liikunnan painajaisryhmässä ei olisi lainkaan kavereita ja oppilaita olisi eri luokka-asteilta. Lisäksi kolme tyttöä totesi, että painajaisryhmässä oli poikia. Toisaalta kolmelle tytölle painajaisryhmä olisi sellainen, jossa olisi pelkkiä tyttöjä. Neljä poikaa oli sitä mieltä, että poikien sekoittaminen ryhmiin eri luokka-asteilta olisi huomoinnampi vaihtoehto kuin sekaryhmä oman luokka-asteen oppilaiden kanssa. Kolme tyttöä ja kolme poikaa mainitsivat, että inhokkiryhmässä oppilaat olisi jaoteltu taitojen mukaan. (Liite 5.)

Oppilaiden vastausten perusteella painajaisryhmässä olisi joko liian vähän tai liikaa oppilaita, jolloin ei pystyisi kunnolla osallistumaan. Kaikkien oppilaiden mielestä painajaisryhmässä opettaja olisi jollakin tavalla huono tai opettajaa ei olisi ollenkaan. Huono opettaja olisi inhottava, kohtelisi epätasa-arvoisesti oppilaita ja olisi määräävä. Yksittäisissä vastauksissa oppilaat mainitsivat, että painajaisryhmän liikuntatunneilla pelkästään juostaisiin, tanssittaisiin tai tehtäisiin raskaita harjoituksia. Lisäksi tunnit olisivat sekavia ja liian kilpailuhenkisiä. (Liite 5.)

Oppilaiden mielestä painajaisryhmässä olisi huono ilmapiiri, jossa esimerkiksi olisi suorituspaineita, oppilaat puhuisivat pahaa toisistaan, nauraisivat epäonnistumisille ja tyytymättömyys esimerkiksi parimuodostuksessa näytettäisiin sanattomalla viestinnällä, kuten ilmeilyllä. Muutama oppilas mainitsi, että painajaisryhmän tunnit pidettäisiin aina ulkona. (Liite 5.)

7.3 Opettajien vastaukset

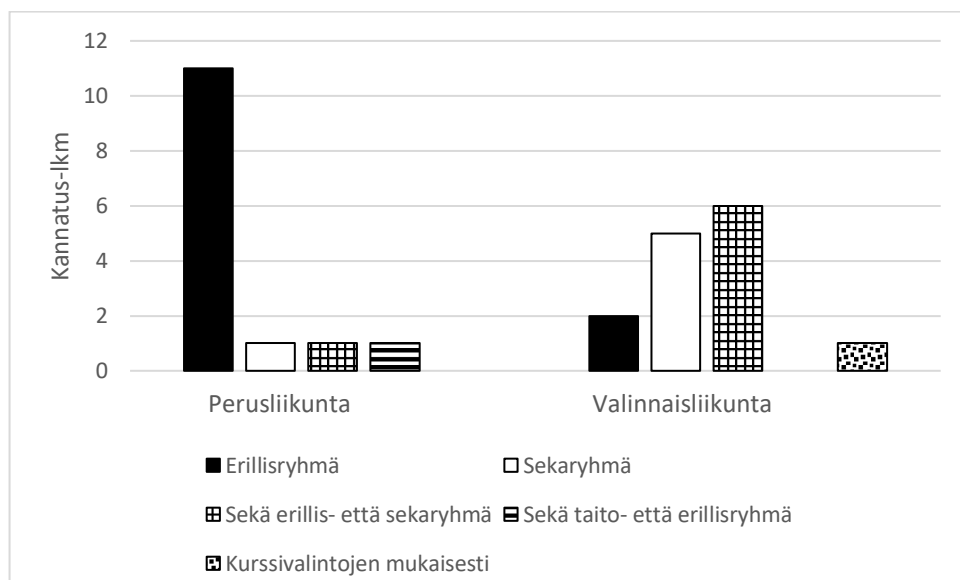
Liikunnanopettajille suunnattu sähköinen kysely lähetettiin yhteensä 117 opettajalle, joista 54 prosenttia oli miehiä ja 46 prosenttia naisia. Vastauksia tuli yhteensä 14, joten opettajien vastausprosentti oli 12. Kyselyyn vastasi viisi naisopettajaa ja yhdeksän miesopettajaa. (Liite 6.)

Puolella, kolmella nais- ja neljällä miesopettajalla, opettajista oli työkokemusta liikunnanopettajana yli 20 vuotta ja viidellä opettajalla kokemusta oli kertynyt 10–20 vuotta. Yksi

naisopettaja oli ollut liikunnanopettajana 1–5 vuotta ja yksi mies 5–10 vuotta. Kaikilla vastanneilla oli työkokemusta sekä erillisryhmien että sekaryhmien opettamisesta. Kyselyn toteuttamisajankohtana kolme naisopettajaa ja kolme miesopettajaa opettivat vain oman sukupuolensa mukaisia erillisryhmiä. Yhdellä naisopettajalla ja viidellä miesopettajalla oli sekä oman sukupuolensa mukaisia erillisryhmiä että sekaryhmiä. Yksi naisopettaja opetti vain sekaryhmiä ja yksi miesopettaja vastasi molempien sukupuolten erillisryhmistä sekä sekaryhmistä. (Liite 6.)

Suurin osa, 11 opettajaa, kannatti erillisryhmiä perusliikunnan tunneilla. Yksi opettaja halusi sekaryhmiä perusliikuntaan, yksi opettaja kannatti oppilaiden jaottelua tilanteen mukaan joko erillisryhmiin tai sekaryhmiin ja yksi opettaja kannatti mahdollisuutta muokata ryhmää tuntisisältöjen perusteella välillä taitojen perusteella ja välillä sukupuolen perusteella. (Kuvio 11.)

Kuusi opettajaa kannatti sekä erillis- että sekaryhmäjaottelua valinnaisliikunnassa ja pelkästään sekaryhmiä kannatti viisi opettajaa. Sukupuolen perusteella jaoteltuja erillisryhmiä kannatti kaksi opettajaa. Yhden opettajan mielestä valinnaisliikunnanryhmät tulisivat muodostaa sen perusteella, miten oppilaat valitsevat valinnaisia liikunnan kursseja. Tällöin määräävä tekijä on oppilaan valinta sukupuolen sijaan. (Kuvio 11.)

Kuvio 11. Opettajien näkemykset perus- ja valinnaisliikunnan ryhmäjaottelusta (n=14)

7.3.1 Opettajien näkemykset erillisryhmäopetuksesta

Yhden opettajan mielestä perusliikunta tulisi järjestää sekaryhmissä ja lopuilta 13 opettajalta tuli yhteensä 41 perustelua sille, miksi liikunnan opetus tulisi järjestää erillisissä tyttö-

jen ja poikien ryhmissä. Kolme tärkeintä perustelua olivat oppilaiden pienempi epäonnistumisen pelko ja oppilaiden aktiivisempi osallistuminen erillisryhmissä sekä liikuntasisältöjen painottaminen tunneilla oppilaiden sukupuolen mukaan. Tyttöjen ja poikien erilaiset säännöt, eri sukupuolet joutuvat varomaan toisiaan ja oppilaiden huonommat pelimahdollisuudet sekajoukkueissa nähtiin erillisryhmäopetuksen suosimisen syinä muutamissa perusteissa. Kaksi opettajaa nosti tärkeäksi perusteluksi sekä tasa-arvoinen kohtelun ja erillisryhmien paremman ilmapiirin sekaryhmiin verrattuna. Yksi opettaja koki, että opettajan tulisi olla samaa sukupuolta ryhmän oppilaiden kanssa, mikä oli perusteluna erillisryhmien suosimiseen sekaryhmien sijasta. (Kuvio 12, liite 6.)

Kuvio 12. Opettajien perustelut erillisryhmille

Opettajilta tuli yhteensä 46 erillisryhmien hyvä ja huonoja puolia perustelevaa kommenttia, joiden lisäksi viisi opettajaa ilmaisi, ettei perusliikunnan erillisryhmäopetuksessa ole mitään huonoa. Kommenteissa erottui pääosin ilmapiiriin ja asenteisiin, tuntisisältöihin, fyysisiin ja taidollisiin eroihin, valvontaan liittyviä asioita. (Liite 6.)

Opettajat näkivät erillisryhmäopetuksen tärkeänä hyvän ilmapiirin mahdollistajana, jolloin toiminta on luonnollisempaa ja tunnelma vapautuneempi. Opettajien mukaan yläkouluikäisten on helpompaa liikkua samaa sukupuolta olevien oppilaiden kanssa ja erillisryhmät vähentävät itsetuntoon liittyviä negatiivisia tunteita. Huonoina puoliksi mainittiin, että erillisryhmät lisäävät ennakkoluuloja toista sukupuolta kohtaan ja toisen sukupuolen edustajilta oppimista ei tapahdu. (Liite 6.)

Opettajat kokivat hyväksi, että erillisryhmissä pystyi huomioimaan tuntisisältöjä ja -toimintaa tyttöjen ja poikien mieltymysten mukaisesti. Kahdessa kommentissa nousi esille paritanssit, jotka on vaikea toteuttaa ilman toista sukupuolta, mikä nähtiin huonoksi asiaksi erillisryhmissä. Neljä opettajaa piti tärkeänä, että erillisryhmissä pukuhuonevalvonta on helpompaa kuin sekaryhmissä, mikäli opettaja on samaa sukupuolta ryhmän oppilaiden

kanssa. Opettajien kommenteissa todettiin, että oppilaiden fyysisten erojen (pojat fyysisempiä kuin tytöt) ja taitoerojen huomiointi on helpompaa erillisryhmissä kuin sekaryhmissä. Toisaalta eri sukupuolten toimiminen yhdessä nähtiin myös oppimista tukevana asiana. (Liite 6)

7.3.2 Opettajien näkemykset sekaryhmäopetuksesta

Kahdeksan opettajaa ei kannattanut sekaryhmiä perusliikunnanopetuksessa ja lopuilta kuudelta opettajalta tuli yhteensä kuusi perustelua sekaryhmien suosimiseen. Viisi opettajaa oli sitä mieltä, että tärkein perustelu sekaryhmäopetuksen järjestämiselle oli antaa oppilaille mahdollisuus liikkua samaa sukupuolta olevien kavereiden kanssa. Yksi opettaja perusteli sekaryhmiä sillä, että tunnit ovat sekaryhmäopetuksessa monipuolisempia kuin erillisryhmäopetuksessa. (Liite 6.)

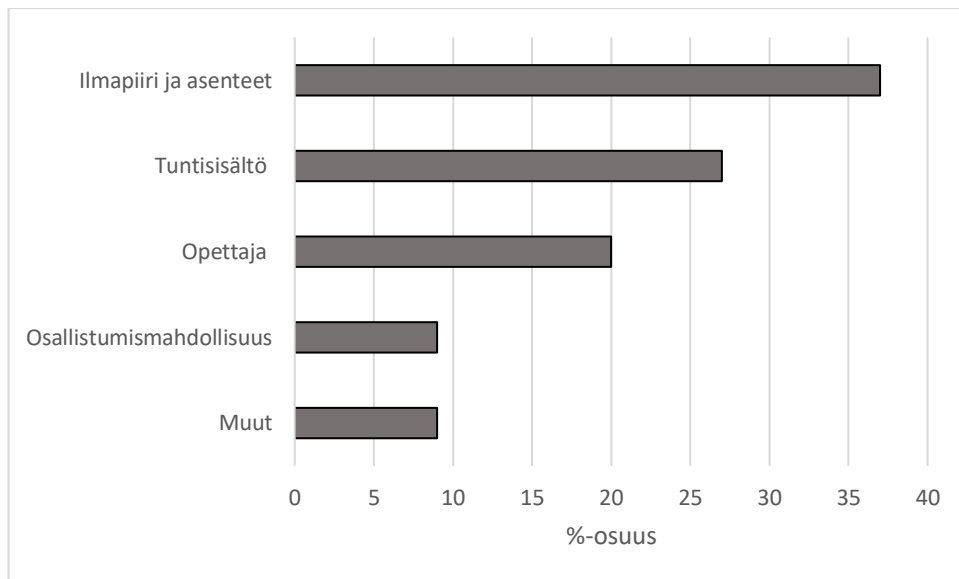
Opettajat antoivat yhteensä 42 kommenttia koskien perusliikunnan sekaryhmien hyviä ja huonoja puolia, joista kolmessa kommentissa sekaryhmissä ei nähty mitään hyvää. Kommentit jaettiin kuuteen teemaan, joita olivat ilmapiiri ja asenteet, tuntisisältö, fyysisyys, taidot, osallistuminen ja opettaja. (Liite 6.)

Hyvänä asiana sekaryhmässä pidettiin mahdollisuutta lisätä suvaitsevuuutta ja sosiaalista kasvatusta liikuntatuntien yhteydessä. Toisaalta opettajien mielestä sekaryhmissä tunnit ovat levottomampia ja oppilaat (etenkin tytöt) arastelevat enemmän kuin erillisryhmissä, kun teini-iässä voi olla hankalaa pelkkä oleminen vastakkaisen sukupuolen seurassa. Kommenteissa nousi esille, että sekaryhmissä oppilaiden kiinnostuksen kohteiden huomiointi on vaikeampaa kuin erillisryhmissä ja mahdollisesti niin sanotut tyttöjen lajit jäävät vähemmälle. (Liite 6.)

Opettajat perustelivat, että sekaryhmissä oppilaiden fyysiset ja taitoerot kasvavat, mikä saattaa aiheuttaa vaaratilanteita ja osa oppilaista joutuu varomaan eikä voi osallistua toimintaan kunnolla. Lisäksi heikompien oppilaiden aktiivisuus voi vähentyä. Opettajien kommenteissa mainittiin, että sekaryhmäopetuksessa eriyttämistarpeet lisääntyvät. Sekaryhmien hyvinä puolina pidettiin sitä, että niissä eri tasoiset oppilaat pystyvät saamaan haastetta tekemiseensä erilaisilla ryhmittelyillä. Yksi kommentti koski vastakkaista sukupuolta olevan opettajan rooli, kun oppilaalla on liikuntatuntiin vaikuttavia henkilökohtaisia asioita kerrottavana. (Liite 6.)

7.3.3 Opettajien näkemykset viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä

Opettajat pitivät tärkeimpänä liikuntatuntien viihtyvyyteen vaikuttavana tekijänä tuntien hyvää ilmapiiriä sekä oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja heidän suhtautumistansa toisiinsa. Seuraavaksi tärkeimmäksi opettajat kokivat tuntien sisältöjen mielekkyyden ja oppilaiden mahdollisuuden liikkua oman tasonsa mukaisesti. Opettajat nostivat esille oman roolinsa opettajana yhtenä viihtyvyyteen vaikuttavana tekijänä. Tärkeäksi koettiin opettajan innostuneisuus, tasapuolisuus, asenne ja tapa kohdata oppilaat. Muut yksittäiset asiat, jotka mainittiin viihtyvyyden kannalta tärkeiksi, olivat olosuhteet ja tuntien ryhmäkoko. (Kuvio 13; liite 6.)

Kuvio 13. Opettajien mielipiteet viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä

8 Pohdinta

Tutkimuksen avulla saatiin tietoa erään pirkanmaalaisen koulun 8.-luokkalaisten mielipiteitä ryhmäjaottelusta. Lisäksi saatiin 14 pirkanmaalaisen liikunnanopettajan näkemyksiä oppilaiden ryhmittelystä liikuntatunneilla. Saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että kyselyt ja haastattelut antoivat vastauksia tavoitteissa esitettyihin kysymyksiin.

Tulosten perusteella oppilaiden ja opettajien mielipiteet vastasivat toisiaan. Liikuntaryhmien muodostaminen sukupuolen mukaan on perusteltua, sillä suurin osa sekä oppilaista että opettajista kannatti erillisryhmäopetusta. Tärkeää on kuitenkin käyttää joustavia ryhmäjaotteluja siten, että erilaiset mieltymykset tulisivat huomioiduksi. Riippumatta jaotteluperusteesta on tärkeää, että ryhmässä on hyvä ja tasa-arvoinen ilmapiiri. Tärkeimmät viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät ovat ilmapiirin lisäksi tuntisisältö, kaverit ja opettaja. Jokaisella tulisi olla mahdollisuus osallistua toimintaan omien yksilöllisten kykyjensä mukaisesti ja liikkua yhdessä kavereiden kanssa. Opettajan katsottiin puolestaan vaikuttavan ilmapiiriin omalla suhtautumisellaan ja opetusmenetelmillään, joiden tulisi olla oppilaiden mielestä tasa-arvoista ja oppilaiden toiveet huomioon ottavaa. Liikunnan arvosanalla ja valinnaisliikuntaan osallistumisella ei ollut merkittäviä vaikutuksia oppilaiden mielipiteisiin ryhmäjaottelusta.

8.1 Johtopäätökset

Kyselyn perusteella yli puolet oppilaista (56%) halusi opiskella perusliikuntaa sukupuolensa mukaisissa erillisryhmissä. Toiseksi yleisimmässä toiveessakin, taitojen mukaan jaottelussa, kannatusta sai eniten taitojen mukaan jaotellut erillisryhmät. Täten yhteensä 63 (68%) oppilasta halusi opiskella perusliikuntaa ryhmässä, jossa yhtenä perusteena oli sukupuoli mahdollisen taitojaottelun lisäksi. Poikien joukossa erillisryhmien kannattaminen oli selvästi suurempaa kuin tyttöjen joukossa, sillä pojista 80 prosenttia kannatti erillisryhmiä ja tyttöjen vastaava osuus oli alle puolet (45%). Seuraavaksi eniten kannatusta sai sekä tyttöjen että poikien joukossa taitoryhmiin jakaminen. Kuitenkin taitojen mukaan jaottelua haluavista tytöistä ja pojista halusi erillisiä tyttöjen ja poikien taitoryhmiä. Tulokset ovat linjassa liikunnan oppimistulosten seuranta-arviointi perusopetuksessa 2010 -tutkimuksen kanssa, jossa 71 prosenttia oppilaista halusi osallistua erillisryhmäopetukseen ja poikien joukossa erillisryhmäkannatus oli suurempaan kuin tyttöjen joukossa (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81–82, 123). Täten voidaan todeta, että käytössä oleva sukupuoleen perustuva jako tyttöjen ja poikien ryhmiin, mukaili monen oppilaan mielipidettä, mutta osa toivoi jakoperusteeksi sukupuolen lisäksi taitoja.

Toisaalta 30 (32%) oppilasta ei kannattanut erillisryhmiä, vaan he halusivat opiskella sekaryhmässä tai heille ei ollut merkitystä, kumpaa sukupuolta ryhmässä olisi. Tyttöjen joukossa seka- ja taitoryhmien kannattaminen oli suurempaan kuin poikien joukossa, mutta molemmista löytyi oppilaita, joille ryhmän jäsenten sukupuolella ei ollut merkitystä. Täten sukupuolen mukainen jaottelu ei vastannut oppilaiden mieltymyksiä siitä, millaisessa ryhmässä he osallistuvat perusliikuntaan. Vaikka erillisryhmään haluamattomien oppilaiden osuus on vain reilu 30 prosenttia, niin sillä on merkitystä oppilaiden viihtymisen ja osallistumisen kannalta. Mikäli oppilas ei koe ryhmää omakseen eikä viihdy liikuntatunnin sosiaalisessa ympäristössä, niin psykologinen perustarve, yhteen kuulumisen tunne, jää mahdollisesti saavuttamatta, jolloin motivaation syntyminen ja vahvistuminen liikuntatunneilla vaikeutuu (Ryan ym. 2009, 114–115; Vasalampi 2017, 59–61).

Haastateltujen oppilaiden mielipiteet jakautuivat erillisryhmiä kannattavien ja sekaryhmiä kannattavien kesken, sillä joidenkin mielestä unelmaryhmässä tytöt ja pojat olisi jaoteltu erikseen ja joidenkin mielestä taas ryhmässä liikuttaisiin eri sukupuolen kanssa yhdessä. Haasteellista onkin ottaa huomioon jokaisen mielipiteet, jos joko erillisryhmässä tai sekaryhmässä liikkuminen aiheuttaa negatiivisia tunteita.

Kuten suurin osa oppilaista kannatti perusliikunnassa erillisryhmiä, niin valinnaisliikuntaan tahtovatkin halusivat sukupuolen mukaan jaotellut ryhmät valinnaisliikuntaan. Valinnaisliikunnan opetuksessa erillisryhmien jälkeen kannatettiin lähes yhtä paljon seka- ja taitoryhmiin jaottelua. Tyttöjen kannatus jakautui melko tasaisesti erillis-, seka- ja taitoryhmäopetuksen kesken, mutta pojista suurin osa kannatti erillisryhmäopetusta ja vain muutama poika seka- tai taitoryhmäopetusta.

Enemmistö opettajista kannatti erillisryhmiä perusliikunnanopetuksessa, mikä vastasi oppilaiden mielipiteitä. Myös valinnaisliikunnassa erillisryhmät saivat kannatusta opettajien keskuudessa, mutta eniten kannatusta sai vaihtoehto sekä erillis- että sekaryhmien hyödyntämisestä. Täten opettajien keskuudessa valinnaisliikunnassa kannatettiin enemmän vaihtoehtoisia ryhmittelyjä tyttöjen ja poikien erillisryhmien sijaan kuin oppilaiden toiveissa.

Oppilaiden tärkeimmät perustelut erillisryhmille olivat erillisryhmien parempi ilmapiiri, eri liikuntamuotojen painottaminen tyttöjen ja poikien ryhmissä sekä oppilaiden kokemus siitä, että osallistuminen on aktiivisempaa erillisryhmissä kuin sekaryhmissä. Sekaryhmien tärkeimmät perustelut olivat mahdollisuus liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa, tunnit ovat sisällöltään monipuolisempia kuin erillisryhmissä ja tasa-arvoinen kohtelu ilman, että sukupuoli vaikuttaa kohteluun. Opettajien tärkeimmät perustelut olivat oppilaiden perusteluiden mukaisia. Opettajat nostivat erillisryhmien tärkeimmiksi perusteluiksi

oppilaiden pienemmän epäonnistumisen pelon ja oppilaiden aktiivisemman osallistumisen erillisryhmissä sekä liikuntasäiltöjen painottamisen tunneilla oppilaiden sukupuolen mukaan. Tärkein sekaryhmissä toteutuva asia oli opettajien mielestä se, että oppilailla on mahdollisuus liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa. Lisäksi mainittiin, että tuntien sisältö on monipuolisempi seka- kuin erillisryhmissä.

Edellä mainitut tärkeimmät perustelut nousivat esille oppilaiden vastauksissa kysyttäessä sekä erillis- että sekaryhmien hyviä ja huonoja puolia. Oppilaat kokivat ilmapiiriin tärkeäksi niin hyviä kuin huonoja puolia käsittelevissä kommenteissa. Ilmapiiriin tulisi olla kannustava. Etenkin osa tytöistä koki, että erillisryhmien ilmapiiri on parempi, virheiden tekemistä ja naurunalaiseksi joutumista tarvitsee pelätä vähemmän ja suorituspaineita on vähemmän kuin sekaryhmissä. Kuten eräässä vastauksessa todettiin *”ei tarvitse pelätä, jos jokin asia menee pieleen”* kuvaa hyvin tyttöjen ajatusta siitä, että he uskaltavat paremmin osallistua erillisessä tyttöjen ryhmässä. Toisaalta osa tytöistä koki, että sekaryhmissä yhteishenki olisi parempi kuin erillisryhmissä, yhteistyö toisen sukupuolen kanssa paranisi ja pääsisi liikkumaan eri sukupuolta olevien kanssa. Osa oppilaista näki erillisryhmien ongelmaksi tasa-arvon toteutumisen jaettaessa oppilaita sukupuolen perusteella ja sekaryhmien tasa-arvoisemman kohtelun sekaryhmissä. Osa oppilaista näki erillisryhmien tasa-arvoa vähentäväksi tilanteen, jossa oppilas kokee olevansa väärää sukupuolta edustavassa ryhmässä. Täten jaottelu tyttöihin ja poikiin ei huomioi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia oppilaita ja voi lisätä ulkopuolisuuden tunteita, kiusaamista ja syrjintää, mikä vähentää myönteisten liikuntakokemusten ja motivaation tuntemuksia (Kokkonen 2017, 467; Ryan ym. 2009, 114–115; Vasalampi 2017, 59–61).

Opettajien vastauksissa nousi esille samoja näkemyksiä kuin oppilaiden vastauksissa, mutta niissä oli havaittavissa enemmän kasvatuksellista ja opetuksen järjestämiseen liittyviä näkökulmia kuin oppilaiden vastauksissa. Opettajat kokivat, että ilmapiiri on luonnollisempi sukupuolen mukaan jaetuissa ryhmissä, mikä mahdollistaa sujuvamman toiminnan oppilaiden kesken esittämisen ja käytöshäiriöiden vähentyessä. Opettajat havaitsivat murosian tuomat muutokset nuorena, jolloin liikuntatunnit voivat olla vaikeita ilman vastakaisen sukupuolen läsnäoloakaan. Toisaalta opettajat mainitsivat oppilaiden tavoin tyttö- ja poikaryhmiin jaottelun ongelmalliseksi, mikäli oppilaalla ei ole selvää sukupuoli-identiteettiä. Opettajien mielestä erillisryhmäopetus saattaa myös lisätä ennakkoluuloja sukupuolten välillä eikä tukea eri sukupuolten yhteistyötaitojen kehittymistä. Sekaryhmien eduksi nähtiin ryhmähengen lisääntyminen, suvaitsevaisuuden lisääminen ja sosiaalisen kasvattamisen mahdollisuus liikuntatunneilla.

Oppilaat nostivat erillisryhmien hyvänä puolena esille, että tuntisisällöissä pystyi paremmin huomioimaan tyttöjen ja poikien kiinnostuksen kohteet. Tämä nähtiin myös huonona asiana vahvistaen sukupuoleen liittyviä stereotypioita ja sekaryhmissä pääsisi liikkumaan monipuolisemmin kuin erillisryhmissä. Liikuntatapojen ja lajien valinta sukupuolen perusteella onkin hieman ongelmallista. Pojat pitävät yleensä tyttöjä enemmän esimerkiksi joukkuepeistä ja tytöt puolestaan poikia enemmän tanssi- ja musiikkiliikunnasta (Berg 2010, 129, 131; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81, 119). On kuitenkin oppilaita, jotka joiden kiinnostuksen kohteet eivät vastaa näitä sukupuolille tyypillistä liikkumista ja siten liikuntatuntien toiminnan suunnittelu eri sukupuolten näkökulmasta tulee olla tietoista (Berg 2010, 129, 131; Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81, 119).

Oppilaiden tavoin opettajat pitivät tärkeänä tuntisisältöjen painottamisen tyttöjen ja poikien mieltymysten mukaisesti, mutta sekaryhmien etuina mainittiin paritanssien helpompi järjestäminen. Yksittäisenä lajina vastauksissa nousi esille uinti, jonka käytännön ongelmaksi nousee valvonta pukuhuoneissa opettajan ollessa vastakkaista sukupuolta. Pukuhuoneiden valvonnat olivat konkreettinen asia, jonka opettajat ovat joutuneet työssään huomamaan. Uinti ei noussut oppilaiden vastauksissa esille, vaikka uimahalliin meno saattaa aiheuttaa yläkouluikäiselle epämiellyttäviä tunteita vaatteiden riisumisen ja uimapuvun paljastavuuden takia. Tutkimuskysymyksissä ei ollut nostettu uintia esille. Täten uinnin mainitsemisella olisi voinut olla vaikutusta oppilaiden mielipiteisiin, kun olisi tuotu esille vähäpukeisuus vastakkaisen sukupuolen läsnä ollessa.

Sekä tytöt että pojat nostivat esille sukupuolten väliset fyysiset erot ja taitotasoerot, jotka vaikuttavat liikuntatuntien osallistumiseen. Oppilaiden yleinen käsitys oli, että pojat pelaavat fyysisesti kovempaan, jolloin sekä pojat että tytöt joutuvat varomaan toisiaan eikä voi osallistua kunnolla. Tyttöjen mielipiteissä kävi ilmi, että he ajattelevat poikien olevan itseään liikunnallisempia ja parempia esimerkiksi pallopeleissä: *”pojat ovat melkein kaikessa parempia, joten on parempi, että on erilliset ryhmät”*, kuten eräs oppilas kirjoitti. Erillisryhmien etuna nähtiin, että tasoerot olisivat tasaisemmat ja siten oppilaat pystyisivät osallistumaan paremmin kuin sekaryhmissä. Toisaalta osa tytöistä koki, että sekaryhmissä pääsisi pelaamaan enemmän tosissaan ja peleissä olisi enemmän vastusta kuin erillisryhmissä. Oppilaat siis tiedostivat murrosiän sukupuolten välisten voimaerojen kasvun vaikuttavuuden yhteisessä liikkumisessa (Palomäki & Heikinaro-Johansson 2011, 81, 119.). Fyysisiä ja taitoeroja käsittelevät kommentit liittyivät yleisesti peleihin, ei niinkään yksilöllisiin taitoharjoituksiin tai ei-kilpailulliseen ryhmätyöskentelyyn. Täten voidaan todeta, että oppilaat mahdollisesti ajattelevat sekaryhmien toiminnan painottuvan joukkuepeleihin. Toisaalta oppilaat näkivät, että sekaryhmien tunnit olisivat sisällöltään monipuolisempia.

Oppilaiden vastausten tapaan opettajien vastauksissa esiintyi fyysisiin ja taito-ominaisuuksiin liittyviä asioita. Opettajat kokivat, että erillisryhmissä oppilaiden väliset fyysiset erot ja taitoerot ovat tasaisempia, jolloin oppilaiden on mahdollista osallistua omalla tasollaan. Esille nousi poikien suurempi fyysisyys tyttöihin verrattuna, mikä voi vaikuttaa laskevasti osallistumishalukkuuteen ja -aktiivisuuteen sekä liikunnallisesti vahvoilla kuin heikoillakin oppilailla. Kuten oppilaidenkin vastauksissa, opettajat totesivat kuitenkin sekaryhmien tuovat haastetta eritasoisille oppilaille, esimerkiksi pelejä harrastaville tytöille. Sekaryhmien mahdollisuutena nähtiin myös erilaiset ryhmäjaottelut, esimerkiksi taitojen tai vauhdikkauuden mukaan, joiden perusteena ei olisi sukupuoli. Opettajien vastauksista oli havaittavissa, että erilaisilla ryhmäjaottelulle olisi kannatusta, mutta usein käytännön järjestelyt, kuten lukujärjestyksen tuntipaikat, vastakkaisen sukupuolen valvonta pukuhuonetilan teissa tai käytössä olevien liikuntatilat, asettavat rajoituksia ryhmien muodostamiselle.

Oppilaiden vastausten perusteella liikuntatunneilla liian iso tai liian pieni ryhmä olisi huono asia, mikä nousi esille myös haastatteluissa. Monella liian iso ryhmä tarkoitti yli 25 oppilasta tai jopa 50 oppilaan ryhmiä. Vastaavasti liian pieneksi ryhmäksi koettiin alle kymmenestä oppilaasta alle viiteen oppilaaseen. Haastateltujen poikien vastauksissa kävi ilmi, että tärkeää oli mahdollisuus muodostaa sopivan kokoiset joukkueet ryhmän oppilasmäärästä. Oppilaat yhdistivät pienen ryhmän erillisryhmän huonoksi puoleksi ja ison ryhmän sekaryhmän huonoksi asiaksi. Täten voidaan todeta, että oppilaat ajattelivat sekaryhmien muodostamisen tarkoittavan suurempia ryhmiä kuin erillisryhmässä. Sekaryhmät eivät kuitenkaan tarkoita automaattisesti, että tyttöjen ja poikien erilliset ryhmät yhdistettäisiin yhdeksi ryhmäksi yhden opettajan vastuulle. Edelleen olisi todennäköisesti molempien ryhmien, tyttöjen ja poikien, opettajat käytettävissä, jos esimerkiksi tyttöjen ja poikien ryhmistä muodostettaisiin kaksi sekaryhmää. On kuitenkin mahdollista, että sekaryhmien muodostamista voidaan käyttää sopivan ryhmäkoon saamiseksi niin pienillä kuin suurilla oppilasmäärillä sekä tyttöjen ja poikien lukumääräerojen tasaamiseksi (Kurppa 2011, 22.)

Oppilaat kokivat ilmapiirin yhdeksi tärkeimmistä oppituntien viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä. Viihtyvyyttä lisää, jos ilmapiiri on kannustava ja hyväksyvä sekä jos oppilaiden välillä on hyvä yhteishenki, kuten eräs oppilas kirjoitti *"porukka, jossa on kiva olla ja pystyy olemaan oma itsensä pelkäämättä, mitä muut ajattelevat"*. Sekä kyselyn että haastatteluiden perusteella ryhmän oppilaat vaikuttavat oleellisesti viihtyvyyteen ja suurin osa oppilaista halusi, että oppilaat olisivat saman luokka-asteen eri luokilta. Tärkeää oli, että ryhmässä olisi kavereita ja pahin mahdollinen vaihtoehto olisi, jos ryhmässä ei olisi yhtään tuttua kaveria.

Toinen viihtyvyyteen vaikuttava asia oli oppilaiden mielestä liikuntatuntien toiminta. Oppilaat toivoivat pystyvänsä vaikuttamaan tuntien tekemiseen tai jopa itse päättämään, mitä liikuntaa harrastaisivat tunneilla. Esimerkiksi oppilaiden kommentit *”on kivaa, jos saa itse päättää mitä tekee”* ja *”inhokkiryhmässä ei vapaata toimintaa, opettaja määräisi kaiken”* kertoivat valinnanvapauden tärkeydestä. Tämä valinnanvapaus nousi vahvasti esille myös haastatteluissa, kun oppilaat kuvailivat unelmien liikuntaryhmäänsä. Toiminnan tulisi tukea oppilaiden aktiivisuutta ja olla sellaista, että oppilas pystyisi osallistumaan omalla tasollaan. Valinnanvapaus ja vaikuttaminen liikuntatuntien sisältöihin mahdollistavat oppilaiden yksilöllisen huomioinnin ja myönteisten kokemusten syntyminen, jotka kuuluvat liikunnan opetuksen tehtäviin (Perusopetuksen suunnitelman perusteet 2014, 434–435).

Oppilaat kokivat opettajan roolin tärkeänä joko viihtyvyyttä lisäävänä tai vähentävänä tekijänä, mikä nousi esille sekä kyselyssä että haastatteluissa. Oppilaiden mielestä opettajan tasa-arvoinen oppilaiden kohtelu niin tunneilla kuin arvioinnissakin on yksi hyväksi koetun liikuntaryhmän edellytys. Opettajan asenne tulisi olla myönteinen sekä oppilaiden erilaiset kyvyt ja toiveet huomioon ottava. Opettajan rooli olisi enemmän ohjeistava ja valvova kuin määräävä, jolloin oppilaat saisivat vaikuttaa tuntien kulkuun. Viihtyvyyteen vaikuttaisi laskevasti, jos opettaja määräisi kaikesta. Kuitenkin oppilaiden mielestä tunneilla tuli olla opettaja tuntien sujumuuden vuoksi.

Opettajien mielipiteet viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä olivat oppilaiden mielipiteiden kaltaisia. Opettajat pitivät tärkeimpinä tekijöinä ryhmän ilmapiiriä, tuntisisältöä ja opettajan roolia. Opettajien mukaan tunneilla pitäisi olla turvallinen ja kunnioittava ilmapiiri, jossa oppilaiden välinen vuorovaikutus toimii mahdollistaen hyvän yhteishengen muodostumisen. Tuntisisältöjen valinnassa tulisi huomioida toiminnan mielekkyys ja jokaisen oppilaan mahdollisuus osallistua omien kykyjensä mukaisesti. Kuten oppilaatkin, opettajat nostivat myös tärkeäksi viihtyvyyteen vaikuttavaksi tekijäksi oma roolinsa opettajina. Opettajien mielestä oppilaiden lisäksi ilmapiiriin vaikuttaa oleellisesti opettajan luoma ilmapiiri, josta eräs opettaja kirjoitti seuraavasti: *”Opettaja on tässä todella tärkeässä asemassa. Ei hyväksy minkäänlaista toisten arvostelua, kannustaa ja luo mukavan ilmapiirin, jotta kaikki uskaltavat yrittää ja kokeilla, eikä ole tärkeää osaako kaiken hienosti, uskaltaa jopa nauraa itselleen tai yritykselleen ehkä jopa epäonnistumiselleen ja uskaltaa silti yrittää uudelleen. Opettaja on kyllä paljon vartijana tässä! Opettajakin voi nauraa itselleen.”* Opettajat kokivat, että he pystyvät vaikuttamaan myönteisen ilmapiirin muodostumiseen omalla innostuneisuudellaan sekä oikeudenmukaisella ja tasapuolisella kohtelulla.

Arvosanojen perusteella tehdyn oppilaiden luokittelun mukaan kaikissa arvosanalukissa oppilaat kannattivat eniten erillisryhmiä, lukuun ottamatta arvosanan seitsemän saaneita

oppilaista, joissa taitoryhmiin perustuva jaottelu sai hieman enemmän kannatusta kuin erillisryhmäjaottelu. Muissa arvosanaluokissa toiseksi eniten sai kannatusta taitoryhmä ja kolmanneksi eniten sekaryhmä. Arvosanan perusteella tehty luokittelu vastasi siis kaikkien oppilaiden mielipiteitä siitä, miten perusliikunnan ryhmät tulisi jaotella. Täten voidaan todeta, että oppilaiden liikunnan arvosanalla ei ollut vaikutusta mielipiteisiin ryhmäjaotellusta.

Valinnaisliikunnan ja vain perusliikunnan tunneille osallistuvien oppilaiden mielipiteiden vertailussa on havaittavissa pieniä eroja. Molemmissa oppilasryhmissä erillisryhmät saavat eniten kannatusta ja taitoryhmät toiseksi eniten. Valinnaisliikuntaan osallistuvien joukossa sekaryhmiä kannatetaan kolmanneksi eniten, mutta perusliikuntaa osallistuvat kokevat sukupuolen olevan merkityksetön tekijä ryhmien muodostamisessa. Sekaryhmien vaihtoehdon ja mielipiteen, ettei liikuntaryhmän oppilaiden sukupuolella ole merkitystä, erot ovat kuitenkin pieniä. Toisaalta voisi ajatella, että valinnaisliikuntaan osallistuu liikunnallisesti motivoituneita oppilaita, jotka haluavat liikkua kunnolla. Tällöin oppilaat saattavat nähdä sekaryhmät mahdollisuutena päästä pelaamaan kunnolla ja saada oman tasoista haastetta, mitkä nousivat esille oppilaiden perusteluissa erillis- ja sekaryhmien hyvistä ja huonoista puolista. Tutkimuksen perusteella ei voida kuitenkaan todeta, että valinnaisliikuntaan osallistumien vaikuttaisi merkittävästi erillis- ja sekaryhmien kannatusosuuksiin.

8.2 Luotettavuus

Tutkimuksen onnistumisessa tulee huomioida validiteetti ja reliabiliteetti. Tutkimuksen validiteetti tarkoittaa pätevyyttä. Validiteetti kertoo, mittasiko tutkimus sitä, mitä haluttiin mitata (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006g.) Reliabiliteetilla puolestaan tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuutta eli onko tutkimus toistettavissa vai vaikuttavatko sen toteuttamiseen esimerkiksi ajankohta tai olosuhteet (Saarana-Kauppinen & Puusniekka 2006d).

Tutkimuksessa haluttiin selvittää 8.-luokkalaisten mielipiteitä siitä, miten he haluaisivat jaotella liikuntatuntien ryhmät sekä selvittää opettajien näkemyksiä ryhmäjaotellusta. Kohderyhmänä oli erään koulun 8.-luokkalaiset ja pirkanmaalaiset liikunnanopettajat, joten tutkimuksen otoksen voidaan todeta olevan validi. Valitut menetelmät, Forms-kysely ja ryhmähaastattelu, sopivat tutkimuksen toteuttamiseen. Forms-kysely mahdollisti kyselyn teettämisen kaikille koulun 8.-luokkalaisille, jolloin otos saatiin mahdollisimman suureksi. Sähköinen kysely pystyttiin myös lähettämään kaikille Pirkanmaan liikunnanopettajille, joiden työ sähköpostiosoitteet olivat saatavilla. Ryhmähaastattelut puolestaan antoivat oppilaille mahdollisuuden vastata laajemmin ja perustella mielipiteitään, jolloin menetelmä täydensi Forms-kyselyä.

Forms-kyselyn kysymykset mittasivat haluttuja asioita, mielipiteitä perus- ja valinnaisliikunnan ryhmäjaottelusta sekä näkemyksiä eri ryhmien hyvistä ja huonoista puolista. Ennen kyselyn teettämistä kysely testattiin yhdellä tyttöjen liikuntaryhmällä, joka opiskeli eri luokka-asteella kuin kohderyhmänä olevat oppilaat. Kysymykset oli pyritty laatimaan yksiselitteisesti ja nuorten ymmärrettävissä olevaan muotoon. Täten minimoitiin väärinymmärryksistä johtuvia vastauksia ja niiden vaikutusta virheellisiin tuloksiin. Osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä ja osa avoimia kysymyksiä, joten oppilailla oli myös mahdollisuus tuoda esiin omia näkökulmiaan valmiiden vaihtoehtojen lisäksi. Ryhmähaastattelussa oppilaille esitettiin kaksi kysymystä, ”Millainen olisi liikunnan unelmaryhmä?” ja ”Millainen olisi liikunnan painajaisryhmä?”. Kysymyksiä voi pitää melko ymmärrettävinä ja haastattelijan rooli oli pitää keskustelu aiheessa ja tarkentaa vastauksia apukysymysten avulla.

Tutkimuksesta kerrottiin avoimesti kohderyhmänä oleville oppilaille ja heidän huoltajilleen erillisellä koteihin lähetetyllä viestillä, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta. Oppilaat saivat linkin kyselyyn Wilma-viestillä, jossa kerrottiin vastaamisen olevan vapaaehtoista ja että vastaaminen tehdään nimettömänä. Vaikka kyselyssä kartoitettiin oppilaiden taustatekijöitä, kuten sukupuolta, liikuntanumeroa ja osallistumista liikuntaryhmiin, niin suuri vastausjoukko minimoi mahdollisuuden tunnistaa yksittäisiä oppilaita. Täten voidaan todeta, että tutkimukseen vastanneiden oppilaiden anonymiteetti säilyi hyvin.

Vaikka oppilaat vastasivat itsenäisesti kyselyyn, niin on mahdollista, että läsnä on ollut muita oppilaita tai he ovat vastanneet yhteistyössä omiin kyselyihinsä. Toisaalta kyselyn tarkoitus ja siitä saadut tulokset tulevat mahdollisesti vaikuttamaan oppilaisiin henkilökohtaisesti liikuntatuntien ryhmäjaottelussa, joten tutkimuksen tarkoituksen voidaan katsoa lisäävän oppilaiden rehellistä osallistumista.

Ryhmähaastatteluihin osallistui vapaaehtoisia oppilaita. Oppilaat saivat itse muodostaa ryhmät, joissa osallistuivat haastatteluun. Joka ryhmässä oppilaat olivat toistensa kaveriteita, joten he olivat tuttuja toisilleen. Tämä mahdollisesti vähensi haastattelun jännittämistä tilanteen tai muiden osallistujien takia, jolloin oppilaat saattoivat vapaammin esittää omia mielipiteitään. Toisaalta kaveriporukan vahva johtohahmo saattaisi vähentää muiden oppilaiden vastaamista tai eriävien mielipiteiden esittämistä. Haastatteluissa ei ollut havaittavissa selviä valtasuhteita oppilaiden kesken, joten voidaan todeta, että oppilaat kykenivät esittämään omia näkemyksiä avoimesti. Haastatteluissa myös painotettiin, että jokainen saa esittää oman mielipiteensä eikä ryhmän oppilaiden tarvitse löytää yhteistä näke-

mystä. Haastattelija oli osalle oppilaista tuttu oppitunneilta opettajan roolissa. Oppitunneilla pyrittiin kuitenkin avoimeen vuorovaikutukseen opettajan ja oppilaiden välillä, mikä edesauttoi avoimen haastattelutilanteen muodostumista.

8.-luokkalaisista 74 prosenttia osallistui kyselyyn, joten vastausprosenttia voidaan pitää melko hyvänä. Tyttöjen vastausten osuus oli selvästi suurempi (69%) kuin poikien osuus (31%). Täten voidaan todeta, että tuloksissa painottui enemmän tyttöjen mielipiteet. Etenkin avoimissa kysymyksissä tytöt olivat merkittävästi poikia aktiivisempia kommentoimaan ja perustelemaan näkemyksiään. Tyttöjen ja poikien vastausprosenttieroa pyrittiin huomioidaan tulosten käsittelyssä, jossa kaikkien tyttöjen ja poikien vastausosuuksia verrattiin kaikkien oppilaiden lisäksi vain tyttöjen joukkoon ja vain poikien joukkoon. Tällöin saatiin selvitettyä, miten tyttöjen mielipiteet jakautuvat tyttöjen keskuudessa ja poikien keskuudessa ja siten verrattua tyttöjen ja poikien vastauksia keskenään. Huomioitavaa on kuitenkin vastaamatta jättäneet oppilaat ja mikä oli syy olla vastaamatta. Saattaa olla, että kysely on jäänyt huomaamatta tai aiheita ei koeta tarpeeksi merkittäviksi, jotta se saisi oppilaan osallistumaan kyselyyn. Haastatteluihin osallistui 22 oppilasta, joka oli 17 prosenttia kyseisen koulun 8.-luokkaisista. Täten haastatteluiden tuloksia voidaan pitää kyselytuloksia täydentävinä ja arvokasta lisätietoa tuovina.

Liikunnanopettajille lähetettyyn kyselyyn vastasi vain 14 opettajaa, mikä oli 12 prosenttia kaikista kyselyn saaneista opettajista. Alhaista osallistumisprosenttia selittää todennäköisesti kyselyn ajankohta, jolloin maailmanlaajuisesti levinnyt koronavirus vaikutti konkreettisesti myös opettajan työhön. Tutkimusajankohtana siirryttiin etäopetukseen, jolloin opetuksen uudelleen järjestäminen ja suunnittelu toivat haasteita opettajien arkeen. Täten on oletettavaa, että kysely jäi huomaamatta tai siihen vastaamista ei koettu tärkeäksi vallitsevassa tilanteessa. Opettajien vastauksista saatiin kuitenkin vahvistusta ja uusia näkökulmia oppilaiden mielipiteiden rinnalle, vaikka opettajien vastauksista ei voida tehdä päteviä johtopäätöksiä.

8.3 Kehitysideat

Tämän tutkimuksen perusteella tyttöjen ja poikien erillisryhmiin osallistuminen liikuntatunneilla on mieluinen tapa yli puolelle oppilaista, joten sukupuolen käyttäminen jakoperusteena on edelleen perusteltua. Myös opettajat kannattivat erillisryhmiä. Kuitenkin jaotellussa tulee ottaa huomioon oppilaat, jotka eivät koe erillisryhmäopetusta itselleen sopivaksi.

Ennen liikuntaryhmien muodostamista oppilaille voisi olla mahdollisuus ilmaista toiveensa siitä, haluaisiko osallistua tyttöjen tai poikien erillisryhmään tai sekaryhmään. Tällöin toiveet voisi ottaa huomioon mahdollisuuksien mukaan, kun opettajat miettivät liikunnan ryhmäjakoja. Lukujärjestyksen ja tuntipaikkojen vuoksi tyttöjen ja poikien liikuntatunnit ovat yleensä samaan aikaan, mikä mahdollistaisi oppilaiden jaottelun muullakin tavalla kuin sukupuolen mukaan. Oppilaat voisi jaotella esimerkiksi sekaryhmäksi ja toista sukupuolta edustavien erillisryhmäksi, mikäli kyseiset ryhmät vastaisivat oppilaiden toiveita. Kun ryhmäjaottelu ei olisi tarkkaan määrätty sukupuolen mukaan ja oppilaille olisi mahdollisuus valita sekaryhmä- tai vastakkaista sukupuolta edustava ryhmä, niin ryhmäjaottelu ottaisi huomioon oppilaiden erilaiset mieltymykset, oli kyseessä eri sukupuoli-identiteetit tai vain halu liikkua muussa kuin omaa sukupuolta edustavien kanssa.

Oppilaiden erilaisia mielipiteitä voisi ottaa huomioon, vaikka ryhmät jaettaisiin edelleen sukupuolen mukaan. Tyttöjen ja poikien liikuntatuntien samanaikaisuus mahdollistaa yhteisten tuntien pitämisen. Tällöin ryhmäjaottelu voisi olla joustavaa kunkin oppitunnin sisältöä parhaiten vastaavalla tavalla ja kahden ryhmän yhdistäminen mahdollistaisi paremmin erilaiset ryhmittelyt suuremman oppilasmäärän avulla. Oppilaiden yksilölliset mieltymykset ja valinnanvapaus voisi olla helpompi huomioida myös tuntisisällöissä, jotka koettiin merkittävänä liikuntatuntien viihtyvyyteen vaikuttava tekijänä. Esimerkiksi oppilaat voisivat valita eri liikuntamuotoja yhden oppitunnin aikana, jolloin kahden ryhmän oppilasmäärä voisi jakautua tasaisemmin eri vaihtoehtojen välillä. Toisaalta on mahdollista, että suurin osa oppilasta valitsisi saman toiminnan, mutta joka tapauksessa oppilas olisi itse saanut vaikuttaa tekemiseensä. Joustava ja oppituntien mukaan vaihteleva ryhmäjaottelu huomioisi oppilaiden erilaisia mieltymyksiä, joissa esiintyisi toiveita niin taitojen, sukupuolen tai kilpailullisuuden mukaan jaottelua.

Liikuntaryhmien yhdistäminen vaatii opettajilta yhteistyötä ja halukkuutta samanaikaisopettajuuteen. Opettajat voivat halutessaan jakaa vastuualueita omien kiinnostuksen kohteidensa ja ydinosaamisensa perusteella, mikä voi parantaa oppilaille annettavaa opetusta. Kuten oppilaiden mielipiteissä nousi esille, kahden opettajan avulla oppilaat myös näkevät eri toimintatapoja ja oppivat eri asioita. Tyttöjen ja poikien vaihtelevien ryhmittelyjen avulla yksittäisen opettajan merkitystä oppitunneilla viihtymiseen pystyttäisiin vähentämään. Vaihtelevien ryhmäjaotteluiden käytössä opettajien tulee tehdä yhteistyötä myös kunkin oppilaan arvioinnissa, sillä opettajat eivät pystyisi havainnoimaan kaikkien oppilaiden toimintaa tasapuolisesti joka tunnilla.

Liikuntatuntien ryhmäjaottelussa tulisi tehdä tarkoituksen mukaisesti siten, että sekä oppilaat että opettajat kokevat tunnit mielekkäiksi. On kuitenkin tärkeää muistaa, että erillisryhmät ovat monessa tapauksessa luonteva ja toiminnan kannalta sujuvin tapa ryhmitellä oppilaat ja lisäksi monelle mieluisin ryhmäjaottelutapa. Joustavan ryhmäjaottelun avulla pystyy huomioimaan oppilaiden ja opettajien erilaisia kiinnostuksen kohteita. Joustavilla ryhmäjaotteluilla voi vaikuttaa myös myönteisesti vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittämiseen osana liikuntatuntia. Ryhmäjaottelu ei saa kuitenkaan asettaa oppilaita epätasarvoiseen asemaan keskenään ja jaottelun tulee olla harkittua, jottei oppilas esimerkiksi koe olevansa huonompi kuin muut. Vaihtelevilla jaotteluilla voidaankin estää yksittäisen oppilaan leimautumista aina tietyn ryhmän osaksi. Ryhmäjaottelutavasta riippumatta tärkeää on, että oppilaalla on kavereita ja ryhmän yhteishenki ja ilmapiiri on myönteinen.

Lähteet

Aira, T., Kannas, L., Tynjälä, J., Villberg, J. & Kokko, S. 2013. Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta? Liikunta-aktiivisuuden väheneminen murrosiässä. VLN 2013:3. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki. Luettavissa: <http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/252/murrosika.pdf>. Luettu 2.2.2020.

Berg, P. 2010. Ryhmärajoja ja hierarkioita: etnografinen tutkimus peruskoulun yläasteen liikunnanopetuksesta. Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos. Helsinki. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23549/ryhmaraj.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Luettu 16.2.2020.

Cohen, E. G. & Lotan, R. A. 2014. Designing Groupwork. Strategies for the Heterogeneous Classroom. Teachers College Press. New York.

Deci, E. L. & Ryan, R. M. 2008. Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. Canadian Psychological Association, 49, 3, s. 182–185. Luettavissa: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.996.3690&rep=rep1&type=pdf>. Luettu 15.3.2020.

Guthold, R., Stevens, G. A., Riley, L. M. & Bull, F. C. 2019. Global trends in insufficient physical activity among adolescents: a pooled analysis of 298 population-based surveys with 1,6 million participants. Lancet Child Adolesc Health, 2020:4 s. 23–35. Luettavissa: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2352-4642%2819%2930323-2>. Luettu 13.3.2020.

Harinen, P. & Halme, J. 2012. Hyvä, paha koulu. Kouluhyvinvointia hakemassa. Suomen UNICEF. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 56. Luettavissa: http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/Hyva_paha_koulu.pdf. Luettu 3.2.2020.

Harkimo, L. & Paajanen, M. 2013. Valtionliikuntaneuvoston alkusanat. Julkaisussa Aira, T., Kannas, L., Tynjälä, J., Villberg, J. & Kokko, S. Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta? Liikunta-aktiivisuuden väheneminen murrosiässä, s.7-11. VLN 2013:3. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki. Luettavissa: <http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/252/murrosika.pdf>. Luettu 2.2.2020.

Heinonen, O., Kantomaa, M., Karvinen, J., Laakso, L., Lähdesmäki, L., Pekkarinen, H., Stigman, S., Sääkslahti, A., Tammelin, T., Vasankari, T. & Mäenpää, P. 2008. Osa I Suositukset. Julkaisussa Tammelin, T. & Karvinen, J. (toim). Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille, s.16-31. Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Helsinki. Luettavissa: http://www.ukkinstituutti.fi/filebank/1477-Fyysisen_aktiivisuuden_suositus_kouluikaisille.pdf. Luettu 2.2.2020.

Husu, P., Jussila, A., Tokola, K., Vähä-Ypyä, H. & Vasankari, T. 2019. Objektiivisesti mitatun paikallaanolon, liikkumisen ja unen määrä. Julkaisussa Kokko, S. & Martin, L. (toim). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018, s.27-40. VLN 2019:1. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki. Luettavissa: https://www.jyu.fi/sport/vln_liitu-raportti_web_28012019-1.pdf. Luettu 2.2.2020.

Kauranen, K. 2011. Motoriikan säätely ja motorinen oppiminen. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 167. Liikuntatieteellinen Seura ry. Helsinki.

Kokko, S., Martin, L., Husu, P., Villberg, J., Mehtälä, A., Jussila, A., Tynjälä, J. & Vasankari, T. 2019. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa (LIITU) -tutkimuksen aineistonkeräys ja menetelmät 2018. Julkaisussa Kokko, S. & Martin, L. (toim). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018, s.7-13. VLN 2019:1. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki. Luettavissa: https://www.jyu.fi/sport/vln_liitu-raportti_web_28012019-1.pdf. Luettu 3.2.2020.

Kokko, S., Martin, L., Villberg, J., Ng, K. & Mehtälä A. 2019. Itsearvioitu liikunta-aktiivisuus, ruutu-aika ja sosiaalinen media sekä liikkumisen seurantalaitteet ja -sovellukset. Julkaisussa Kokko, S. & Martin, L. (toim). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018, s.15-25. VLN 2019:1. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki. Luettavissa: https://www.jyu.fi/sport/vln_liitu-raportti_web_28012019-1.pdf. Luettu 3.2.2020.

Kokkonen M. 2017. Liikuntapedagogiikan yhdenvertaisuus – sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen näkökulma. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (toim.). Liikuntapedagogiikka, s. 455–484. PS-kustannus. Jyväskylä.

Koppinen, M. & Pollari, J. 1993. Yhteistoiminnallinen oppiminen. Tie tuloksiin. WSOY. Juva.

Koski, P. & Hirvensalo, M. 2019. Liikunnan merkitykset ja esteet. Julkaisussa Kokko, S. & Martin, L. (toim). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018, s.65–74. VLN 2019:1. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki. Luettavissa: https://www.jyu.fi/sport/vln/liitu-raportti_web_28012019-1.pdf. Luettu 8.2.2020.

Kouluhallitus 1985. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1985. Valtion painatuskeskus. Helsinki.

Kupiainen, S. & Hienonen, N. 2016. Luokkakoko. Suomen kasvatustieteellinen seura. Jyväskylä.

Kurppa, J. 2011. Yhdeksäsluokkalaisten tyttöjen ja poikien koululiikuntakokemukset, liikunnanopetuksen sisällöt ja liikunnan opetusryhmät. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä. Luettavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/26696/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201103221915.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 16.2.2020.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609.

Liikuntalaki 390/2015.

Likes 2018. Tulokortti 2018. Lasten ja nuorten liikunta Suomessa. Luettavissa: https://www.likes.fi/filebank/2776-tulokortti2018_FI_PDF_150.pdf. Luettu 8.2.2020.

Liukkonen, J. & Jaakkola, T. 2017a. Liikuntamotivaatio elinikäisen liikuntaharrastuksen edellytyksenä. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J., Sääkslahti, A., (toim.). Liikuntapedagogiikka, s.130-146. PS-kustannus. Jyväskylä.

Liukkonen, J. & Jaakkola, T. 2017b. Oppimista tukevan motivaatioilmaston luominen. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. (toim.). Liikuntapedagogiikka, s. 290–319. PS-kustannus. Jyväskylä.

Lou, D. 2014. Sedentary Behaviors and Youth: Current Trends and the Impact on Health. Active Living Research. San Diego, CA. Luettavissa: https://activelivingresearch.org/sites/activelivingresearch.org/files/ALR_Brief_SedentaryBehavior_Jan2014.pdf. Luettu 15.3.2020.

Microsoft Office 2020. Ohjekeskus: Forms. Luettavissa: <https://support.office.com/fi-fi/forms>. Luettu 19.1.2020.

Opetushallitus 2020a. Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2, 3–6 ja 7–9. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/liikunnan-opetuksen-tavoitteet-vuosiluokilla-1-2-3-6-ja-7-9>. Luettu 1.2.2020.

Opetushallitus 2020b. Move! -mittaus. Luettavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-mittaus>. Luettu 1.2.2020.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Segregaation lieventämistyöryhmän loppuraportti. 2010:18. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75541/okmtr18.pdf?sequence>. Luettu 3.2.2020.

Palomäki, S. & Heikinaro-Johansson, P. 2011. Liikunnan oppimistulosten seuranta-arviointi perusopetuksessa 2010. Koulutuksen seurantaraportti 2011:4. Opetushallitus. Helsinki.

Palomäki, S., Heikinaro-Johansson, P. & Lyyra, N. 2019. Lasten ja nuorten kokoemuksia koululiikunnasta. Julkaisussa Kokko, S. & Martin, L. (toim). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018, s.89–93. VLN 2019:1. Valtion liikuntaneuvosto. Helsinki. Luettavissa: https://www.jyu.fi/sport/vln_liitu-raportti_web_28012019-1.pdf. Luettu 3.2.2020.

Peda.net. [REDACTED] kaupungin opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut. Tuntijako. Paikallinen tuntijako. Luettavissa: [https://peda.net/\[REDACTED\]/opetuspalvelut/ops2016/arkistoidut-versiot/uusi-sivu/ol/luku1-luonnos/ppll/vot](https://peda.net/[REDACTED]/opetuspalvelut/ops2016/arkistoidut-versiot/uusi-sivu/ol/luku1-luonnos/ppll/vot). Luettu 1.2.2020.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf. Luettu 17.1.2020.

Rovio, E. 2007. Ryhmä liikunnanopetuksen kohteena. Teoksessa Heikinaro-Johansson, P. & Huovinen, T. (toim.). Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan, 171–184. WSOY. Helsinki.

Ryan, R. M., Williams, G. C., Patrick, H. & Deci, E. L. 2009. Self-determination theory and physical activity: the dynamics of motivation in development and wellness. *Hellenic Journal of Psychology*, 6, s. 107–124. Luettavissa: http://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2009_RyanWilliamsPatrickDeci_HJOP.pdf. Luettu 15.3.2020.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Avoin haastattelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_1.html. Luettu 20.1.2020.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. Haastattelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html. Luettu 20.1.2020.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006c. Kyselylomakkeen laatiminen. KvantiMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>. Luettu 20.1.2020.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006d. Reliabiliteetti. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_2.html. Luettu: 22.3.2020.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006e. Ryhmähaastattelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_4.html. Luettu 20.1.2020.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006f. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html. Luettu 20.1.2020.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006g. Validiteetti. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html. Luettu 22.3.2020.

Sääkslahti, A. 2015. Liikunta varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus. Jyväskylä.

Uusikylä, K. & Atjonen, P. 2007. Didaktiikan perusteet. Wsoy. Helsinki.

Vanttaja, M., Tähtinen, J., Zacheus, T. & Koski, P. 2017. Liikkumattomuuden jäljillä. Pitkitäistutkimus vähnä liikuntaa harrastavien nuorten liikuntasuhteesta ja liikunta-aktiivisuuden muutoksista. Verkkojulkaisuja 2017: 115. Nuorisitutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Helsinki. Luettavissa: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/liikkumattomuuden_jaljilla_verkko.pdf. Luettu 10.5.2020.

Vasalampi, K. 2017. Itsemääräämisteoria. Teoksessa Salmela-Aro K & Nurmi J (toim.). Mikä meitä liikuttaa? Motivaatiopsykologian perusteet, s.54-65. Bookwell Digital. Juva.

Vista 2020. Wilma. Luettavissa: <https://www.visma.fi/inschool/wilma/>. 22.3.2020.

VN 2012. Valtioneuvosto. OPS2016 tuntijako. Luettavissa: <http://www.ops-tyokalupakki.fi/rauma/userfiles/downloads/OPS2016%20tuntijako%20.pdf>. Luettu 1.2.2020.

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.

Liitteet

Liite 1. Oppilaiden sähköinen kysely

Liikuntatuntien ryhmäjaottelu

Kyselyn avulla selvitetään 8.-luokkalaisten mielipiteitä ryhmäjaottelusta.

* Pakollinen

1. Olen *

- tyttö
- poika

2. Mikä on viimeisin liikunnan arvosanasi? *

- 10
- 9
- 8
- 7
- 6
- 5
- 4
- ei arvosanaa

3. Opiskelen liikuntaa (perusliikunnan ryhmä) *

- tyttöjen ryhmässä
- poikien ryhmässä
- itsenäisesti (en yhteisissä liikuntaryhmissä)

4. Opiskelen valinnaisliikuntaa *

- tyttöjen ryhmässä
- poikien ryhmässä
- sekaryhmässä (ryhmässä sekä tyttöjä että poikia)
- en opiskele valinnaisliikuntaa

5. Millaisessa ryhmässä haluat opiskella perusliikuntaa? *

- Tyttöjen ryhmässä
- Poikien ryhmässä
- Sekaryhmässä (sekä tyttöjä että poikia)
- Ei ole väliä, onko erillis- vai sekaryhmä
- Taitojen mukaan jaotellussa ryhmässä (ei ole väliä, onko erillis- vai sekaryhmä)
- Taitojen mukaan jaotellussa tyttöjen ryhmässä
- Taitojen mukaan jaotellussa poikien ryhmässä
- Taitojen mukaan jaotellussa sekaryhmässä

6. Millaisessa ryhmässä haluat opiskella valinnaisliikuntaa? *

- Tyttöjen ryhmässä
- Poikien ryhmässä
- Sekaryhmässä (sekä tyttöjä että poikia)
- Taitojen mukaan jaotellussa ryhmässä (ei ole väliä, onko erillis- vai sekaryhmä)
- Taitojen mukaan jaotellussa tyttöjen ryhmässä
- Taitojen mukaan jaotellussa poikien ryhmässä
- Taitojen mukaan jaotellussa sekaryhmässä
- En halua osallistua valinnaisliikuntaan

7. Miksi haluat opiskella erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä? Valitse enintään 3 tärkeintä perustelua. (Jos et halua opiskella erillisryhmissä valitse viimeinen vaihtoehto.) *

- Tyttöjen ja poikien tunneilla painotetaan eri liikuntamuotoja.
- Osallistun aktiivisemmin erillisissä ryhmissä.
- Tyttöillä ja pojilla erilaiset toimintatavat ja säännöt.
- Kohtelu ei ole tasa-arvoista sekaryhmässä, sukupuoli vaikuttaa kohteluun.
- Poikia pitää varoa sekaryhmässä.
- Tyttöjä pitää varoa sekaryhmässä.
- Sekajoukkueissa ei voi pelata kunnolla.
- Parempi ilmapiiri kuin sekaryhmässä.
- Epäonnistumista täytyy pelätä vähemmän kuin sekaryhmässä.
- Naurunlaiseksi joutumista täytyy pelätä vähemmän kuin sekaryhmässä.
- Opettaja omaa sukupuolta.
- En halua opiskella erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä.

8. Mitä hyvää on erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä? *

Kirjoita vastaus

9. Mitä huonoa on erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä? *

Kirjoita vastaus

10. Miksi haluat opiskella sekaryhmissä perusliikuntaa? Valitse enintään 3 tärkeintä perustelua. (Jos et halua opiskella sekaryhmissä valitse viimeinen vaihtoehto.) *

- Tunnit ovat sisällöltään monipuolisempia kuin erillisryhmissä.
- Voi liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa.
- Osallistun aktiivisemmin sekaryhmässä.
- Kaikilla on samat säännöt sekaryhmässä.
- Kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti, sukupuoli ei vaikuta kohteluun.
- Sekajoukkueissa pystyy pelamaan paremmin kuin erillisissä tyttöjen ja poikien joukkueissa.
- Parempi ilmapiiri kuin erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä.
- Epäonnistumista täytyy pelätä vähemmän kuin erillisryhmissä.
- Naurunalaiseksi joutumista täytyy pelätä vähemmän kuin erillisryhmissä.
- Opettaja ei määräydy oman sukupuolen mukaan.
- En halua opiskella sekaryhmässä.

11. Mitä hyvää on tyttöjen ja poikien yhteisissä sekaryhmissä? *

Kirjoita vastaus

12. Mitä huonoa on tyttöjen ja poikien yhteisissä sekaryhmissä? *

Kirjoita vastaus

13. Mikä vaikuttaa liikuntatuntien viihtyvyyteen? *

Kirjoita vastaus

Lähetä

Liite 2. Liikunnanopettajien sähköinen kysely

Liikuntatuntien ryhmäjaottelu vuosiluokilla 7-9, kysely liikunnanopettajille

Kyselyn avulla selvitetään liikunnanopettajien mielipiteitä ryhmäjaottelusta.

* Pakollinen

1. Olen *

- nainen
- mies
- ei määritely

2. Työkokemukseni liikunnanopettajana *

- 0-1 vuotta
- 1-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 10-20 vuotta
- yli 20 vuotta

3. Minulla on kokemusta vuosiluokilla 7-9 *

- tyttöjen ryhmien opettamisesta
- poikien ryhmien opettamisesta
- sekaryhmien opettamisesta.
- sekä erillisryhmien (tyttö- tai poikaryhmä) että sekaryhmien opettamisesta
-

4. Opetan tällä hetkellä vuosiluokilla 7-9 *

- tyttöjen ryhmää
- poikien ryhmää
- sekaryhmää
- sekä tyttöjen erillisryhmää että sekaryhmää
- sekä poikien erillisryhmää että sekaryhmää
-

5. Millaisissa ryhmissä vuosiluokkien 7-9 perusliikunta tulisi mielestäsi järjestää? *

- erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä
- sekaryhmissä
- taitotason mukaan muodostetuissa ryhmissä (sukupuolella ei merkitystä)
-

6. Millaisissa ryhmissä vuosiluokkien 7-9 valinnaisliikunta tulisi mielestäsi järjestää? *

- erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä
- sekaryhmissä
- taitotason mukaan muodostetuissa ryhmissä (sukupuolella ei merkitystä)
-

7. Miksi opetus tulisi järjestää erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä? Valitse enintään 3 tärkeintä perustelua. Jos opetusta ei tulisi mielestäsi järjestää erillisryhmissä, niin valitse viimeinen vaihtoehto "en kannata erillisryhmiä". *

- Tyttöjen ja poikien tunneilla painotetaan eri liikuntasisältöjä.
- Oppilaat osallistuvat aktiivisemmin erillisryhmissä.
- Tyttöillä ja pojilla erilaiset toimintatavat ja säännöt.
- Kohtelu ei ole tasa-arvoista sekaryhmässä, sukupuoli vaikuttaa kohteluun.
- Tyttöjen pitää varoa poikia sekaryhmissä.
- Poikien pitää varoa tyttöjä sekaryhmissä.
- Sekajoukkueissa oppilaat eivät voi pelata kunnolla.
- Erillisryhmässä parempi ilmapiiri kuin sekaryhmässä.
- Oppilaiden täytyy pelätä epäonnistumista vähemmän kuin sekaryhmässä.

- Oppilaiden täytyy pelätä naurunalaiseksi joutumista vähemmän kuin sekaryhmässä.
- Opettajan tulee olla samaa sukupuolta ryhmän oppilaiden kanssa.
- Naisopettajana en halua opettaa poikaryhmiä.
- Miesopettajana en halua opettaa tyttöryhmiä.
- En kannata erillisryhmiä.

8. Mitä hyvää erillisissä tyttöjen ja poikien liikuntaryhmissä on? *

Kirjoita vastaus

9. Mitä huonoa erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä on? *

Kirjoita vastaus

10. Miksi opetus tulisi järjestää tyttöjen ja poikien sekaryhmissä? Valitse enintään 3 tärkeintä perustelua. Jos opetusta ei tulisi mielestäsi järjestää sekaryhmissä, niin valitse viimeinen vaihtoehto "en kannata sekaryhmiä". *

- Tunnit ovat sisällöltään monipuolisempia kuin erillisryhmissä.
- Oppilaat voivat liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa.
- Oppilaat osallistuvat aktiivisemmin sekaryhmässä.
- Kaikilla on samat säännöt sekaryhmässä.
- Kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti, sukupuoli ei vaikuta kohteluun.
- Oppilaat pystyvät pelaamaan paremmin sekajoukkueissa kuin erillisissä tyttöjen ja poikien joukkueissa.
- Tunneilla on parempi ilmapiiri kuin erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä.
- Oppilaiden täytyy pelätä epäonnistumista vähemmän kuin erillisryhmissä.
- Oppilaiden täytyy pelätä naurunalaiseksi joutumista vähemmän kuin erillisryhmissä.
- Opettaja ei määräydy oman sukupuolen mukaan.
- Naisopettajana en halua opettaa sekaryhmiä.
- Miesopettajana en halua opettaa sekaryhmiä.
- En kannata sekaryhmiä.

11. Mitä hyvää on tyttöjen ja poikien yhteisissä sekaryhmissä? *

Kirjoita vastaus

12. Mitä huonoa on tyttöjen ja poikien yhteisissä sekaryhmissä? *

Kirjoita vastaus

13. Mikä vaikuttaa liikuntatuntien viihtyvyyteen? *

Kirjoita vastaus

Lähetä

Liite 3. Ryhmähaastattelukysymykset

RYHMÄHAASTATTELU

PVM:

Ryhmä ____, osallistajat:

Yhteensä __

tyttöjä: __

poikia: __

Perusliikunta: __

tyttöryhmä: __

poikaryhmä: __

Valinnaisliikunta __

tyttöryhmä: __

poikaryhmä : __

sekaryhmä: __

Pääkysymys 1:

Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

Apukysymykset:

Miten ryhmä muodostetaan?

Ketä ryhmään kuuluu?

Miltä luokka-asteilta oppilaita kuuluu ryhmään?

Minkä kokoinen ryhmä on?

Kuka opettaa/onko opettajaa?

Millainen ilmapiiri on ryhmässä?

Pääkysymys 2:

Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

Apukysymykset:

Miten ryhmä muodostetaan?

Ketä ryhmään kuuluu?

Miltä luokka-asteilta oppilaita kuuluu ryhmään?

Minkä kokoinen ryhmä on?

Kuka opettaa/onko opettajaa?

Millainen ilmapiiri on ryhmässä?

Liite 4. Oppilaiden kyselyn tulokset

Prosenttiosuudet pyöristetty joko yhden desimaalin tai kokonaisten prosenttien tarkkuudella ja kaikkien muuttujien yhteenlaskettu osuus on pyöristetty sataan prosenttiin.

Vastausten määrä

Kyselyn saaneet	Vastanneet tytöt	Tytöt, vastaus-%	Vastanneet pojat	Pojat, vastaus-%	Kaikki vastanneet	Vastaus-%
126	64	69	29	31	93	74%

Osallistuminen perus- ja valinnaisliikuntaan

	Tytöt	Tytöt, %-osuus kaikista	Pojat	Pojat, %-osuus kaikista	Kaikki	Kaikki, %-osuus
Vain perusliikunta	50	53,8	19	20,4	69	74
Perus- ja valinnaisliikunta	14	15,1	10	10,8	24	26
Yhteensä	64	69	29	31	93	100

Osallistuminen perusliikunnan ryhmiin

	Tytöt	Tytöt, %-osuus kaikista	Pojat	Pojat, %-osuus kaikista	Kaikki	Kaikki, %-osuus
Perusliikunta, tyttöjen ryhmä	62	66,7	1	1,1	63	68
Perusliikunta, poikien ryhmä	0	0	28	30,1	28	30
Perusliikunta, itsenäisesti	2	2,2	0	0	2	2
Yhteensä	64	69	29	31	93	100

Osallistuminen valinnaisliikunnan ryhmiin

	Tytöt	Tytöt, %-osuus kaikista	Pojat	Pojat, %-osuus kaikista	Kaikki	Kaikki, %-osuus
Tyttöjen ryhmä	10	41,7	0	0	10	42
Poikien ryhmä	0	0	4	16,7	4	17
Sekaryhmä	4	16,7	6	25	10	42
Yhteensä	14	58	10	42	24	100

Vastaukset kysymykseen ”Millaisessa ryhmässä haluat opiskella perusliikuntaa?”

	Tytöt	Tytöt, %-osuus tytöistä	Tytöt, %-osuus kaikista	Pojat	Pojat, %-osuus pojista	Pojat, %-osuus kaikista	Kaikki	Kaikki, %-osuus
Tyttöryhmä	29	45,3	31,2	0	0	0	29	31
Poikaryhmä	0	0	0	23	79,3	24,7	23	25
Sekaryhmä	6	9,4	6,5	1	3,5	1,1	7	8
Ei merkitystä	8	12,5	8,6	2	6,9	2,2	10	11
Taitoryhmä*, seka- tai erillisryhmä	6	9,4	6,5	1	3,4	1,1	7	8
Tyttöjen taitoryhmä*	9	14,1	9,7	0	0	0	9	10
Poikien taitoryhmä*	0	0	0	2	6,9	2,2	2	2
Seka- ja taitoryhmä*	6	9,4	6,5	0	0	0	6	6
Yhteensä	64	100	69	29	100	31	93	100

*Taitoryhmä: taitojen mukaan jaoteltu ryhmä

Valinnaisliikunnan osallistumishalukkuus

	Tytöt	Tytöt, %-osuus tytöistä	Tytöt, %-osuus kaikista	Pojat	Pojat, %-osuus pojista	Pojat, %-osuus kaikista	Kaikki	Kaikki, %-osuus
Haluan osallistua valinnaisliikuntaan	28	43,8	30,1	17	58,6	18,3	45	48
En halua osallistua valinnaisliikuntaan	36	56,2	38,7	12	41,4	12,9	48	52
Yhteensä	64	100	69	29	100	31	93	100

Valinnaista liikuntaa haluavien vastaukset kysymykseen ”Millaisessa ryhmässä haluat opiskella valinnaisliikuntaa?”

	Tytöt	Tytöt, %-osuus ty- töistä	Tytöt, %-osuus kaikista	Pojat	Pojat, %-osuus pojista	Pojat, %-osuus kaikista	Kaikki	Kaikki, %- osuus
Tyttöryhmä	9	32,1	20,0	0	0	0	9	20
Poikaryhmä	1	3,6	2,2	14	82,4	31,1	15	33
Sekaryhmä	9	32,1	20,0	1	5,9	2,2	10	22
Taitoryhmä*, seka- tai erillis- ryhmä	4	14,3	8,9	1	5,9	2,2	5	11
Tyttöjen taito- ryhmä*	2	7,1	4,4	0	0	0	2	4
Poikien taito- ryhmä*	0	0	0	1	5,9	2,2	1	2
Seka- ja taito- ryhmä*	3	10,7	6,7	0	0	0	3	7
Yhteensä	28	100	100	17	100	37,8	45	100

*Taitoryhmä: taitojen mukaan jaoteltu ryhmä

Perustelut erillisryhmien kannattamiselle

	Tyttöjen valinnat, lkm	Tyttöjen valinnat, %-osuus	Poikien valinnat, lkm	Poikien valinnat, %-osuus	Kaikkien valinnat, lkm	Kaikkien valinnat, %-osuus
Opettaja omaa sukupuolta.	7	4	2	1	9	5
Naurunalaiseksi täytyy pelätä vä- hemmän kuin sekaryhmässä.	12	6	2	1	14	7
Epäonnistumista täytyy pelätä vähemmän kuin sekaryhmässä.	16	8	0	0	16	8
Parempi ilmapiiri kuin sekaryh- missä.	23	12	8	4	31	16
Sekajoukkueissa ei voi pelata kunnolla.	8	4	11	6	19	10
Tyttöjä pitää varoa sekaryh- missä.	2	1	11	6	13	7
Poikia pitää varoa sekaryhmässä.	7	4	0	0	7	4
Kohtelu ei ole tasa-arvoista seka- ryhmässä, sukupuoli vaikuttaa kohteluun.	6	3	1	1	7	4
Tytöillä ja pojilla on erilaiset toi- mintatavat ja säännöt.	12	6	9	5	21	11
Osallistun aktiivisemmin erilli- sissä ryhmissä.	20	10	5	3	25	13
Tyttöjen ja poikien tunneilla pai- notetaan eri liikuntamuotoja.	17	9	12	6	29	15
Yhteensä valintoja	130	100	61	100	191	100

Erillisryhmän hyvät ja huonot puolet, kommentit

Kommentit yhteensä: 133, osuus 100%

Tyttöjen kommentit: 103, osuus 77%

Poikien kommentit: 30, osuus 23% (*kommentit kursivoitu*)

Erillisryhmän hyvät puolet	
Teema	Kommentti
Ilmapiiri ja asenteet (22 kommenttia, osuus 17%)	<ul style="list-style-type: none"> - voi olla pojat ominaan ja tytöt nii sopeutuu paremmin - saa olla saman sukupuolisten kanssa - parempi ja kannustavampi ilmapiiri, voi pelata kunnolla - kivempaa - ainakin voi tyttöjen ryhmässä voi samaistua paremmin luokkakavereihin - tyttöjen ryhmässä on kiva ja rento olla - tyttöjen ryhmässä on hyvä ilmapiiri ja liikunta on hauskaa - pelkät tytöt ovat hyvä -nykyään tykkään liikunnasta, koska on tyttöjen ja poikien ryhmät - ei pelkää epäonnistumista. - ei tarvitse pelätä, jos joku asia menee pieleen - tyttöjen ryhmässä ei tarvitse pelätä epäonnistumista - saa rauhassa olla oma itsensä pelkäämättä, että joutuu naurunalaiseksi - voi olla rauhassa oma itsensä ja yrittää parhaansa, pelkäämättä joutuvansa naurunalaiseksi - tytöt ei tuomitse, jos ei osaa jotain - <i>tasavertaisuus</i> - ei ole paineita - ei ahdistu omasta olemuksesta niin paljoa - ei ole paineita omasta suorituksesta niin paljon kuin sekaryhmässä - vähemmän paineita - joitain saattaa ahdistaa eri sukupuolta olevien ihmisten kanssa samassa ryhmässä oleminen
Tuntisisältö (5 kpl, 4%)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>ryhmät saavat keskittyä omiin liikunnallisiin kiinnostuksen kohteisiin</i> - <i>pojat voi tehdä omia liikuntamuotoja</i> - <i>eri liikuntamuotoja</i> - poikien ryhmissä on haastavampia lajeja ja enemmän kuria. - poikien ryhmissä pelataan enemmän
Fyysisyys (6 kpl, 4%)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>peleissä saa antaa poikien puolella kovuutta eikä peli ole neitimäistä</i> - <i>ei täydy varoa tyttöjä</i> - useimmiten tyttöjen kehot ovat esim. taipuisampia, joten jotkin liik- keet/harjoitteet onnistuvat vain tyttöjen kesken. - ei saa pallopeleissä palloa täysinä naamaan - ei tarvitse pelätä poikien vauhdikkaampaan ja tietyllä tavalla raaempaa - pojat ottavat helposti pelin omaan haltuunsa eivätkä huomioi tyttöjä positii- visesti
Taidot (6 kpl, 4%)	<ul style="list-style-type: none"> - pienemmät tasoerot - pojat ovat melkein kaikessa parempia, joten on parempi, että on erilliset ryhmät - on eri taso - esim. pallopeleissä joukkueet ovat tasaisemmat ja kaikki pelaajat pääsevät todennäköisemmin pelaamaan, koska yleensä pojat ovat parempia pallope- leissä, jolloin sekaryhmässä tytöt jäisivät jalkoihin - tytöt pystyvät oikeasti pelaamaan - useimmiten pojat ovat luonnostaan lahjakkaampia esim. pallopeleissä, eikä tyttöjen sekoittuessa peliin se kulje enää yhtä hyvin
Osallistuminen	<ul style="list-style-type: none"> - <i>ei tarvitse varoa muita</i> - <i>voi pelata paremmin</i>

(14 kpl, 11%)	<ul style="list-style-type: none"> - voi osallistua peleihin rohkeammin ja paremmin - pääsee rohkeammin osallistumaan - voi osallistua enemmän - kaikki uskaltaa osallistua kaikkiin lajeihin ehkä paremmin - pystyy osallistumaan paremmin - pystyy heittäytymään paremmin eri lajeihin - uskaltaa pelata paremmin ja liikuntatunneilla on mukavampaa - saa pelata rauhassa - niiden liikuntapanostus on erilainen - pystyy pelata kunnolla - ei tarvitse mennä poikia vastaan joukkue peleissä - pelit menevät tasapuolisemmin, koska pojat ei aina syötä peleissä tytöille - tytöt eivät ole niin arkoja, kun vain tyttöjä ryhmässä
Ryhmäkoko (2 kpl, 1%)	<ul style="list-style-type: none"> - pienempi ryhmä. -ihmisiä ei ole liikaa, sillä jos tytöt ja pojat olisi samassa, ihmisiä olisi liikaa.
Opettaja (2 kpl, 1%)	<ul style="list-style-type: none"> - joillakin ei rupee esim. ahdistaa, jos vaikka opettaja on toista sukupuolta edustava ihminen - naisopettaja
Ei mitään hyvää (5 kpl, 4%)	<ul style="list-style-type: none"> 3 pojat 2 tytöt

Erillisryhmän huonot puolet	
Teema	Kommentti
Ilmapiiri ja asenteet (21 kommenttia, osuu 16%)	<ul style="list-style-type: none"> - sekaryhmissä luokkahenki kohoaisi. - ei synny yhteishenkeä. - on ylipäätänsä kivempi, että tytöt ja pojat voisivat liikkua yhdessä - tulisi oppia toimimaan ja yrittämään samalla tavoin myös vastakkaisen sukupuolen kanssa - tasa-arvo ei toteudu - oppilaita kohdellaan epätasa-arvoisesti. - yleisesti ryhmissä mielestäni on se, että jos on erilainen tai ei osaa samalla lailla tiettyjä asioita, kun muut jättävät ulkopuolelle - liikunta on oppiaine, jossa kenenkään ei mielestäni kuuluisi tulla syrjityksi - se että ryhmät tehdään sukupuolen perusteella - miksi pitää jaotella erikseen tyttöjä ja poikia? - miksei kaikki voi liikkua yhdessä sukupuolesta riippumatta? - ei ehkä ole kivaa - tulee epämukava olo - tylsää - joutuu ehkä helpommin naurunalaiseksi ja tuntuu että esim. pelit ei ole hauskanpitoa - joku voi tuntea itsensä ulkopuoliseksi vain saman sukupuolisten ryhmässä - jos joku tuntee olonsa olevan väärässä ryhmässä - ei tutustu muuta sukupuolta edustaviin ollenkaan - joillakin on eri sukupuolta edustavia kavereita, joiden kanssa voisi haluta samaan liikuntaryhmään - jos hyvä ystävä edustaa eri sukupuolta, ei voi liikkua yhdessä - ei voi liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa.
Tuntisisältö (6 kpl, 5%)	<ul style="list-style-type: none"> - jos ei pidä ryhmänsä liikuntamuodoista ei voi vaihtaa ryhmää - pojat tekevät liikuntatunneilla enemmän, joten jos meillä olisi yhteiset tunnit niin mekin tehtäisiin jotain enemmän - stereotypiat painottuvat, joka vaikuttaa mm. lajien valintaan ja tapaan pelata - erilliset ryhmät luovat stereotypiat tyttöjen- ja poikienlajeista

	<ul style="list-style-type: none"> - niissä tehdään välillä eri lajeja, jotka saattavat tulla valituksi sukupuolen perusteella - oppituntien sisältö opetuksen ja lajien kannalta
Fyysisyys (3 kpl, 2%)	<ul style="list-style-type: none"> - kaikki on liikunnalliselta osaamiseltaan eri tasoisia ja tyttöjen kanssa pelataan vähemmän "rajuja" lajeja - tyttöjä pitää usein varoa. - yleensä katsotaan ns. et tytöt on heikompia ja pojat vahvempia, mutta jotkut tytöistä on vahvempia ja haluavat pelata täysiä ja jotkut pojista on ns. heikompia tai et ne ei jaksa täysiä pelata.
Taidot (3 kpl, 2%)	<ul style="list-style-type: none"> - lisäksi pojat ovat liikunnallisimpia ja tytöistä suurin osa ovat huonoja, tämän takia tytöt, jotka ovat hyviä voisivat päästä pelaamaan kunnolla poikien kanssa - kaikki eivät ole yhtä taitavia - oma taso ei määräydy sukupuolen mukaan
Osallistuminen (10 kpl, 8%)	<ul style="list-style-type: none"> - pitää varoa - ei voi ottaa tosissaan - ei saa uusia vastustajia - en pysty pelaamaan kunnolla, jos on myös poikia - tytöt eivät ota niin tosissaan - pojille ns. sallitaan se, että he voivat pelata vain keskenään eikä tytöille tarvitse syötellä, myös jossain tapauksessa voi olla toisin päin - ei voi pelata tosissaan - ei tarvitse katsoa, sitä et pojat pelaisi tyttöjen puolesta - jotkut tytöt eivät oikeasti pelaa - välillä peli ei toimi
Ryhmäkoko (4 kpl, 3%)	<ul style="list-style-type: none"> - oppilaita on vähemmän, joten aina joutuu sellaiseen joukkueeseen, jossa jotkut ei osaa tai halua pelata kunnolla - pieni ryhmä - isoissa ryhmäleikeissä - tai peleissä ihmisiä on vähemmän - jos molemmat ovat salissa, sali täytyy puolittaa
Ei mitään huonoa (24 kpl, 18%)	<p>13 pojat 11 tytöt</p>

Perustelut sekaryhmien kannattamiselle

	Tyttöjen valinnat, lkm	Tyttöjen valinnat, %-osuus	Poikien valinnat, lkm	Poikien valinnat, %-osuus	Kaikkien valinnat, lkm	Kaikkien valinnat, %-osuus
Opettaja ei määräydy oman sukupuolen mukaan.	5	10	0	0	5	10
Naurunalaiseksi joutumista täytyy pelätä vähemmän kuin erillisryhmissä.	0	0	0	0	0	0
Epäonnistumista täytyy pelätä vähemmän kuin erillisryhmissä.	0	0	0	0	0	0
Parempi ilmapiiri kuin erillisryhmissä.	4	8	0	0	4	8
Sekajoukkueissa pystyy pelaamaan paremmin.	5	10	0	0	5	10
Kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti, sukupuoli ei vaikuta kohteluun.	10	19	0	0	10	19
Kaikilla on samat säännöt sekaryhmässä.	2	4	0	0	2	4

Osallistun aktiivisemmin sekaryhmässä.	3	5	0	0	3	5
Voi liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa.	11	21	1	2	12	23
Tunnit ovat sisällöltään monipuolisempia kuin erillisryhmissä.	11	21	0	0	11	21
Yhteensä valintoja	51	98	1	2	52	100

Sekaryhmän hyvät ja huonot puolet, kommentit

Kommentit yhteensä: 130, osuus100%

Tyttöjen kommentit: 97, osuus 75%

Poikien kommentit: 33, osuus 25% (*kommentit kursivoitu*)

Sekaryhmän hyvät puolet	
Teema	Kommentti
Ilmapiiri ja asenteet (26 kommenttia, osuus 20%)	<ul style="list-style-type: none"> - luokkahenki kohoaisi. - luokan yhteishenki paranee - ryhmähenki paranee - pääsee pelaa kaikkien kanssa - ei aina joudu pelaamaan tyttöjen kanssa - helpompi olla, jos ei vaikka pysty työskentelemään eri sukupuolta olevien kanssa - oppii liikkumaan ja toimimaan paremmin kaikkien kanssa - pääsee liikkumaan erilaisten ihmisten kanssa, sekä voi oppia vastakkaiselta sukupuolelta - on kivaa pelata myös toista sukupuolta vastaan - tytöt voivat pelata poikia vastaan - oppii pelaamaan toistenkin kanssa (kuin oman sukupuolen edustajien) - yhteisissä ryhmissä ei ehkä "pelättäisi" toista sukupuolta niin paljoa - saa olla kaikkien kanssa yhdessä, kaikille opetetaan samat asiat samalla tavalla, on enemmän hyviä pelaajia ja motivaatio on parempi - on vaan kivempaa - ilmapiiri on erilainen - <i>kaikki kaverit olisi siellä</i> - voi saada poika kavereita/ tyttö kavereita - voi liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa - pidän sekaryhmästä, jos siinä olisi vain omia luokkalaisiani - ryhmässä voi olla enemmän kavereita - <i>tasa-arvo</i> - kaikkia kohdeltais tasa-arvoisesti - tasa-arvo - tasavertaisempia - oppilaita kohdellaan tasa-arvoisesti - opitaan tasa-arvoa ja hyväksytään toisten heikkoudet
Tuntisisältö (8 kpl, 6%)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>tutustuu eri lajeihin enemmän</i> - <i>monipuolisempia liikunta muotoja</i> - <i>liikuntatunnit ovat joskus helpompia</i> - monipuolisempia tunteja - tulisi kokeiltua kaikenlaista liikuntaa - tunnit ovat monipuolisempia - on monipuolista pelaamista - oppii erilaisia toimintamuotoja.

Fyysisyys (6 kpl, 5%)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>helppoja vastustajia</i> - pojat pelaavat kovempaa ja tosissaan - pojat esim. pelaavat yleensä lujempaa, joten saisi pelata kovempaa - voi olla, että on kovemmat pelit - pääsee tekemään enemmän tosissaan - pojista on usein enemmän vastusta
Taidot (4kpl, 3%)	<ul style="list-style-type: none"> - pääsee pelaamaan oman tasoistensa kanssa - samantasoiset voitaisiin laittaa samaan ryhmään - joukkuepeleissä, jos joku pelaa vaikka jalkapalloa, siitä voi olla hyvin hyötyä - omaa taitotasoa ei oleteta taikka selitetä oman sukupuolen perusteella
Osallistuminen (3 kpl, 2%)	<ul style="list-style-type: none"> - esim. kaupunkisodassa pojat ovat usein aktiivisempia kuin tytöt - poikien kanssa pelattaisiin enemmän tosissaan - pojat pelaavat enemmän true-peliä kuin tytöt taas ns. ala-asteen
Ryhmäkoko (1 kpl, 0%)	<ul style="list-style-type: none"> - voi tehdä enemmän asioita, jossa tarvitsee paljon väkeä
Ei mitään hyvää (18 kpl, 14%)	<p><i>pojat 8</i> <i>tytöt 10</i></p>

Sekaryhmän huonot puolet	
Teema	Kommentti
Ilmapiiri ja asenteet (18 kommenttia, osuus 14%)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>kiusallista</i> - <i>lajeista saattaa tulla riitaa</i> - <i>ei ehkä ole kivaa</i> - ei ole kivaa - huonompi ilmapiiri - kiusaamista - ehkä tyttöjä nolattaisiin vähän - pelkään epäonnistumista, koska en tunne kaikkia - naurunalaiseksi joutumisen pelko kasvaa - "naurunalaiseksi joutumisen riski" on suurempi - pojat saattavat nauraa tytöille - liikaa paineita - en uskalla tehdä kaikkea samanlailla sekaryhmissä kuin tyttöjen ryhmässä-paineet - on enemmän paineita omasta suorituksesta - jotkut saattavat ottaa siitä paineita esim. jos epäonnistuu - huonot kokemukset poikien kanssa liikkumisesta - ollaan yleensä tiukoissa vaatteissa, joka saattaa ahdistaa jotain
Tuntisäältä (3 kpl, 2%)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>kaikki eivät tykkää kaikista liikunnan muodoista</i> - pojat haluavat eri lajeja kuin tytöt enkä uskalla liikkua täysillä. - eri kiinnostuksen kohteet
Fyysisyys (6 kpl, 5%)	<ul style="list-style-type: none"> - pojat tekevät asiat kovemmin kuin tytöt ja siitä voi tulla ongelma joillekin tytöille - pojat ovat voimakkaampia, joten voi sattua, jos poika tulee päällä - pojat pelaavat yleensä aggressiivisemmin kuin tytöt - tytöillä ja pojilla on eri fyysiset taidot - poikien liikunta voi olla joskus erittäin vauhdikasta ja jopa pelottaa osaa tyttöistä - pallopelien vauhdikkuus vähenee hieman (verrattaessa poikien peleihin)
Taidot (5 kpl, 4%)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>tytöt ei osaa niin hyvin</i> - <i>taitotaso</i> - <i>tasoero</i> - jotkut pojat ei osaa pelata tyttöjen kanssa

	- pojat ei aina syötä tytöille
Osallistuminen (15 kpl, 12%)	<ul style="list-style-type: none"> - ei voi ottaa tosissaan - ei pysty pelaan kunnolla - ei voi pelata kunnolla - täytyy varoa tyttöjä, minkä takia ei pysty yrittämään parhaan mukaan - tarvitsee varoa muita - pitää varoa -tytöt ei välttämättä osallistu pallopeleissä - osallistun edes vähän paremmin tyttö ryhmässä - pojat eivät syötä tytöille -tytöt voivat jäädä jalkoihin -poikien aggressiivisuus peleihin - kaikki ei välttämättä uskalla osallistua kunnolla - ei voi pelata kunnolla - kaikki eivät uskalla osallistua yhtä rohkeasti - mielestäni siinä ei ole muuta kuin hygienia syyt
Ryhmäkoko (3 kpl, 2%)	<ul style="list-style-type: none"> - jotkut ei tykkää et liikuntatunneilla on niin paljon ihmisiä - ihmismäärä - paljon ihmisiä
Ei mitään huonoa (14 kpl, 11%)	<ul style="list-style-type: none"> <i>pojat 6</i> <i>tytöt 8</i>

Liikuntatuntien viihtyvyys, kommentit

<p>Kommentit yhteensä: 127, osuus100%</p> <p>Tyttöjen kommentit: 98, osuus 77%</p> <p>Poikien kommentit: 29, osuus 23% <i>(kommentit kursivoitu)</i></p>

Teema	Kommentti (kpl kommenttia)
Ilmapiiri ja asenteet (63 kpl kommenttia, osuus 50%)	<ul style="list-style-type: none"> - hauskuus - pitääkö liikunnasta - hyvä ilmapiiri (3) - hyvä ilmapiiri (18) - kannustava ilmapiiri (3) - positiivinen ilmapiiri (2) - hyvä ryhmä-/yhteishenki (2) - hyvä ryhmä-/yhteishenki (10) - omat kaverit tunnilla (2) - ryhmä/muut oppilaat (3) - ryhmä/muut oppilaat (10) - muiden mielipide itsestä. - muiden asenne - muiden suhtautuminen toisiin pelaajiin - kuinka hyväksyy toiset - kaikki hyväksyvät toisensa sellaisena kuin on - porukka, jossa on kiva olla ja pystyy olemaan oma itsensä pelkäämättä mitä muut ajattelevat - tasa-arvosuus Paine muilta pelaajilta.
Tuntisisältö (30 kpl, 24%)	<ul style="list-style-type: none"> - tekeminen/toiminta/aihe tunneilla (8) - tekeminen/toiminta/aihe tunneilla (8) - monipuolisuus (3) - tehdään ja liikutaan tunneilla (2) - lajin raskaus

	<ul style="list-style-type: none"> - tunneilla tehdään kunnolla liikuntaa - pelataanko vaan jotain tylsää leikkiä vai jotain oikeasti urheilua - lajit (2) - lajit (4)
Valinnanvapaus (5 kpl, 4%)	<ul style="list-style-type: none"> - mielestäni pitäisi saada itse päättää mitä tekisi liikunnantunneilla, kunhan se olisi liikunnallista - on kivaa, jos saa itse päättää mitä tekee - minun mielestäni pitäisi saada itse päättää mitä haluaa tehdä, kunhan se olisi liikuntaa - se että saako itse valita mitä tekee (se on kivaa) ja esim. kävelylenkit - ryhmän toiveiden huomioonottaminen
Osallistuminen (7 kpl, 5%)	<ul style="list-style-type: none"> - pystyy pelaamaan kunnolla - syötetäänkö peleissä sulle - oppilaiden aktiivisuus (2) - vaikka peli ei menisi kuin maailman mestaruus ja että pelataan reilua peliä - oma osaaminen - pelaaminen oman tasoisten kanssa
Opettaja (20 kpl, 16%)	<ul style="list-style-type: none"> - hyvä opettaja (2) - hyvä/kiva opettaja (11) - opettaja kannustaa ja tsemppaa - opettajan tavat ja luonne - opettaja, joka kuuntelee, mitä oppilaat haluavat - opettajan tapa opettaa - opettajan asenne oppilaita ja tunteja kohtaan - opettajan panostus liikuntamuotojen erilaisuuteen ja sopivuuteen eri oppilaille - arviointi
Muut (2 kpl, 1%)	<ul style="list-style-type: none"> - liikuntatunnit loppuvat aikaisemmin - liikuntapaikka

Liikunnan arvosana

Arvosana	Tytöt (lkm)	Tytöt %-osuus	Pojat (lkm)	Pojat %-osuus	Kaikki (lkm)	Kaikki %-osuus
10	6	6,5	2	2,2	8	9
9	26	28,0	13	14,0	39	42
8	19	20,4	10	10,8	29	31
7	13	14,0	3	3,2	16	17
6	0	0	1	1,1	1	1
5	0	0	0	0	0	0
4	0	0	0	0	0	0

Ei arvosanaa	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	64	100	29	100	93	100

Liikunnan arvosana ja mielipide ryhmäjaottelusta

	10	%-osuus arvosanoista 10	9	%-osuus arvosanoista 9	8	%-osuus arvosanoista 8	7	%-osuus arvosanoista 7	6	%-osuus arvosanoista 6
Erillisryhmä	3	38	23	59	20	69	5	31	1	100
Sekaryhmä	2	25	3	8	1	3	1	6	0	0
Taitoryhmä*	3	38	10	25	4	14	7	44	0	0
Ei merkitystä	0	0	3	8	4	14	3	19	0	0
Arvosanat yhteensä	8	100	39	100	29	100	16	100	1	100

*Taitoryhmä: taitojen mukaan jaoteltu ryhmä

Valinnaisliikunnan ryhmiin osallistuminen (%-osuudet valinnaiseen liikuntaan osallistuneista)

	Tytöt	Tytöt, %-osuus kaikista	Pojat	Pojat, %-osuus kaikista	Kaikki	Kaikki, %-osuus
Tyttöjen ryhmä	10	41,7	0	0	10	42
Poikien ryhmä	0	0	4	16,7	4	17
Sekaryhmä	4	16,7	6	25	10	42
Yhteensä	14	58	10	42	24	100

Perus- ja valinnaisliikuntaan osallistuneiden mielipiteet ryhmäjaottelusta

	Vain perusliikunta	Vain perusliikunta, %-osuus	Perus- ja valinnaisliikunta	Perus- ja valinnaisliikunta, %-osuus
Erillisryhmä	39	56	13	54
Sekaryhmä	4	6	3	13
Taitoryhmä*	17	25	7	29
Ei merkitystä, onko erillis- vai sekaryhmä	9	13	1	4
Yhteensä	69	100	24	100

*Taitoryhmä: taitojen mukaan jaoteltu ryhmä

Liite 5. Oppilaiden haastattelut

RYHMÄHAASTATTELUT, YHTEENSÄ 7 HAASTATTELUA

PVM: 10.3.2020 (2 haastattelua) ja 12.3.2020 (5 haastattelua)

Osallistajat:

Yhteensä <u>22</u> oppilasta	tyttöjä: <u>13</u>	poikia: <u>9</u>	
Perusliikunta: <u>22</u>	tyttöryhmä: <u>13</u>	poikaryhmä: <u>9</u>	
Valinnaisliikunta <u>7</u>	tyttöryhmä: <u>2</u>	poikaryhmä: <u>2</u>	sekaryhmä: <u>3</u>

RYHMÄHAASTATELU

PVM: 10.3.2020

Ryhmä 1, osallistajat:

Yhteensä <u>3</u> oppilasta	tyttöjä: <u>3</u>	poikia: -	
Perusliikunta <u>3</u> opp.	tyttöryhmä: <u>3</u>	poikaryhmä: -	
Valinnaisliikunta: <u>1</u> opp.	tyttöryhmä: <u>1</u>	poikaryhmä: -	sekaryhmä: -

Pääkysymys 1: Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Sekaryhmä, 7. ja 8.luokkalaiset sekaisin." (2 oppilasta toivo näin)

"Kun oppilaat olisivat 7. ja 8.luokita, niin tutustuisi eri ikäisiin, ei vain oman ikäisiin oppilaisiin."

"Eri luokilta oppilaita, eri tasoisia, ei hyvät ja huonot jakoa."

"Sama luokka-aste." (1 oppilas)

"Ei taitojen mukaan, se olisi epäreilua luokittelua."

"Uinti ei haittaisi, vaikka ryhmissä olisi tyttöjä ja poikia. Poikiin on totuttu alakoulun liikuntatunneilla."

"Sekaryhmissä olisi monipuolisemmat tunnit."

"Noin 20 oppilasta ryhmässä."

"Parillinen määrä oppilaita. Kun tehdään pareittain, niin ei aina tulisi kolmikkoa tai yksi jää ilman paria."

"Mitä isompi ryhmä, sitä paremmin saisi joukkueita."

"Opettaja päättäisi parit ja ryhmät. Ettei tietyt jää aina ulkopuolelle."

"Kaksi opettajaa, mies ja nainen. Tutustuisi toisen opettajan tyyliin ja tunteihin. Toisi vaihtelua. Voisi olla isompi ryhmä."

Pääkysymys 2: Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Ryhmässä vain tyttöjä."

"Jotkut ei haluaisi tehdä, kun tehdään parin kanssa. Joku pari ei kelpaisi. Ilmeilyä, naamasta näkisi, jos ei kelpaisi pariksi."

"Jotkut olisi aina saman parin kanssa."

"Oppilaat olisi jaettu taitojen mukaan."

"Alle 10 oppilasta tai yli 20 oppilasta."

"Ei otettaisi mukaan, oltaisiin ilkeitä."

"Tehtäisiin lihaskuntoa."

RYHMÄHAASTATELU

PVM:10.3

Ryhmä 2, osallistajat:

Yhteensä <u>4</u> oppilasta	tyttöjä: -	poikia: <u>4</u>	
Perusliikunta <u>4</u> opp.	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: <u>4</u>	
Valinnaisliikunta <u>3</u> opp.	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: <u>2</u>	sekaryhmä: <u>1</u>

Pääkysymys 1: Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Olisi pelkkiä kavereita, eri luokilta, sama luokka-aste."

"Pojat ja tytöt erikseen."

"Eritasoiset sekaisin." (2 oppilasta toivoi näin)

"Taitotason mukaan." (2 oppilasta)

"Paikalla ei ole väliä, kunhan on kavereita."

"Vähintään 10 oppilasta, enintään 14. saisi 7 hengen joukkueet. Tai 16 oppilasta, kun aina joku on pois."

"Sen verran, että pystyy pelaamaan."

"Opettaja valvoo, saa itse päättää, mitä tehdään."

"Ei väliä, kuka opettaja valvoisi, ei väliä, onko mies- vai naisope."

"Hyvää läppää."

"Kilpailua, kisailuhenkeä."

"Höntsäilyä."

Pääkysymys 2: Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Ei ole kavereita."

"7. ja 9.luokkalaiset samassa ryhmässä."

"Sellaisia oppilaita, joita liikunta ei kiinnosta."

"Pahempi olisi kaikki pojat sekaisin (eri luokka-asteilta) kuin sekaryhmä (samalta luokka-asteelta)."

"Ei opettajaa."

"Vaan juostaisiin."

"Tanssia."

RYHMÄHAASTATTELU

PVM: 12.3.2020

Ryhmä 3, osallistujat:

Yhteensä 3

tyttöjä: 3

poikia: -

Perusliikunta: 3

tyttöryhmä: 3

poikaryhmä: -

Valinnaisliikunta -

tyttöryhmä: -

poikaryhmä: -

sekaryhmä: -

Pääkysymys 1: Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Olisi vain tyttöjä."

"Samalta luokka-asteelta, mutta eri luokilta."

"Ryhmä olisi sama koko yläkoulun. Tulisi eri vahvuudet esiin."

"Olisi opettaja. Nainen."

"Saisi itse päättää, mitä tehdään."

"Olisi kannustava."

"Saisi itse päättää parin tai ryhmän (harjoituksissa), mutta välillä arvottaisiin (pari/ryhmä)."

"Olisi iso sali ja kuntosali."

"Keilahallilla joskus. Ja sulkis- ja tenniskentillä."

"Jos olisi hyvä ryhmä, niin kaksi kahden tunnin liikuntatuntia (4h/vko)."

"Oppilaita reilu 20, ei 15:stä vähempää."

Pääkysymys 2: Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Ei olisi kavereita."

"Inhottava opettaja."

"Ryhmässä olisi eri-ikäisiä ja poikia."

"Toiset puhuisi pahaa toisista."

"Jos tekisi väärin, niin toiset puhuisivat pahaa."

"Ei saisi päättää mitään, mitä tehdään."

"Oltaisiin ulkona kuralillussa."

"Vaan räähkitreenejä."

"Jos olisi inhokiryhmä niin liikuntaa enintään tunti viikossa."

"Ryhmä olisi ihan pieni. Tai yli 40 oppilasta."

"Ei tunne ketään."

"Yksin tyttönä muutaman pojan kanssa."

RYHMÄHAASTATTELU

PVM: 12.3.2020

Ryhmä 4, osallistujat:

Yhteensä 3

tyttöjä: 3

poikia: -

Perusliikunta: 3

tyttöryhmä: 3

poikaryhmä: -

Valinnaisliikunta -

tyttöryhmä: -

poikaryhmä: -

sekaryhmä: -

Pääkysymys 1: Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Positiivinen ilmapiiri."

"Ei syytetä, jos ei osaa tai onnistu."

"Ei olisi kusipäitä."

"Vain peliä ja hauskanpitoa."

"Samanlaisia ajatuksiltaan. Kilpailuhenkiset keskenään ja ei-kilpailuhenkiset keskenään."
 "Ei ole väliä miltä luokka-asteilta oppilaat olisivat, kunha tulevat toimeen keskenään."
 "Oppilaita eri luokilta ja luokka-asteilta, niin tutustuu eri ihmisiin."
 "Ei olisi väliä, onko poikia vai tyttöjä, kunhan olisi jaettu ajatusmaailman mukaan (kilpailuhenkiset/ei-kilpailuhenkiset)."
 "Normaali luokkakoko. Noin 15-20 oppilasta ryhmässä."
 "Täytyy olla opettaja."
 "Opettaja suunnittelee ja ohjeistaa, mitä tehdään."
 "Opettaja käy katsomassa."
 "Opettaja on mukava, ei ole väliä, onko mies vai nainen."
 "Yksi opettaja."
 "Maksimissaan liikuntaa 4 tuntia viikossa."
 "Ei ole väliä, missä tunnit ovat. Tunneista saa missä tahansa inhottavia tai hyviä."

Pääkysymys 2: Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"On suorituspaineita."
 "Kaikki kilpailuhenkisiä."
 "Muuta olisivat urheilullisia ja urheilleet pienestä asti."
 "Muut nauraa, jos mokaa."
 "Ollaan töykeitä toisille."
 "Ryhmässä alle 15 oppilasta."
 "Liian paljon oppilaita. 25-30."
 "Alle 10 oppilasta."
 "Opettaja on töykeä ja opettajalla olisi suosikkeja."
 "Opettaja ei välittäisi, jos sattuu, vaan käskee jatkaa."
 "Opettaja suosii liikunnan harrastajia (vapaa-ajalla ohjatusti harrastavia). Vaikka he eivät tekisi tunneilla (vapaa-ajalla harrastavat), niin saavat hyviä arvosanoja."
 "Yrittäminen ei vaikuta arvosteluun. Silti huono arvosana, jos et harrasta liikuntaa vapaa-ajalla."
 "Epäreilu arvostelu."
 "Opettaja ei motivoisi oppilaita."
 "Tunnit aina ulkona."
 "Liian pieni ryhmä."
 "Jos olisi huono ryhmä, niin ei ollenkaan liikuntatunteja. Tai sitten ei mentäisi tunneille."

RYHMÄHAASTATELU

PVM: 12.3.2020

Ryhmä 5, osallistujat:

Yhteensä <u>3</u>	tyttöjä: <u>3</u>	poikia: -
Perusliikunta: <u>3</u>	tyttöryhmä: <u>3</u>	poikaryhmä: -
Valinnaisliikunta <u>1</u>	tyttöryhmä: <u>1</u>	poikaryhmä: - sekaryhmä: -

Pääkysymys 1: Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Noin 15 oppilasta."
 "Oppilaat eri luokilta, mutta samalta luokka-asteelta."
 "Vain tyttöjä."
 "Saisi toivoo muutaman kaverin, kenen kanssa haluaisi samaan ryhmään."
 "Ryhmässä kavereita."
 "Ei olisi jaettu taitojen mukaan."
 "Yksi opettaja, mutta ei ole väliä, onko mies- vai naisope."
 "Saisi itse vaikuttaa siihen, mitä tehdään."
 "Tunnit olisi ulkona ja sisällä ja välillä jossain muulla (kuin koululla)."
 "Voisi tehdä kaikkea eikä tarvitsisi ajatella, mitä muut ajattelevat."
 "Olisi sekä kilpailua että vaan pelailua."
 "Pari ja ryhmät (joukkueet) muodostettaisiin, miten vain."

Pääkysymys 2: Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Tosi iso ryhmä."
 "Tyttöjä ja poikia."
 "Yli 30 oppilasta."

<p>"Vähemmän kuin 5 oppilasta. Tai alle 10." "Ei olisi opettajaa." "Kaikkia ei arvostettaisi." "Hyvät olisi lokeroitu paremmiksi." "Päätettäisiin parit. Siten, että tyttö-poikaparit." "Oltaisiin vaan jossain metsässä." "Vaun räökkäyskuntopiiriä."</p>											
<p>RYHMÄHAASTATTELU PVM: 12.3.2020</p>											
<p>Ryhmä 6, osallistujat:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 33%;">Yhteensä <u>3</u></td> <td style="width: 33%;">tyttöjä: <u>1</u></td> <td style="width: 33%;">poikia: <u>2</u></td> </tr> <tr> <td>Perusliikunta:</td> <td>tyttöryhmä: 1 (tyttö)</td> <td>poikaryhmä: 2 (pojat)</td> </tr> <tr> <td>Valinnaisliikunta <u>2 (1 tyttö ja 1poika)</u></td> <td>tyttöryhmä: -</td> <td>poikaryhmä: - sekaryhmä: <u>2</u></td> </tr> </table>			Yhteensä <u>3</u>	tyttöjä: <u>1</u>	poikia: <u>2</u>	Perusliikunta:	tyttöryhmä: 1 (tyttö)	poikaryhmä: 2 (pojat)	Valinnaisliikunta <u>2 (1 tyttö ja 1poika)</u>	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: - sekaryhmä: <u>2</u>
Yhteensä <u>3</u>	tyttöjä: <u>1</u>	poikia: <u>2</u>									
Perusliikunta:	tyttöryhmä: 1 (tyttö)	poikaryhmä: 2 (pojat)									
Valinnaisliikunta <u>2 (1 tyttö ja 1poika)</u>	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: - sekaryhmä: <u>2</u>									
<p>Pääkysymys 1: Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?</p> <p>"Pojat ja tytöt erikseen." (2 poikaa) "Voisi olla pojat ja tytöt sekaisin." (1 tyttö) "Taitojen mukaan." "Samalta luokka-asteelta, mutta eri luokilta." "Noin 20 oppilasta." "Opettaja valvoo." "Saa itse päättää, mitä tehdään." "Saa itse vaikuttaa, mitä tehdään." "Kaksi opettajaa, mies- tai naisopeja." "Tunnit olisivat ulkona ja sisällä, riippuu säästä." "Iso tila." "Liikuntahalli, jossa voi tehdä erilaisia juttuja." "Positiivinen ja kannustava fiilis." "Ketään ei haukuta." "Ei olisi hiljaisia hissukoita." "Kukaan ei vain seisoi. Kaikki osallistuisivat." "Liikuntaa joka päivä 2 tuntia." "Kaikki tunnit liikuntaa."</p>											
<p>Pääkysymys 2: Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?</p> <p>"Oppilaita 40-50." "Alle 5 oppilasta." "Oppilaita muilta luokka-asteilta." "Ei kavereita." "Pelkkien tyttöjen ryhmä, jossa kukaan ei tekisi mitään." "Ei olisi opettajaa." "Jos olisi opettaja, niin ope määräisi kaikesta ja huutaisi kaikista pienistä rikkeistä." "Negatiivista fiilistä, kukaan ei pitäisi yhtä." "Jos vaikka pelattaisiin ja saisi itse päättää joukkueet, niin parhaat menisi aina samaan."</p>											
<p>RYHMÄHAASTATTELU PVM: 12.3.2020</p>											
<p>Ryhmä 7, osallistujat:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 33%;">Yhteensä <u>3</u></td> <td style="width: 33%;">tyttöjä: -</td> <td style="width: 33%;">poikia: <u>3</u></td> </tr> <tr> <td>Perusliikunta <u>3</u></td> <td>tyttöryhmä: -</td> <td>poikaryhmä: <u>3</u></td> </tr> <tr> <td>Valinnaisliikunta -</td> <td>tyttöryhmä: -</td> <td>poikaryhmä: - sekaryhmä: -</td> </tr> </table>			Yhteensä <u>3</u>	tyttöjä: -	poikia: <u>3</u>	Perusliikunta <u>3</u>	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: <u>3</u>	Valinnaisliikunta -	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: - sekaryhmä: -
Yhteensä <u>3</u>	tyttöjä: -	poikia: <u>3</u>									
Perusliikunta <u>3</u>	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: <u>3</u>									
Valinnaisliikunta -	tyttöryhmä: -	poikaryhmä: - sekaryhmä: -									
<p>Pääkysymys 1: Millainen olisi unelmien liikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?</p> <p>"Oppilaat olisi jaettu taitojen mukaan." "Ei ole väliä, onko tyttöjä vai poikia." "Oppilaat samalta luokka-asteelta." "Sen verran oppilaita, että pystyy pelaamaan. Noin 12. Tulee tasajoukkueet." "Yksi opettaja, mies- tai naisope."</p>											

"Saisi itse päättää, mitä tehdään."
 "Opettaja ohjaa, vahtii ja opettaa."
 "Oltaisiin kannustavia."
 "Joukkueiden jaossa ei laitettaisi kaikkia parhaita samaan joukkueeseen."

Pääkysymys 2: Millainen olisi painajaisliikuntaryhmä koulun liikuntatunnilla?

"Liikaa oppilaita."
 "Jos liikaan oppilaita, niin ei pysty tekemään."
 "Esimerkiksi alakoulussa oli noin 40 oppilasta. Oli liikaa."
 "Vähintään 5 oppilasta."
 "Oppilaat olisi eri luokilta, esimerkiksi 7. ja 9.luokilta."
 "Taitotasot olisi sekaisin. Eritaitoisia oppilaita sekaisin."
 "Ei vapaata toimintaa, opettaja määräisi kaiken."
 "Tunnit olisi sekavia ja liian kilpailuhenkisiä. Ei tietäisi, mitä tehdään."
 "Toiset tönisi ja mollaisi ja olisi liian kilpailuhenkisiä."

Unelma- ja painajaisryhmä, vastausten koonti

Unelmaryhmä	
Teema	Kommentit
Ryhmä	"Ryhmä olisi sama koko yläkoulun. Tulisi eri vahvuudet esiin." "Vain peliä ja hauskanpitoa." "Samanlaisia ajatuksiltaan. Kilpailuhenkiset keskenään ja ei-kilpailuhenkiset keskenään." "Oppilaat eri luokilta, mutta samalta luokka-asteelta." "Saisi toivoa muutaman kaverin, kenen kanssa haluaisi samaan ryhmään." "Ryhmässä kavereita."
Luokka-aste	"Kun oppilaat olisivat 7. ja 8.luokilta, niin tutustuisi eri ikäisiin, ei vain oman ikäisiin oppilaisiin." "Sama luokka-aste." (1 oppilas) "Olisi pelkkiä kavereita, eri luokilta, sama luokka-aste." "Samalta luokka-asteelta, mutta eri luokilta." "Ei ole väliä miltä luokka-asteelta oppilaat olisivat, kunhan tulevat toimeen keskenään." "Oppilaita eri luokilta ja luokka-asteilta, niin tutustuu eri ihmisiin." "Samalta luokka-asteelta, mutta eri luokilta." "Oppilaat samalta luokka-asteelta."
Erillisryhmä	"Pojat ja tytöt erikseen." "Olisi vain tyttöjä." "Vain tyttöjä." "Pojat ja tytöt erikseen." (2 poikaa)
Sekaryhmä	"Uinti ei häittäisi, vaikka ryhmässä olisi tyttöjä ja poikia. Poikiin on totuttu alakoulun liikuntatunneilla." "Sekaryhmässä olisi monipuolisemmat tunnit." "Sekaryhmä, 7. ja 8.luokkalaiset sekaisin." (2 oppilasta toivo näin) "Ei olisi väliä, onko poikia vai tyttöjä, kunhan olisi jaettu ajatusmaailman mukaan (kilpailuhenkiset/ei-kilpailuhenkiset)." "Voisi olla pojat ja tytöt sekaisin." (1 tyttö) "Ei ole väliä, onko tyttöjä vai poikia."
Taitoryhmä	"Eri luokilta oppilaita, eri tasoisia, ei hyvät ja huonot jakoa." "Ei taitojen mukaan, se olisi epäreilua luokittelua." "Eritasoiset sekaisin." (2 oppilasta toivoi näin) "Taitotason mukaan." (2 oppilasta) "Ei olisi jaettu taitojen mukaan." "Taitojen mukaan." "Oppilaat olisi jaettu taitojen mukaan."
Koko	"Noin 20 oppilasta ryhmässä." "Mitä isompi ryhmä, sitä paremmin saisi joukkueita."

	<p>"Parillinen määrä oppilaita. Kun tehdään pareittain, niin ei aina tulisi kolmikkoa tai yksi jää ilman paria."</p> <p>"Vähintään 10 oppilasta, enintään 14. saisi 7 hengen joukkueet. Tai 16 oppilasta, kun aina joku on pois."</p> <p>"Sen verran, että pystyy pelaamaan."</p> <p>"Oppilaita reilu 20, ei 15:stä vähempää."</p> <p>"Normaali luokkakoko. Noin 15-20 oppilasta ryhmässä."</p> <p>"Noin 15 oppilasta."</p> <p>"Noin 20 oppilasta."</p> <p>"Sen verran oppilaita, että pystyy pelaamaan. Noin 12. Tulee tasajoukkueet."</p>
Opettaja	<p>"Kaksi opettajaa, mies ja nainen. Tutustuisi toisen opettajan tyyliin ja tunteihin. Toisi vaihtelua. Voisi olla isompi ryhmä."</p> <p>"Opettaja päättäisi parit ja ryhmät. Ettei tietyt jää aina ulkopuolelle."</p> <p>"Opettaja valvoo, saa itse päättää, mitä tehdään."</p> <p>"Ei väliä, kuka opettaja valvoisi, ei väliä, onko mies- vai naisope."</p> <p>"Olisi opettaja. Nainen."</p> <p>"Täytyy olla opettaja."</p> <p>"Opettaja suunnittelee ja ohjeistaa, mitä tehdään."</p> <p>"Opettaja käy katsomassa."</p> <p>"Opettaja on mukava, ei ole väliä, onko mies vai nainen."</p> <p>"Yksi opettaja."</p> <p>"Yksi opettaja, mutta ei ole väliä, onko mies- vai naisope."</p> <p>"Opettaja valvoo."</p> <p>"Kaksi opettajaa, mies- tai naisopeja."</p> <p>"Yksi opettaja, mies- tai naisope."</p> <p>"Opettaja ohjaa, vahtii ja opettaa."</p>
Toiminta	<p>"Saisi itse päättää, mitä tehdään."</p> <p>"Saisi itse päättää parin tai ryhmän (harjoituksissa), mutta välillä arvottaisiin (pari/ryhmä)."</p> <p>"Saisi itse vaikuttaa siihen, mitä tehdään."</p> <p>"Olisi sekä kilpailua että vaan pelailua."</p> <p>"Pari ja ryhmät (joukkueet) muodostettaisiin, miten vain."</p> <p>"Saa itse päättää, mitä tehdään."</p> <p>"Saa itse vaikuttaa, mitä tehdään."</p> <p>"Saisi itse päättää, mitä tehdään."</p> <p>"Joukkueiden jaossa ei laitettaisiin kaikkia parhaita samaan joukkueeseen."</p>
Ilmapiiri	<p>"Hyvää läppää."</p> <p>"Kilpailua, kisailuhenkeä."</p> <p>"Höntsäilyä."</p> <p>"Olisi kannustava."</p> <p>"Positiivinen ilmapiiri."</p> <p>"Ei syytetä, jos ei osaa tai onnistu."</p> <p>"Ei olisi kusipäitä."</p> <p>"Voisi tehdä kaikkea eikä tarvitsisi ajatella, mitä muut ajattelevat."</p> <p>"Positiivinen ja kannustava fiilis."</p> <p>"Ketään ei haukuta."</p> <p>"Ei olisi hiljaisia hissukoita."</p> <p>"Kukaan ei vain seisoi. Kaikki osallistuisivat."</p> <p>"Oltaisiin kannustavia."</p>
Paikka	<p>"Paikalla ei ole väliä, kunhan on kavereita."</p> <p>"Olisi iso sali ja kuntosali."</p> <p>"Keilahallilla joskus. Ja sulkis- ja tenniskentillä."</p> <p>"Ei ole väliä, missä tunnit ovat. Tunneista saa missä tahansa inhottavia tai hyviä."</p> <p>"Tunnit olisi ulkona ja sisällä ja välillä jossain muulla (kuin koululla)."</p> <p>"Tunnit olisivat ulkona ja sisällä, riippuu säästä."</p> <p>"Iso tila."</p> <p>"Liikuntahalli, jossa voi tehdä erilaisia juttuja."</p>
Muu	<p>"Jos olisi hyvä ryhmä, niin kaksi kahden tunnin liikuntatuntia (4h/vko)."</p>

	<p>"Maksimissaan liikuntaa 4 tuntia viikossa."</p> <p>"Liikuntaa joka päivä 2 tuntia."</p> <p>"Kaikki tunnit liikuntaa."</p>
--	--

Painajaisryhmä	
Teema	Kommentit
Ryhmä	<p>"Ei ole kavereita."</p> <p>"Sellaisia oppilaita, joita liikunta ei kiinnosta."</p> <p>"Ei olisi kavereita."</p> <p>"Ei tunne ketään."</p> <p>"Kaikki kilpailuhenkisiä."</p> <p>"Muuta olisivat urheilullisia ja urheilleet pienestä asti."</p> <p>"Jos olisi huono ryhmä, niin ei ollenkaan liikuntatunteja. Tai sitten ei mentäisi tunneille."</p> <p>"Ei kavereita."</p>
Luokka-aste	<p>"7. ja 9.luokkalaiset samassa ryhmässä."</p> <p>"Ryhmässä olisi eri-ikäisiä ja poikia."</p> <p>"Oppilaita muilta luokka-asteilta."</p> <p>"Oppilaat olisi eri luokilta, esimerkiksi 7. ja 9.luokilta."</p>
Erillisryhmä	<p>"Ryhmässä vain tyttöjä."</p> <p>"Pelkkien tyttöjen ryhmä, jossa kukaan ei tekisi mitään."</p>
Sekaryhmä	<p>"Pahempi olisi kaikki pojat sekaisin (eri luokka-asteilta) kuin sekaryhmä (samalta luokka-asteelta)."</p> <p>"Yksin tyttönä muutaman pojan kanssa."</p>
Taitoryhmä	<p>"Oppilaat olisi jaettu taitojen mukaan."</p> <p>"Taitotasot olisi sekaisin. Eritaitoisia oppilaita sekaisin."</p>
Koko	<p>"Alle 10 oppilasta tai yli 20 oppilasta."</p> <p>"Ryhmä olisi ihan pieni. Tai yli 40 oppilasta."</p> <p>"Ryhmässä alle 15 oppilasta."</p> <p>"Liian paljon oppilaita. 25-30."</p> <p>"Alle 10 oppilasta."</p> <p>"Liian pieni ryhmä."</p> <p>"Tosi iso ryhmä."</p> <p>"Tyttöjä ja poikia."</p> <p>"Yli 30 oppilasta."</p> <p>"Vähemmän kuin 5 oppilasta. Tai alle 10."</p> <p>"Oppilaita 40-50."</p> <p>"Alle 5 oppilasta."</p> <p>"Liikaa oppilaita."</p> <p>"Jos liikaa oppilaita, niin ei pysty tekemään."</p> <p>"Esimerkiksi alakoulussa oli noin 40 oppilasta. Oli liikaa."</p> <p>"Vähintään 5 oppilasta."</p>
Opettaja	<p>"Ei opettajaa."</p> <p>"Inhottava opettaja."</p> <p>"Opettaja on työkeä ja opettajalla olisi suosikkeja."</p> <p>"Opettaja ei välittäisi, jos sattuu, vaan käskee jatkaa."</p> <p>"Opettaja suosii liikunnan harrastajia (vapaa-ajalla ohjatusti harrastavia). Vaikka he eivät tekisi tunteilla (vapaa-ajalla harrastavat), niin saavat hyviä arvosanoja."</p> <p>"Yrittäminen ei vaikuta arvosteluun. Silti huono arvosana, jos et harrasta liikuntaa vapaa-ajalla."</p> <p>"Epäreilu arvostelu."</p> <p>"Opettaja ei motivoisi oppilaita."</p> <p>"Ei olisi opettajaa."</p> <p>"Ei olisi opettajaa."</p> <p>"Jos olisi opettaja, niin ope määräisi kaikesta ja huutaisi kaikista pienistä rikkeistä."</p> <p>"Ei vapaata toimintaa, opettaja määräisi kaiken."</p>
Toiminta	<p>"Tehtäisiin lihaskuntoa."</p>

	<p>"Vaun juostaisiin."</p> <p>"Tanssia."</p> <p>"Ei saisi päättää mitään, mitä tehdään."</p> <p>"Vaun räähkitreenejä."</p> <p>"Vaun räähkäskuntopiiriä."</p> <p>"Päätettäisiin parit. Siten, että tyttö-poikaparit."</p> <p>"Jos vaikka pelattaisiin ja saisi itse päättää joukkueet, niin parhaat menisi aina samaan."</p> <p>"Tunnit olisi sekavia ja liian kilpailuhenkisiä. Ei tietäisi, mitä tehdään."</p>
Ilmapiiri	<p>"Jotkut ei haluaisi tehdä, kun tehdään parin kanssa. Joku pari ei kelpaisi. Ilmeilyä, naamasta näkisi, jos ei kelpaisi pariksi."</p> <p>"Jotkut olisi aina saman parin kanssa."</p> <p>"Ei otettaisi mukaan, oltaisiin ilkeitä."</p> <p>"Toiset puhuisi paha toisista."</p> <p>"Jos tekisi väärin, niin toiset puhuisivat paha."</p> <p>"On suorituspainetta."</p> <p>"Muut nauraa, jos mokaa."</p> <p>"Ollaan töykeitä toisille."</p> <p>"Kaikkia ei arvostettaisi."</p> <p>"Hyvät olisi lokeroitu paremmiksi."</p> <p>"Negatiivista fiilistä, kukaan ei pitäisi yhtä."</p> <p>"Toiset tönisi ja mollaisi ja olisi liian kilpailuhenkisiä."</p>
Paikka	<p>"Oltaisiin ulkona kuralillussa."</p> <p>"Tunnit aina ulkona."</p> <p>"Oltaisiin vaan jossain metsässä."</p>
Muu	<p>"Jos olisi inhokkir ryhmä niin liikuntaa enintään tunti viikossa."</p>

Liite 6. Liikunnanopettajien kyselyn tulokset

Prosenttiosuudet pyöristetty joko yhden desimaalin tai kokonaisten prosenttien tarkkuudella ja kaikkien muuttujien yhteenlaskettu osuus on pyöristetty sataan prosenttiin.

Vastausten määrä

Kyselyn saaneet opettajat	Vastanneet naisopettajat	Naisopettajat, vastaus-%	Vastanneet miesopettajat	Miesopettajat, vastaus-%	Yhteensä	Vastaus-%
117	5	36%	9	64%	14	12%

Työkokemus ja opetusryhmät

	Naisopettajat	Miesopettajat	Kaikki	Kaikki, %-osuus
0-1v.	0	0	0	0
1-5v.	0	1	1	7
5-10v.	1	0	1	7
10-20v.	1	4	5	36
yli 20v.	3	4	7	50
Yhteensä	5	9	14	100
Kokemus eri liikuntaryhmien opettamisesta				
Tyttöryhmä	0	0	0	0
Poikaryhmä	0	0	0	0
Sekaryhmä	0	0	0	0
Erillisryhmä ja sekaryhmä	5	9	14	100
Yhteensä	5	9	14	100
Opetusryhmät tällä hetkellä				
Tyttöjen ryhmä	3	0	3	21
Poikaryhmä	0	3	3	21
Sekaryhmä	1	0	1	7
Tyttöryhmä ja sekaryhmä	1	0	1	7
Poikaryhmä ja sekaryhmä	0	5	5	36
Tyttöryhmä, poikaryhmä ja sekaryhmä	0	1	1	7
Yhteensä	5	9	14	100

*Taitoryhmä: taitojen mukaan jaoteltu ryhmä

Vastaukset kysymyksiin ”Millaisissa ryhmissä perusliikunta tulisi järjestää? ja ”Millaisissa ryhmissä valinnaisliikunta tulisi järjestää?”

	Perusliikunta kannatus-lkm	Perusliikunta %-osuus	Valinnaisliikunta kannatus-lkm	Valinnaisliikunta %-osuus
Erillisryhmä	11	79	2	14
Sekaryhmä	1	7	5	36
Sekä erillis- että sekaryhmä	1	7	6	43
Sekä taito*- että erillisryhmä	1	7	0	0
Kurssivalintojen mukaisesti	0	0	1	7
Yhteensä	14	100	14	100

*Taitoryhmä: taitojen mukaan jaoteltu ryhmä

Perustelut erillisryhmien kannattamiselle

	Valintojen lkm	Valintojen %-osuus
Tyttöjen ja poikien tunneilla painotetaan eri liikuntasisältöjä.	6	15
Oppilaat osallistuvat aktiivisemmin erillisryhmissä.	6	15
Tytöillä ja pojilla on erilaiset toimintatavat ja säännöt.	5	12
Kohtelu ei ole tasa-arvoista sekaryhmässä, sukupuoli vaikuttaa kohteluun.	2	5
Tyttöjen pitää varoa poikia sekaryhmissä.	3	7
Poikien pitää varoa tyttöjä sekaryhmissä.	5	12
Sekajoukkueissa oppilaat eivät voi pelata kunnolla.	4	10
Erillisryhmässä on parempi ilmapiiri kuin sekaryhmässä.	2	5
Oppilaiden täytyy pelätä epäonnistumista vähemmän kuin sekaryhmässä.	7	17
Oppilaiden täytyy pelätä naurunalaiseksi joutumista vähemmän kuin sekaryhmässä.	0	0
Opettajan tulee olla samaa sukupuolta ryhmän oppilaiden kanssa.	1	2
Naisopettajana en halua opettaa poikaryhmiä.	0	0
Miesopettajana en halua opettaa tyttöryhmiä.	0	0
Yhteensä	41	100

Erillisryhmien hyvät ja huonot puolet, kommentit

Kommentit yhteensä: 52, osuus 100%

Erillisryhmän hyvät puolet	
Teema	Kommentti
Ilmapiiri ja asenteet (10 kommenttia, osuus 22%)	- ilmapiiri on vapautuneempi - yhtenäisyys - muut tunnit kuulemma levottomia, tytöt tyytyväisiä, kun ei ole poikia - keskustelut, kuuntelen ja juttelen paljon tyttöjen kanssa heitä mietityttävistä asioista liikunnan lomassa; koen tuon erittäin tärkeäksi

	<ul style="list-style-type: none"> - vähemmän itsetunto-ongelmia - toisten on helpompi liikkua vain oman sukupuolen mukaan jaetuissa ryhmissä - joillekin oppilaille tuossa iässä on vaikeaa toimia jopa oman sukupuolen kanssa - tyttöjä hävettää, kun pojat kyttää tissejä tms. vaikka aina näin ei edes olisi, ty- töillä vain on sellainen tunne - toiminta on luonnollisempaa - vähentää "esittämistä" ja käytöshäiriöitä
Tuntisisältö (6 kpl, 12%)	<ul style="list-style-type: none"> - oppisisältövalikoimaa voi pitää poika/tyttöpainotteisena - oppilaiden mielenkiinnon kohteet voidaan huomioida paremmin - pojat tykkäävät liikkua enemmän pallojen kanssa - uinti tunnit helpompi vetää poikien kanssa - koskettamista vaativat lajit/harjoitteet ovat mahdollisia - rentoutumista, rauhoittautumista, tanssiliikuntaa, venyttelyä ym. on helposti monen tunnin yhteydessä oppilaiden toiveesta, kun vain opetan tyttöryhmää
Pukuhuonevalvonta (4 kpl, 8%)	<ul style="list-style-type: none"> - opettaja pystyy valvomaan pukuhuone-tilat (jos on samaa sukupuolta), meillä iso ongelma tällä hetkellä, koska nainen opettaa poikaryhmiä - helpompi valvoa pukukoppi käyttäytymistä ja suihkussa käymistä - helpompi valvoa, esim. uinnit ja jotkin liikuntapaikat (pukuhuonejärjestelyt) - pukuhuonetoiminta helpommin seurattavissa, samoin uintikerrat, kun on samaa sukupuolta
Fyysisyys (3 kpl, 7%)	<ul style="list-style-type: none"> - useimmiten poikien pelaaminen on aika rajua (osa tytöistä kyllä pärjää mu- kana), ja tyttöjen pelaaminen siellä joukossa on aika haastavaa - oppilaat ovat fyysisiltä ominaisuuksiltaan homogeenisempia - pojilla on paljon fyysisemmät pelit
Taidot (5 kpl, 11%)	<ul style="list-style-type: none"> - oppilaat saavat enemmän omatasoista liikuntaa, varsinkin pallopeleissä. - taitoerot eivät ole ihan niin suuret ja joissakin lajeissa uskallus osallistua on pa- rempaa esim. uinti, pallopelit - valinnaisessa yleensä kaikki ovat sen verran liikunnallisia, että pärjäävät parem- min sekaryhmissä - pienemmät tasoerot - tasoerot tasoittuvat
Arviointi (1 kpl, 2%)	<ul style="list-style-type: none"> - arviointi on helpommin yhdenmukaisempaa

Erillisryhmän huonot puolet	
Teemat	Kommentit
Ilmapiiri ja asenteet (5 kommenttia, osuus 11%)	<ul style="list-style-type: none"> - lisäävät ennakkoluuloja toista sukupuolta kohtaan - jos ei ole selkeää sukupuoli-identiteettiä voi tällainen ryhmäjako olla oppilaalle ahdistava - pojat eivät saa sosiaalista kasvatusta niin hyvin eivätkä opi niin hyvin toisten huomioimista - ei mistään ryhmästä tule huonoa edustettujen sukupuolten vuoksi - sekaryhmässä tutustutaan erilaisiin toimintatapoihin ja toiseen sukupuoleen lii- kunnassakin
Tuntisisältö (3 kpl, 7%)	<ul style="list-style-type: none"> - kaikissa lajeissa/kaikilla tunteilla toisesta sukupuolesta ei ole haittaa, pelkäs- tään hyötyä myös niille aremmille - perinteiset paritanssit on erilaista toteuttaa ilman toista sukupuolta - tanssit hankalampi järjestää, jos ryhmät eivät ole samaan aikaan
Taidot (3 kpl, 7%)	<ul style="list-style-type: none"> - pelejä harrastavat tytöt eivät toki pysty pelaamaan niin kovaa, kuin osaisivat, mutta kun toimivat apuopeina omassa lajinsa tunteilla, saavat toisaalta irti aivan uutta näkökulmaa lajiinsa; toisaalta joskus reippaat tytötkin kaipaavat kunnan pelaamista. - jossakin lajeissa eri sukupuolta edustavat tukevat toisiaan - joskus voisi olla parempi, jos pystyisi jakamaan ryhmiä taitojen eikä sukupuolen mukaan, yleensäkin joustavat ryhmittelyt olisivat hyvä juttu, mutta ei käytän- nössä lukujärjestyksen ja tilavarausten takia mahdollinen
Ryhmäkoko	<ul style="list-style-type: none"> - suuret ryhmäkoot

(1 kpl, 2%)	
Ei mitään huonoa (5 kpl, 11%)	- ei mitään (5)

Perustelut sekaryhmien kannattamiselle

	Valintojen lkm	Valintojen %-osuus
Tunnit ovat sisällöltään monipuolisempia kuin erillisryhmissä.	1	17
Oppilaat voivat liikkua eri sukupuolta olevien kavereiden kanssa.	5	83
Oppilaat osallistuvat aktiivisemmin sekaryhmässä.	0	0
Kaikilla on samat säännöt sekaryhmässä.	0	0
Kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti, sukupuoli ei vaikuta kohteluun.	0	0
Oppilaat pystyvät pelaamaan paremmin sekajoukkueissa kuin erillisissä tyttöjen ja poikien joukkueissa.	0	0
Tunneilla on parempi ilmapiiri kuin erillisissä tyttöjen ja poikien ryhmissä.	0	0
Oppilaiden täytyy pelätä epäonnistumista vähemmän kuin erillisryhmissä.	0	0
Oppilaiden täytyy pelätä naurunalaiseksi joutumista vähemmän kuin erillisryhmissä.	0	0
Oppilaiden täytyy pelätä epäonnistumista vähemmän kuin sekaryhmässä.	0	0
Opettaja ei määräydy sukupuolen mukaan.	0	0
Naisopettajana en halua opettaa sekaryhmiä.	0	0
Miesopettajana en halua opettaa sekaryhmiä.	0	0
Yhteensä	6	

Sekaryhmän hyvät ja huonot puolet, kommentit

Kommentit yhteensä: 42, osuus 100%

Sekaryhmän hyvät puolet	
Teema	Kommentit
Ilmapiiri ja asenteet (5 kommenttia, osuus 12%)	- voisi vaikuttaa luokkahenkeen positiivisesti - suvaitsevaisuus kasvaa - opitaan toimimaan erilaisten ihmisten kanssa, eikä sukupuolikaan rajoita - sosiaalinen kasvatus, ei niin kilpailullinen ilmapiiri - hyvä on vapaaehtoisuus eli silloin, jos oppilas itse mieluiten opiskelee sekaryhmässä. Esim. itselläni kokemus, että poika anoi vaihtoa tyttöryhmään kavereiden/ harrastuneisuutensa vuoksi, mikä toki onnistui
Tuntisisältö (3 kpl, 7%)	- tanssit sujuvat paremmin - tanssit helpompi järjestää - tunnit ovat hieman erilaisia ja oppilaat pääsevät kokeilemaan ja tutustumaan eri tavalla liikuntaan, saavat erilaisia kokemuksia eri opettajan kanssa jne.
Fyysisyys (1 kpl, 2%)	- pojat ovat yläasteikässä keskimäärin tyttöjä fyysisempiä (nopeampia, vahvempia ym.)
Taidot (1 kpl, 2%)	- taitotasoltaan hyvät tytöt pääsevät peleissä pääsääntöisesti tasoisensa seuraan
Osallistuminen (4 kpl, 10%)	- jotkut hyvät tytöt saavat lisähaastetta - saa osan porukasta liikkumaan aktiivisemmin - oppilaat on helpompi jakaa vauhdikkaisiin ja rauhallisempiin joukkueisiin - jos olisi totuttu sekaryhmiin, voisi työskentely olla aktiivisempaa ja voisi kannustaa ja motivoida joitakin paremmin
Opettaja	- opettajan sukupuoli ei vaikuta

(1 kpl, 2%)	
Ei mitään hyvää (3 kpl, 7%)	- ei mitään (2) - ei mitään, testattu on

Sekaryhmän huonot puolet	
Teema	Kommentit
Ilmapiiri ja asenteet (8 kommenttia, osuus 19%)	- teini-iässä muutenkin haasteellista monelle liikkua toisten nähden, saatikka sitten vastakkaisen sukupuolen kanssa - levotonta eli sama levottomuus tulee liikuntatunnilla, kuin muillakin tunneilla - pukuhuoneongelmat, kun ei ope voi valvoa: kiusaaminen, sotkeminen - jatkuva soidinmeno häiritsee keskittymistä - esittäminen lisääntyy - osa alkaa arastelemaan tai sitten hakemaan huomiota hölmöilemällä - toisinaan tytöt varsinkin ujostelevat ja arastelevat poikien kanssa olemista - ehkä myös osa pojista arastelee tyttöjä - mahdollisesti ujon/aran oppilaan psyykinen kuormittuminen,
Tuntisisältö (4 kpl, 10%)	- mielenkiinnon kohteiden vaikeampi huomioiminen - tanssin voimistelun taitoluistelun rentoutumismenetelmien ym. lajien/harjoitteiden väheminen tyttöjen lajit" voimistelut ja tanssi, taitoluistelu jäisivät varmasti vähemmälle - rentoutus, rauhoittuminen jää vähemmälle - eriyttämistarpeen lisääntyminen.
Fyysisyys (4 kpl, 10%)	- oppilaiden kokoerot voivat kasvaa yläkouluikäisillä suuriksi, jolloin joissakin peleissä voi tulla tarvetta erikseen varoa muita pelaajia - varsinkin "urheilija" pojat käyttävät fyysisyyttään enemmän - fyysiikkaerot ovat pääsääntöisesti niin suuret 7.-9. luokkalaisilla, että heikommat tytöt ja pojat kärsivät eivätkä halua osallistua - pojat eivät voi pelata niin kovaa kuin haluaisivat, taitotaso ja pelien kovuus on niin eri kuin tytöillä.
Taidot (3 kpl, 7%)	- tunneilla pitäisi eriyttää paljon enemmän, taitoerot /fyysiset erot olisi suurempia - tasoerot kasvavat - suuret tasoerot
Osallistuminen (4 kpl, 10%)	- yrittäminen vähenee - oppilaiden alisuorittaminen - ei niin kilpailullinen ilmapiiri, joukkuepallopelien taso laskee, poikien ei saa antaa pelata "täysillä" tyttöjen loukkaantumisvaaran takia - uintikertojen peseytyminen ja muutenkin uinti, uikkareissa oleminen
Opettaja (1 kpl, 2%)	- vastakkaisista sukupuolta olevan opettajan haasteet kohdata oppilaansa esim. uinnista, peseytymistilanteissa, arkaluonteisissa terveysongelmissa, joista kerrottava liikunnanopettajalle

Viihtyvyyteen vaikuttavat tekijät

Kommentit yhteensä: 35, osuus 100%

Ilmapiiri ja asenteet (13 kommenttia, osuus 37%)	- rentous - toimiva vuorovaikutus - toisten kunnioittaminen - lämmin huumori ja hyväntahtoisuus - tekemisen meininki - kaverisuhteet - motivaatioilmasto - ryhmän ja sen johtajatyypin asenne ja motivaatio - turvallinen opiskeluilmapiiri
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - eri henkilöiden välinen vuorovaikutus ja yhteen liittyvyyden tunne ryhmässä/me-hengen tunne - hyvä, rento ja kannustava ilmapiiri, missä jokainen kokee uskaltavansa yrittää - oppilaiden muodostama ilmapiiri - oppilastovereiden asenne tekemiseen ja toisiin
Tuntisi-sältö (9kpl, 27%)	<ul style="list-style-type: none"> - toiminnan mielekkyys - mielekkäät ja sopivat tehtävät - lajivalikoima - sisällöt - motivoivat oppisisällöt - sopivankokoiset yhteiset haasteet/tavoitteet - selkeä yhteinen sovittu toimintamalli - valinnaismahdollisuus - oppilaiden mielenkiinnon kohteiden huomioiminen
Osallistumismahdollisuus (3kpl, 9%)	<ul style="list-style-type: none"> - pääsee tekemään omalla tasollaan - omalla taitotasolla liikkumisen mahdollistaminen - osallistua omien taitojensa mukaan
Opettaja (7kpl, 20%)	<ul style="list-style-type: none"> - opettajan innostuneisuus - hyvin vedetty liikuntatunti - opettaja - opettajan oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus - opettajan asenne ja ote oppilaisiin - opettajan luoma ilmapiiri. Opettaja on tässä todella tärkeässä asemassa. Ei hyväksy min-käänlaista toisten arvostelua, kannustaa ja luo mukavan ilmapiirin, jotta kaikki uskaltavat yrittää ja kokeilla, eikä ole tärkeää osaako kaiken hienosti, uskaltaa jopa nauraa itselleen tai yritykselleen ehkä jopa epäonnistumiselleen ja uskaltaa silti yrittää uudelleen. Opettaja on kyllä paljon vartijana tässä!!! Opettajakin voi nauraa itselleen :) - turvallinen/avoin opettaja-oppilas suhde
Muut (3kpl, 9%)	<ul style="list-style-type: none"> - olosuhteet - ulkoiset puitteet - ryhmäkoko